

**T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANA BİLİM DALI
MAHALLİ İDARELER VE YERİNDEN YÖNETİM BİLİM DALI**

**BELEDİYELERİN EĞİTİM ALANINDAKİ SOSYAL HİZMETLERİ
(ŞİŞLİ BELEDİYESİ ÖRNEĞİ)
Yüksek Lisans Tezi**

Ayhan ÖRENÇ

**Tez Danışmanı
Dr. Fatih Turan YAMAN**

İstanbul - 2014

**T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANA BİLİM DALI
MAHALLİ İDARELER VE YERİNDEN YÖNETİM BİLİM DALI**

**BELEDİYELERİN EĞİTİM ALANINDAKİ SOSYAL HİZMETLERİ
(ŞİŞLİ BELEDİYESİ ÖRNEĞİ)
Yüksek Lisans Tezi**

**Hazırlayan
Ayhan ÖRENÇ**

**Tez Danışmanı
Dr. Fatih Turan YAMAN**

İstanbul, 2014

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim Tezli Yüksek Lisans Programı Y1112.060246 numaralı öğrencisi **Ayhan ÖRENÇ**' in "BELEDİYELERİN EĞİTİM ALANINDAKİ SOSYAL HİZMETLERİ: ŞİŞLİ BELEDİYESİ ÖRNEĞİ" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 25.02.2014 tarih ve 2014/05 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından *ayhan örenç* ile Tezli Yüksek Lisans tezi olarak *..kabul..* edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi :26/03/2014

1)Tez Danışmanı: Öğr. Gör. Dr. Fatih Turan YAMAN

2) Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Burcu GÜDÜCÜ

3) Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Selahattin DEMİRCİ

Fatih Turan Yaman
Burcu GÜDÜCÜ
Selahattin DEMİRCİ

Not: Öğrencinin Tez savunmasında **Başarılı** olması halinde bu form **imzalanacaktır**. Aksi halde geçersizdir.

ÖN SÖZ

Yerel yönetimler merkezi yönetimin alt unsuru ve kamu yönetiminin de bir parçası olmaktadır. Belirli bir coğrafi alanda, bölge halkının ortak gereksinimlerini karşılayan bu üniteler, bütün içerisinde ayrı bir tüzel kişiliğe sahip olmaktadır. Bu bağlamda kendine özgü mal varlığı ve gelir kaynaklarına sahiptirler. Günümüzde merkezi devletin yerel düzeydeki sosyal politikalarının etkinliği, yerel yönetimlerin dolaylı ya da dolaysız desteği ile mümkündür. Bu çalışmada, Şişli Belediyesi örneğinde Türkiye’de uygulanan sosyal politikalar kapsamında belediyelerin eğitim hizmetleri işlenmiştir.

Bu çalışmanın hazırlanması sırasında sabır ve hoşgörüsüyle bana destek olan, yol gösteren değerli hocam Dr. Fatih Turan YAMAN’a, eşim Hülya ÖRENÇ ve kızım Nur Rüya ÖRENÇ’e teşekkür ederim.

Ocak,2014

Ayhan ÖRENÇ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER	ii
TABLO LİSTESİ	v
KISALTMALAR	vi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

SOSYAL POLİTİKA KAVRAMI VE UNSURLARI

1.1. SOSYAL POLİTİKANIN TANIMI VE KAPSAMI	3
1.2. SOSYAL POLİTİKANIN TÜRLERİ	7
1.2.1.Sosyal Yardımlar	7
1.2.2.Sosyal Hizmetler	12
1.3. SOSYAL POLİTİKANIN SAĞLANMASINDA GÖREV ALAN KURUMLAR VE FONKSİYONLARI	17
1.3.1.Merkezi İdarenin Fonksiyonları	18
1.3.2.Yerel Yönetimler	19
1.3.3.Gönüllü Kuruluşlar: Sivil Toplum Kuruluşları	23

İKİNCİ BÖLÜM

BELEDİYELERDE SOSYAL POLİTİKALAR VE EĞİTİM HİZMETLERİ

2.1. YEREL YÖNETİMLER KAVRAMINA GENEL BİR BAKIŞ	27
2.1.1. Adem-İ Merkeziyet Anlayışı ve Yerel Yönetimler	28
2.1.2.Hizmette Yerellik (Subsidiarite) İlkesi	29
2.1.3.Yerel Yönetimler Kavramının Tanımı	30
2.1.4.Yerel Yönetimlerin Önemi ve Dayandığı Değerler	31
2.2. YEREL YÖNETİM KURUMU OLARAK TÜRKİYE'DE BELEDİYELER	35
2.2.1.Belediyelerin Görev ve Yetkileri	37

2.2.2.Belediye Organları	38
2.2.2.1.Belediye Meclisi.....	38
2.2.2.2.Belediye Encümeni	41
2.2.2.3.Belediye Başkanı.....	43
2.2.3. Belediyelerin Mali Yapıları	43
2.2.3.1.Belediye Gelirleri	44
2.2.3.2.Belediye Harcamaları	45
2.2.3.3.Belediye Bütçesi	47
2.3. BELEDİYELERDE SOSYAL POLİTİKA.....	48
2.3.1.Belediyelerin Sosyal Politikaya İlişkin Hizmet Alanları	49
2.3.2.Türkiye'de Sosyal Belediyecilik.....	51
2.3.3.Sosyal Belediyeciliğin İşlevleri	54
2.3.3.1.Sosyalleştirme	54
2.3.3.2.Rehabilitasyon.....	55
2.3.3.3.Mobilize Etme ve Rehberlik	56
2.3.3.4.Yardım ve Gözetim.....	56
2.3.3.5.Meslek Edindirme ve İstihdam.....	56
2.3.3.6.Yatırım.....	57
2.4. BİR SOSYAL POLİTİKA HİZMETİ OLARAK	
EĞİTİM HİZMETLERİ	57
2.4.1.Okul Öncesine Yönelik Eğitim Hizmetleri.....	59
2.4.2.İlk ve Ortaöğretim Yaş Gruplarına Yönelik Eğitim Hizmetleri	61
2.4.3.Yetişkinlere (Kadınlara) Yönelik Eğitim Hizmetleri	62
2.4.4.Engellilerin Sosyal Hayata Kazandırılması	64
2.4.5.Sokak Çocuklarına Yönelik Hizmetler	66
2.4.6.Belediye Çalışanlarına Yönelik Kurum İçi Eğitimler	68

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BELEDİYELERDE EĞİTİM HİZMETLERİNİN ŞİŞLİ BELEDİYESİ ÖRNEĞİNDE İNCELENMESİ

3.1. ŞİŞLİ İLÇESİ ve BELEDİYESİ	69
3.1.1.Şişli İlçesine Genel Bakış.....	69

3.1.2.Şişli Belediyesi.....	70
3.1.2.1.Şişli Belediyesi Misyonu ve Vizyonu	71
3.1.2.2.Şişli Belediyesinin Kurumsal Yapısı.....	72
3.1.3.Şişli Belediyesinin Sosyal Politika Anlayışı	73
3.1.3.1.Şişli Belediyesinin Genel Hizmet İlkeleri	73
3.2. ŞİŞLİ BELEDİYESİNİN EĞİTİM ALANINDAKİ	
SOSYAL HİZMET VE YARDIMLARI.....	77
3.2.1.Örgün ve Mesleki Eğitim Kursları.....	79
3.2.2.Şişli Belediyesinin Örgün Eğitime Yönelik Sosyal Yardımları	80
3.2.3.Tiyatro, Sinema ve Konser Hizmetleri.....	83
3.2.4.Kütüphane Hizmetleri.....	84
3.2.5.Yaz Okulları ve Spor Eğitimleri	84
3.2.6.Eğitim Seminerleri.....	85
3.2.7.Kreş, Anaokulu ve Gündüz Bakımevleri Hizmetleri.....	85
3.2.8.Şişli Çocuk Kulübü	86
3.2.9.Önce İnsan Projesi.....	86
3.2.10.Engelliler Koordinasyon Merkezi ve Mavi Masa.....	87
3.2.11.Görme Engelliler Projesi	89
3.2.12.Yaşama Yeni Bir Kapı Aç Projesi.....	89
3.2.13.Şişli Meslek Yüksekokulu.....	90
3.2.14.Okullar Hayat Olsun Projesi	90
3.2.15.Şişli'nin Liderleri Projesi	94
3.2.16.Yol Arkadaşım Projesi.....	95
3.3.3.Avrupa Birliği Uyum Sürecindeki Eğitim Projeleri.....	97
SONUÇ	98
KAYNAKÇA	100
İNTERNET KAYNAKLARI	109
ÖZET	115
ABSTRACT	116

TABLO LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 1: Şişli Belediyesi Teşkilat Yapısı	73
Tablo 2: Kültür ve Eğitim Tesisleri	78
Tablo 3: Örgün ve Mesleki Eğitim Kursları.....	80
Tablo 4: Örgün Eğitime Yönelik Yardımları.....	83

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
A.G.E	Adı Geçen Eser
AKP	Adalet ve Kalkınma Partisi
BELTEK	Belediye Teknik Eğitim Kursları
ÇEV.	Çeviren
CHP	Cumhuriyet Halk Partisi
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
IULAEMME	Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Teşkilatı
İTO	İstanbul Ticaret Odası
İSMEK	İstanbul Sanat ve Meslek Eğitim Kursu
İşKUR	Türkiye İş Kurumu
İşVAK	İstanbul şişli Vakfı
İYMEK	İstihdama Yönelik Meslek Edindirme Kursu
KAYA	Kamu Yönetimi Araştırma Projesi
KHO	Kara Harp Okulu
KOMEK	Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Meslek ve Sanat Edindirme Kursları
RP	Refah Partisi
SHÇEK	Sosyal Hizmetler ve ocuk Esirgeme Kurumu
SHUD	Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği
STK	Sivil Toplum Kuruluğu
TBD	Türkiye Bilişim Derneği
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TDH	Türkiye Değişim Hareketi
TODAİE	Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü

GİRİŞ

Endüstrileşmenin hız kazandırdığı kentleşme olgusu, yerel yönetimleri de sosyal politika alanında daha işlevsel bir konuma getirmiştir. Sanayi devrimi öncesinde gönüllü kuruluşlar, dini örgütler ve hayırseverler tarafından karşılanmaya çalışılan gıda, barınma, sağlık, eğitim gibi ihtiyaçlar kentlerdeki hızlı nüfus artışı ve büyüme sonucu geleneksel kurumların başedemeyeceği boyutlara ulaşmıştır. Bu bağlamda yerel yönetim kuruluşları sundukları temel hizmetlerin yanı sıra sosyal politika kapsamında işlevleri de üstlenmek durumunda kalmışlardır. Alışlagelmiş ve klasik hizmetlere ek olarak eğitim, kültür, toplum sağlığı, belde halkının korunması, çevrenin korunması, sosyal konut politikası ve benzeri sosyal hizmetlerin yerel yönetimlerce sağlanması yöre halkı tarafından beklenir duruma gelmiştir. Dolayısıyla kentsel yönetimlerin her geçen gün hizmet sorumluluk alanı genişlemiştir. Bu genişleme eğilimi günümüzde de devam etmektedir.

Yerel yönetimler yöre halkının sosyal ihtiyaçlarını belirlemede ve bu ihtiyaçları karşılamada merkezi yönetime göre daha elverişli bir konumdadırlar. Bunun birlikte, sosyal politika alanında ise merkezi yönetim ve yerel yönetimlerin hedefleri çoğu kez birbirine benzer olmakta ancak merkezi yönetim sosyal politikaların yasal çerçevesini belirlemektedir.

Kentleşme sürecinin hız kazanması neticesinde ülke nüfusunun nerede ise tüme yakınının kentsel mekânlarda yerleşmiş olması ve bu nedenle kentsel hizmetlerin hem nitelik hem nicelik yönünden artmış olduğu söylenebilir. Buradan hareketle bu çalışmada kent yönetimi denilince akla ilk gelen idari birim olarak belediyeler ele alınmıştır. Ayrıca çalışmanın kapsamında belediyelerin sunduğu eğitime yönelik sosyal hizmetler incelenmiştir. Belediyelerin sosyal politika işlevlerine yönelik söz konusu inceleme Şişli Belediyesinin sunduğu eğitim hizmetleri örneğinde somutlaştırılmıştır.

Üç bölümden oluşan çalışmanın ilk bölümünde, sosyal politikanın kavramsal çerçevesi irdelenmiştir. Burada sırası ile sosyal politikanın tanımı ve genel özellikleri, sosyal hizmet ve sosyal yardım olguları ile sosyal

politikaların oluşturulması ve yürütülmesi alanında sorumlu olan kurum ve kuruluşlara yer verilmiştir.

İkinci bölümde ise ilk olarak yerel yönetimler konusu ele alınmıştır. Bu kapsamda yerinden yönetim ilkesi ile hizmette yerellik (subsidiarite) açıklanmış, yerel yönetimlerin tanımı yapılmış, yerel yönetimlerin önemi ve dayandığı değerler anlatılmıştır. İkinci bölümde daha sonra bir yerel yönetim birimi olarak Türkiye’de belediyeler, sırası ile görev ve yetkileri, organları, mali yapısı hususlarında ele alınmıştır. İkinci bölümün son kısmında belediyelerin sosyal politika uygulamalarından hareketle Türkiye’de sosyal belediyecilik olgusu açıklanmıştır. Ayrıca, bir sosyal politika uygulaması olarak belediyelerin eğitim hizmetleri ve bu hizmetlerin türleri ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Çalışmanın üçüncü ve son bölümü belediyelerde eğitim hizmetlerinin Şişli belediyesi örneğinde incelenmesi şeklinde tanımlanmıştır. Burada Şişli ilçesi ve belediyesi hakkında genel bilgiler aktarıldıktan sonra belediyenin sunduğu sosyal hizmet ve yardımlar ile eğitim alınındaki sosyal politika uygulamaları ve projelerine yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

SOSYAL POLİTİKA KAVRAMI VE UNSURLARI

Sosyal politikalar gerek kavram ve içerik gerekse bu tür politikaların belirli bir duruma getirilip uygulanmasında rol oynayan örgütler bakımından kesin sınırları çizilememiş bir araştırma alanıdır. Şu ana kadar yapılan çalışmalar incelendiğinde ise, sosyal politika için gerekli koşulların hazırlanmasında devletin dışındaki kuruluşların katılımı ve desteğinin genellikle göz önüne alınmadığı, sosyal politikanın daha çok merkezi yönetimler aracılığıyla gerçekleştirilen bir faaliyet alanı olduğu söylenebilir. Buna karşın sosyal politika alanında merkezi yönetimler kadar yerel yönetimler, gönüllü kuruluşlar, özel sektör ve diğer örgütler rol almakta ve bu alana katkıda bulunmaktadır. Bu kuruluşların sosyal politikaların gerçekleştirilmesi noktasındaki yeri küçümsenmeyecek boyuttadır. Bu kuruluşlardan yerel yönetimlerin, özellikle de belediyelerin sosyal politika alanındaki yeri ve önemine bir sonraki bölümde değinilecektir. Bu bölümde sosyal politika olgusu tanımı, kapsamı ve diğer unsurları ile açıklanmaya çalışılacaktır.

1.1. SOSYAL POLİTİKANIN TANIMI VE KAPSAMI

Sosyal politika kavramı, ilgili literatür incelendiğinde, devletin (merkezi yönetim) sorumluluk alanına yönelik ele alındığı ve böylece devlet rejiminin sosyal politikaların kapsamını da belirlediği söylenebilir.

Demokratik rejimler, sosyal politikaları temel insan hak ve özgürlükleri çerçevesinde değerlendirirken, bazı rejimler ise sosyal politikaları sosyal yardım anlayışı ile ilişkilendirmiştir. Dolayısı ile sosyal politika kavramı tanımı ve kapsamına yönelik olarak çeşitli yaklaşımlar söz konusudur. En basit tanımı ile sosyal politika, konusunu ekonomik olayların yarattığı bireyler arası ilişkilerin toplumsal bir bütün olarak ele alınıp incelenmesi şeklinde ifade edilir.¹

---

¹ Sami Güven, **Sosyal Politikanın Temelleri**, Bursa, Ezgi Kitabevi, 1995, s.4.

Bir ülkedeki toplumsal sorunlara yönelik uygulanan politikalar ve önlemler bütünü² olarak da tanımlanabilen sosyal politika, toplumun bağımlı çalışan, ekonomik yönden zayıf ve özellikle de bakım ve gözetim gereksinimi duyan kesimlerinin karşılaştıkları ya da karşılaşılabilecekleri olumsuzluklara karşı korunmalarını öngören kamusal politikaları konu alan bir sosyal bilim dalıdır.³ Diğer bir ifade ile sosyal politika, toplumun ekonomik yönden güçsüz ve özel olarak korunması gereken kesimlerinin gözetilmesini ve ayrıca sosyal sınıfların eylemleri, karşıtlıkları ve mücadeleleri karşısında, devlet ve hukuk düzenini ayakta tutmaya ve sürdürmeye yönelmiş önlemler bütünüdür.⁴

Sanayileşme ile başlayan süreçte sosyal politika kavramının yalnızca toplumsal sınıflar arası ilişkileri düzenlemeyi odak noktası haline getirdiği görülmektedir. Sanayi devrimi sonrasında Avrupa kapitalist toplumlarında hükümetlerin ekonomik alanda büyüme ve gelişmeleri sürdürmek istemelerine karşın bu büyümenin kendi toplumlarının çeşitli gruplarında neden olduğu hoşnutsuzluk ve bunun neticesinde oluşan sosyal tehditlerden kaçınma arzusu sosyal politikanın alanını daraltmıştır. Bu kapsamda işçi sınıfı ile burjuvazi arasındaki sosyal sınıf çatışmalarını en aza indirmek, işçileri hızlı sanayileşmenin yarattığı risk ve tehlikelere karşı korumak ve işçilerin yaşam koşullarını iyileştirmek gibi amaçlar sosyal politikanın başlıca konuları olmuştur.⁵ Böyle bir yaklaşımla sosyal politikanın, emek ve sermaye arasındaki ikilem ve eşitsizliğin iyice belirgin olduğu kapitalist toplumlara has bir olgu olarak ortaya çıktığını ve özünde emek sermaye çatışmasını azaltmayı hedef alan bir uzlaşma aracı olduğunu söylemek mümkündür.⁶

Ekonomik olayların sonuçlarının toplumsal yaşamdaki etkileri ele alındığında sosyal politika kavramının kapsamı genişlemektedir. Dolayısıyla, ekonomik olayların yarattığı sosyal ilişkilerin tümü ve sosyal sorunlar bütün yönleri ile sosyal politikanın kapsamı içinde yer almaktadır. Burada, toplumdaki tüm gruplar ve sınıfların gerek refah gerekse sosyal durumları ile

² Meryem Koray, Alper Topçuoğlu, **Sosyal Politika**, Bursa, Ezgi Kitabevi, 1995

³ Ömer Zühtü Altan, **“Sosyal Politika”**, Anadolu Üniversitesi Yayını, Sayı 1744, Eskişehir, 2007.

⁴ Gerhard Kessler, **İçtimai Siyaset**, çev. Orhan Tuna, İstanbul, 1945, s.4.

⁵ Güven, a.g.e., s.4.

⁶ Koray, a.g.e., s.9.

ilgili olan ve aralarındaki refah boyutu farklılıklarını azaltmayı amaçlayan bir toplum politikası anlayışı esas alınmaktadır. Burada sosyal sorun, dar anlamda sosyal algılamının ötesinde; sağlık, konut, eğitim, yerleşim sorunları, çevre ve demokratik olmayı da kapsayacak biçimde geniş bir alana yayılmaktadır.

Günümüzde sosyal politika, sadece tek bir sınıfın sorunlarına yoğunlaşmaktan ziyade, toplumdaki diğer grupları çeşitli yönleriyle ele alarak, zayıf ve korunmaya gereksinimi olan tüm grupları içine alan bir duruma dönüşmüştür. Toplumsal barış ve uyumun tüm kesimlerin temel gereksinimi olduğunun anlaşılmasıyla işsizlik, yoksulluk, engelliler, kadınlar, çocuklar, eğitim, sağlık vb. alt alanlarda politikalar oluşturulmaya başlanmıştır. Kısaca sosyal politika her toplumsal kesime yanıt verecek şekilde yaygınlaştırılmıştır. Bu yaklaşımla birlikte, yoksulluğun önüne geçilmesi, her bireyin belirli bir eğitim ve sağlık hakkına sahip olması, gelir dağılımındaki dengesizliklerin belirli bir ölçüde de olsa giderilmesi, işsizliğin yok edilmesi gibi amaçlar sosyal politikanın temel hedefleri arasında olmuştur.⁷

Sosyal politika günümüzde daha çok, sosyal güvenlik sistemleri, sosyal sigortacılık, sosyal yardım ve hizmetler bağlamında ele alınmaktadır. Ancak tüm bu uygulamaların ardında bulunan teorik ilkeler, uygulamalara odaklanıldığından çoğunlukla göz önüne alınmamaktadır. Hâlbuki sosyal politika bir sürecin sonunda kuramsal bir duruma getirilmiş ve sonraları da örgütlenmiştir. Bu süreç, batılı ülkelerin geçirmiş olduğu sosyal, politik, yasal ve ekonomik gelişmelerin tümünden oluşmaktadır. İsteğe bağlı ve acıma duygularına dayalı toplumsal yardımlaşma, yerini eşit haklara sahip kişilerin toplumsal tehditlere karşı örgütsel yollardan korunduğu sosyal politika uygulamalarına bırakmıştır.

Politika, kelime anlamıyla, amaca ulaşma konusunda izlenen yol olarak ele alınmaktadır. Bu amaç, yaşamın her alanına yönelik olabilir. Bunun yanı sıra, amaca ulaşabilmek hususunda izlenecek yollar hiç bir zaman tek olmamaktadır. Genelde, varılmak istenen noktaya götürebilecek farklı yollar arasından biri seçilmektedir. Dolayısıyla, bir politikadan söz edebilmek için

---

⁷Koray, a.g.e., s.11.

öncelikle bazı seçilmiş hedefler ve bunlara varabilmek için yaratılmış sistematik bir eylem planı olması gerekmektedir. Bu açıdan sosyal politika, toplumsal dengesizlikleri azaltmayı hedef alan uygulamalar ve düşünceler bütünü olarak da tanımlanmaktadır. Sosyal politika genelde toplumun kapitalizmin oluşturduğu çeşitli belirsizlik ve risklerden korunması olarak da değerlendirilebilir⁸.

Dünya üzerindeki her toplumda yoksul kesim, özürllüer, yaşlılar, hastalar, bakıma muhtaç ve kimsesiz çocuklar sosyal yardım ve hizmetlere gereksinim duymuşlardır. Bireylerin gereksinimlerinin görülmesinde, insancıl ve hayırsever duygular yer almaktadır.⁹

Uygar toplumlarda insan hakları kavramının gelişmesi, refah düzeyinin artması, eşitlik, serbestlik, özgürlük ve adalet anlayışlarının sosyal bir özellik olarak ele alınması gibi gelişmeler yaşanırken, diğer yandan da ekonomik gelişmeyi güvence altına almak için de nitelikli bir toplum ve emeğe sahip olmanın önemi daha iyi anlaşılmıştır. Bu gelişmelerle sosyal politikanın alanı ve içeriği değişmiştir. Örneğin zamanla herkese zorunlu bir eğitim verilmesinin topluma vereceği olumlu katkı, herkesin sosyal bir güvenlik içinde olmasının toplumsal uzlaşmaya sağlayacağı yararlar ön plana alınarak bu alanda düzenlemeler yapılması düşüncesi genel olarak kabul edilmiştir. Çevre, çocuk, kadın ya da tüketici hakları gibi konular ve bunları gerçekleştirmeye yönelik bazı politikalar önem kazanmıştır. Halkın bu yöndeki istekleri yerel ve merkezi düzeydeki yöneticileri eyleme geçirmekte, önlem almaya yöneltmektedir. Bu bağlamda gereksinimler yerel ya da merkezi yönetimlerle diğer sosyal politika örgütleri tarafından sağlanmakla beraber bu konudaki en son sorumluluk topluma ait olmaktadır.

Sosyal politikalara başvurulmasındaki diğer faktör ise toplumdaki düzenin kurulmasıyla ilgilidir. Toplumların var oluşlarının devam ettirilmesi ve düzenin korunmasında kişiler arasındaki rekabetten daha ziyade iş birliğine gereksinim duyulmaktadır.

⁸Aziz Çelik, “*Muhafazakâr Sosyal Politika Yönelimi: Hak Yerine Yardım-Yükümlülük Yerine Hayırseverlik*”, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, Sayı 42, 2010, s.66.

⁹Abdülkadir Şenkal, “*Küreselleşme Sürecinde Sosyal Politika*”, İstanbul, Alfa Yayınevi, 2005, s.43.

Batı ülkeleriyle karşılaştırıldığında, Türkiye toplumsal özelliklerinin bu ülkelere oranla daha zayıf olmasının temel nedenini, birbirinden oldukça farklı sosyal ve tarihi olgularda aramak gerekecektir. Batıda dinamik yapıdaki sosyal sınıfların etkileriyle gelişen devletin sosyal niteliği; Türkiye’de çoğu zaman egemen devlet ve bürokratik yapının düzenlemeleriyle kazanılmaya çalışılmıştır. Ancak bu durum çoğunlukla toplum içi istekleri sağlamakta yetersiz kalmış ve sosyal politikaların gelişimi için verimli bir alan oluşturulamamıştır. Güçlü bir sivil toplum anlayışına sahip batı, kendi iç dinamikleriyle sosyal politikalarını üretip geliştirirken Türkiye’de doğrudan bu politikaların dışarıdan alınıp benimsenmesi, genelde bunların işlevsellikten uzak olmasına neden olmuştur. Bunun yanı sıra Türkiye’de son dönemlerde, demokratik toplum anlayışının güçlenmesi ve sivil yapılaşmanın hız kazanmasıyla birlikte sosyal politika anlayışında farklı bir sürecin başladığını söylemek yerinde olacaktır.

1.2. SOSYAL POLİTİKANIN TÜRLERİ

Temelinde insanı odak noktası olarak ele alan bir olan sosyal politika kavramı, sosyal hizmetler ve sosyal yardımlar şeklinde çeşitlendirilir.

1.2.1. Sosyal Yardımlar

Sosyal yardım, temel ihtiyaçlarını sağlayabilme imkânlarından yoksun olan bireylere yönelik bir sosyal güvenlik yöntemi ve sosyal hizmet alanıdır. Sosyal yardımlar, yoksunluğun derecesine göre ihtiyaç sahiplerine karşılıksız olarak verilen ve yoksullukla mücadeleyi hedef alan yardımlar biçiminde tanımlanabilir. Bir başka anlatıma göre sosyal yardımlar, asgari ölçüde dahi bakıma muhtaç kişilere, saptanan muhtaçlık düzeyleri ve bu kapsamda gerçekleştirilen denetimlerden hareketle geçici yada sürekli olarak ayni ve nakdi biçimde sunulan karşılıksız yardımlardır.¹⁰

Bir yöntem olarak sosyal yardımlar sosyal güvenlik sistemlerinin boşluklarını dolduran bir olgudur. Doğumu itibarı ile kendini muhtaç hisseden veya sonradan bir şekilde yoksulluğa düşen bireyler devlet tarafından kendi

¹⁰Ali Seyyar, “Sosyal Güvenlik Terimleri” Ansiklopedik Sözlük, İstanbul, Papatya Kitabevi, 2005, s.314.

başlarına bırakılmamalıdır. Aksi halde bu durum hem söz konusu bireylerin hayatını hem de toplumsal yaşamı riske atabileceği gibi, ciddi sosyal sorunlara da yol açabilmektedir. Bu çerçevede sosyal yardımlar, muhtaç olan bireylerin korunması, bir yönden toplumsal düzenin sağlanması ve oluşabilecek sosyal sorunların yok edilmesi anlamına gelir.¹¹

Sosyal yardım kavramı ile günümüzde, kuruluşlar tarafından yapılan sosyal harcamalar ve sosyal güvenlik sistemine ilişkin bir uygulama anlaşılmaktadır. Diğer yandan sosyal yardımlar, sosyal güvenlik kurumları bağlamında da ele alınabilir. Bir anlamda, endüstri devrimi öncesindeki tüm sosyal güvenlik kuruluşları da bu tanım içerisine dâhil edilmektedir. Bu çerçevede, dini yardım örgütleri, aile içi yardımlaşma, komşuluk ve akrabalık ilişkilerine dayalı yardımlar ile devlet eliyle yapılan yardımlara sosyal yardım denilmektedir.¹²

Bilindiği gibi, eskiden beri dini kurumlar aracılığıyla muhtaç durumda bulunan insanlara çeşitli sosyal yardımlarda bulunmaktadır. Ancak, zamanla bazı yerel örgütler aracılığıyla da dini temellere dayanmayan sosyal yardımlar da sunulmaya başlanmıştır. Nitekim günümüzde sosyal yardımlar muhtaç ve fakir durumda olan kişilere, başta kamu örgütleri olmak üzere vakıflar veya özel kuruluşlar tarafından sunulmaktadır.¹³ Kamu kuruluşları tarafından yapılan sosyal yardımların mali kaynaklarını vergiler oluştururken, diğer kurumlarca gerçekleştirilen sosyal yardım uygulamaları ise çeşitli kaynaklardan finanse edilmektedir.¹⁴

Sosyal yardımlardan faydalanan kişilerin bu yardımlar dışında herhangi bir mali destek almıyor olmaları nedeni ile söz konusu yardımlar primsiz sosyal güvenlik kapsamında yer almaktadırlar. Dolayısı ile kamu kurum ve kuruluşları karşılıksız olarak sosyal yardımları gerçekleştirebilmektedir. Başka bir deyişle, devlet, yardımı alan kişilerden herhangi bir prim desteği görmeksizin kendi başına sosyal yardımda

¹¹Ali Nazım Sözer, “Türkiye’de Sosyal Hukuk”, İzmir, Fakülteler Kitabevi, 1998, s.31.

¹²Turan Yazgan, “Gelir Dağılımı Açısından Sosyal Güvenlik”, İstanbul, İ.Ü. İktisat Fakültesi, 1975.

¹³Nusret Ekin, Yusuf Alper, Tekin Akgeyik, “Türk Sosyal Güvenlik Sisteminde Arayışlar: Özelleştirme ve Yeniden Yapılanma”, İstanbul, İTO Yayınları, 1999.

¹⁴Aziz Can Tuncay, “Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri”, 9. bs., İstanbul, Beta Yayınları, 2000.

bulunmaktadır. Bundan ötürü kamu yönetimi öncelikli olarak vakıflar, özel kurum ve kuruluşlar ya da çeşitli yardım örgütleri aracılığı ile muhtaç ve yoksul kişilere sosyal yardımları ulaştırmayı hedeflemektedir. Kamu örgütleri öncelikli olarak farklı yardım kuruluşları, vakıflar veya özel kurumlar aracılığıyla yürütülen sosyal yardım faaliyetleriyle muhtaç ve yoksul kişilere çeşitli yardımlar sağlamaktadır.

Sosyal yardımların sunulmasında muhtaç olma durumu bir koşul olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle söz konusu muhtaçlık kavramının açıklanması gerekmektedir. Muhtaç, kendisinin ve bakmak zorunda olduğu bireylerin geçimini kişisel kaynaklarıyla sağlayamayan ya da başka yönden, özellikle de nafaka ödeme yükümlülüğü altındaki yakın aile bireylerinden sağlayamayan kişi olarak tanımlanmaktadır.¹⁵ Tanımdaki *geçim* kavramının da değişken olduğunu belirtmek gerekir, zira bireyin kendisi ya da bakmakla yükümlü olduğu kişilerin geçimini sağlayıp sağlayamayacağı yerel (ulusal, bölgesel veya yöresel) ölçülere göre tespiti zorunlu olmaktadır. Örneğin fakir bir ülkede veya bir bölgede yüksek refah düzeyi olarak kabul edilen bir yaşam, zengin bir ülkede asgari geçim düzeyinin altında da kalabilir.¹⁶

Muhtaç olma durumunun, aynı ve nakdi yardımlar yoluyla giderilmesi anlamına gelen sosyal yardım, hem olumlu hem de olumsuz şekilde ele alınabilmektedir. Sosyal yardımın, psiko-sosyal sonuçlarının (*küçük düşme, damgalanma*) olmasının yanında, tembellik ve bağımlılık yapabilmesi, kötüye kullanıma açık olması ve insan hakları ile ters düşebilmesi yönlerinden olumsuz nitelikler taşıyabileceği söylenmektedir. Bu konuda yapılan eleştirilerin başında, yardım gören bireylerde oluşabilecek psiko-sosyal sakıncalar gelmektedir. Bu eleştirilere göre, yardım alacak kişinin muhtaç olduğunu göstermek durumunda kalması ve yardım alırken de bunu açık bir şekilde hissetmesi, bu bireyler üzerinde onur kırıcı etkiler de yaratabilmektedir.¹⁷ Kişinin sosyal yardım alırken *damgalanması*¹⁸ anlamına gelen bu durum, kişiler üzerindeki olumsuz ruhsal etkileri bakımından da riskli

¹⁵Ali Nazım Sözer, **Sosyal Sigorta İlişkisi**, İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi Yay, 1991, s.10.

¹⁶Dilik, a.g.e., s.53-54.

¹⁷Nüvit Gerek, İlhan Oral, **Sosyal Güvenlik Hukuku**, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2004, s.44.

¹⁸Süleyman Özdemir, “**Refah Devleti ve Üstlendiği Temel Görevler Üzerine Bir İnceleme, AB-Türkiye & Endüstri İlişkileri**”, İstanbul, Beta Yay., 2004, s.129.

görülmektedir. Aynı şekilde; sosyal yardım alan kişilerin, durumlarını kanıtlama durumlarından doğan ve resmi organların isteğinde gelişen bir süreç söz konusu olduğundan, muhtaç kişilerin resmi makamlara karşı kendilerini borçlu hissetmeleri durumunda kalmaları, bu bireylerde ruhsal zedelenmeye de neden olabilmektedir. Bunun yanı sıra sosyal yardımın, muhtaç birey bakımından olumsuzluk yaratan bu yönünden dolayı, bu kişilerin buldukları muhtaçlık koşullarının çok önemli olmadığını belirtme ve bu nedenle yaşadıkları durumu kabul etmeme eğilimlerinin olduğu ifade edilmektedir.¹⁹ Başka bir deyişle, damgalanma korkusu, yoksun bireylerin, bu durumlarının açığa çıkartılmasına engel olabilmektedir.

Muhtaçlık durumuna yönelik yapılan araştırmalarda, bireylerin onurunun kırılması dışında, insanların muhtaç ya da muhtaç olmayan biçimde farklılaştırıldığı ve öteki haline getirildiği yönündeki görüşlere de rastlanmaktadır. Ancak bu durum, bazı çevrelere göre, dönemi geçmiş birtakım önyargıların bir sonucu olmaktadır. Zira geçmişte sosyal yardımlardan yararlanan kişilerin, seçim ya da evlilik gibi bazı medeni haklarının sınırlandırılması ile karşı karşıya kalabilmeleri söz konusu olabiliyordu. Bu nedenle bu bireylere, bir yandan yardım edilmesi, diğer yandan da bazı medeni haklarından yoksun bırakılmaları kötü bir ayrımcılık oluşturmaktaydı. Ancak bu tür durumların günümüzde geçerliliği kalmamıştır.²⁰

Sosyal yardımların, bireyler üzerinde psiko-sosyal açıdan oluşan negatif sonuçlarını gidermek için çeşitli alternatif yöntemler üretilmiştir. Bunlardan biri, sosyal yardım uzmanlarının, tutum ve davranışlarının yardım alan bireyler üzerinde olumsuz sonuçlar yaratmayacak şekilde düzenlenmesi ile bu sonuçların oluşmasının önüne geçilebileceğini savunmaktadır.²¹ Buna göre, alanında yetki sahibi sosyal yardım uzmanlarının, dikkatli ve etkili çabaları, sorunları önemli ölçüde aza indirgeyecektir. Bu bakımdan, sosyal yardım uzmanlarının, muhtaç durumda olan kişilerin onurunu kıracak ya da ve küçük düşürecek tutumlar yerine, onların kişiliklerine zarar vermeyen, ince

¹⁹ Sait Dilik, “Sosyal Güvenlik ve Sosyal Hizmetler Arasındaki İlişkiler”, A.Ü. SBF Dergisi, Sayı 1-4, Ocak-Aralık, 1980., s.71.

²⁰ Dilik, a.g.e., s.55.

²¹ Gerek, Oral, a.g.e., s.44.

ve ustalıkli sistemler kullanmaları, sosyal yardımın sunulmasında çok önemli bir boyutu oluşturmaktadır.

Sosyal yardımların vakıflar aracılığıyla gerçekleştirilmesi başka bir çözüm şekli olabilmektedir. Bu yaklaşımda, vakıflar aracılığı ile sunulan sosyal yardımlar muhtaçların, kişilikleri zedelenmeden, bu yardımlardan faydalanmalarına imkan tanımaktadır. Vakıfların sosyal yardımlarında muhtaç kişilerin isimlerinin gizli tutulması, diğer bir ifade ile damgalanma söz konusu olmadığından, yardım gören bireyin onuru ve kişiliği korunmuş olmaktadır.²²

Türkiye’de sanayileşme sürecinin geç başlaması, çalışma alanıyla ilgili sosyal politika uygulamalarının da daha geç ortaya çıkmasına neden olmuştur. Sağlık ve sosyal yardım alanlarındaki adımlar sosyal sigorta alanına göre daha erken atılmıştır. Bu dönemde sosyal sigorta alanında özellikle devlet memurlarının emeklilikleri konusunda çeşitli düzenlemeler getirilmekle birlikte, bunların tüm çalışanları dâhil etmemesi ve sosyal sigorta alanının bazı konularıyla kısıtlı olması nedeniyle sosyal sigorta alanında önemli bir ilerleme sağlanmadığı ifade edilebilir. Türkiye’de sosyal güvenlik sistemi büyük ölçüde sosyal sigortalara dayanmakta, sosyal yardım ve hizmetler, sistemde küçük bir alana sahip olmaktadır. Yoksul kişiler çalışmadığı ya da düşük ücretlerle kayıt dışı sektörlerde çalıştığı ve prim ödeme zorunluluğunda oldukları için, sosyal sigortalar sistemi kapsamına alınamamakta, bu bireylere sosyal hizmet ve yardımlar sistemiyle destek sağlanmaktadır.²³ Sosyal yardımlar, sosyal ve ekonomik açıdan yoksun durumda olan kişilere, karşılık beklemeden, tamamen insanî amaçlarla yapılan yardımlardır.

Sosyal yardım olgusunun başlıca unsurları şu şekilde özetlenebilir:²⁴

- Sosyal yardım esas olarak sosyal güvenlik hizmetlerinin yerine getirilmesinde kullanılan bir yöntemdir. Sosyal yardımlardan

²²Abdülkerim Çalışkan, “Sosyal Refahın Sağlanmasında Devletin Etkinliği ve Türkiye Örneği”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, S.B.E., İzmir, 2001, s.124.

²³DPT, “Dokuzuncu 5 Yıllık Kalkınma Planı”, Sosyal Güvenlik İhtisas Raporu, Ankara, 2007.

²⁴Ethem Çengelci, “Sosyal Refahın Gerçekleştirilmesinde Sosyal Yardımların Rol ve Önemi”, “Sosyal Hizmetler Yüksel Okulu Dergisi”, Cilt 11, Sayı 1/2/3, s.9.

yararlanan kişilerin sisteme katkısı söz konusu olmamakta, gereksinimleri karşılıksız olarak giderilmektedir.

- Sosyal yardımların, yasalarla düzenlenmiş olması ve buna ek olarak resmi kurum veya kuruluşların sunduğu durumlarda bir sosyal güvenlik hizmeti olarak tanımlanırlar.
- Sosyal yardımlar, parasal olarak sunulan sosyal gelirler biçiminde olabildiği gibi, aynı yardımlar veya bakım, tedavi, yetiştirme vb. hizmet türünde nesnel sosyal gelirler şeklinde de yapılabilmektedir.
- Sosyal yardımların düzeyleri önceden belirlenen ihtiyaçların derecesine göre çeşitlenebilir.
- Sosyal yardımlar bireyleri kendi kendine yeterli olabilecek duruma getirmeyi hedefleyen yardımlardır.
- Yoksullara, yoksunluk saptanmasına göre karşılıksız olarak verilen ve yoksullukla savaşmayı amaçlayan aynı veya nakdi yardımlardır.

1.2.2. Sosyal Hizmetler

Sosyal hizmetler herhangi bir nedenle sosyal ve ekonomik yoksunluklar içinde olan kişilere ve ailelere yararlı olmayı, psikolojik ya da sosyal açıdan destek olmayı, insan onuruna uygun yaşam düzeyinin gerçekleşmesine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.²⁵ “Gelişmiş ülkelerde temelde muhtaç insanları, aileleri ve toplulukları işlevsel hale getirmeyi, toplumsal değişme ve gelişmeyi hızlandıracak çalışmaları başlatıp yürütmeyi hedefleyen sosyal hizmetler, bu bağlamda hizmet ve yardım programlarını kapsamaktadır. Aileler, çocuklar, gençler, yaşlılar, özürllüer, zor koşullardaki kadınlar, tıbbi ve ruhsal yönden yardıma muhtaç hastalar, alkol ve

---

²⁵Seyyar, a.g.e., s.215.

uyuşturucu madde bağımlıları, suçlular, afetzedeler, yoksullar gibi birey ve gruplar sosyal hizmetlerin hedef kitlesinde yer almaktadır”.²⁶

Yoksulluk sorununun çözümüne ilişkin politika, mevzuat, hizmet ve uygulamaların oluşturduğu alanlar, sosyal hizmetlerin alanının en eski ve yerleşik alanı olarak tanımlanmaktadır.²⁷ Yoksullara sunulan hizmetler içinde sosyal yardım uygulamaları, sosyal hizmetler açısından önemli bir araç olarak kabul edilmekte ve sosyal yardım, sosyal hizmetlerin bir uygulama biçimi olarak önem kazanmaktadır.²⁸

Sosyal güvenliğin oluşturulmasında yükün paylaşılması anlayışıyla geliştirilmiş ortak sosyal güvenlik teknikleri arasında yer alan ve sosyal güvenlik sistemini daha etkin kılmayı amaçlayan sosyal hizmetlerin, öğretici ve uygulamada farklı tanımlarına rastlanmaktadır. “Sosyal hizmetler, toplumun, kendilerinden kaynaklanmayan nedenlerle muhtaç duruma düşen ya da fiziksel/ruhsal bir eksikliğe uğrayan kişilere, ülkenin genel koşulları bağlamında insana yaraşır, çevreleri ile uyumlu bir hayat sürdürebilmeleri için aynî ve nakdi olarak, ekonomik ve sosyal gereksinimlerinin giderilmesine yönelik, devlet ve gönüllü özel kuruluşlar aracılığıyla sağlanan hizmetler olmaktadır”.²⁹

“2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu” Kanunu’nda “sosyal hizmetler; *kişi ve ailelerin kendi bünye ve şartlarından doğan veya kontrolleri dışında oluşan maddi, manevi ve sosyal yoksunluklarının giderilmesine ve ihtiyaçlarının karşılanmasına, sosyal sorunlarının önlenmesi ve çözümlenmesine yardımcı olunmasını ve hayat standartlarının iyileştirilmesi ve yükseltilmesini amaçlayan sistemli ve programlı hizmetler bütünü*”³⁰ olarak tanımlanmıştır.

²⁶DPT, “**Gelir Dağılımının İyileştirilmesi ve Yoksullukla Mücadele**”, Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Ankara, 2001, s.11.

²⁷Nesrin Güran Koşar, “**Sosyal Hizmetlerde Sosyal Yardım Alanı: Yoksulluk ve Sosyal Hizmet**”, Ankara, 2000, s.8.

²⁸DPT, a.g.e., s.14.

²⁹Ayşe Uğurlu, “**Sosyal Güvenlik**”, Türkiye’de Çalışan Çocuklar Semineri, Ankara, DSE Yay., 2002, s.210.

³⁰ 2828 Sayılı Kanun, **Sosyal Hizmetler Kanunu**, 3. Madde a bendi (Erişim) “<http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/614.html>”, 25 Ekim 2012

Sosyal hizmetler, kişilerin bireyler arası ve çevreleri ile uyum sağlamasını kolaylaştırmak amacıyla kurumsallaşmış çalışmalar olarak da değerlendirilmektedir. Buradaki amaç, kişilere, gruplara ve topluluklara gereksinimlerini karşılamada ve toplum yapısındaki değişimle uyumlu olarak sorunlarını çözmeye yardımcı olmaya yönelik sistemlerle gerçekleştirilir. Bunun yanı sıra, ekonomik ve sosyal durumların düzeltilmesine yönelik toplu önlemler de aynı amaca ilişkin olmaktadır.³¹

Toplum içinde yaşayan birey ve gruplara sosyal, ruhsal ve fiziksel açılardan, olanaklar dâhilinde en yüksek refah düzeyine ulaşabilmeleri için, sağlanan yardımlar sosyal hizmetler kapsamında değerlendirilir.³² Sosyal hizmetlerin en karakteristik özelliği aileden başlayarak, toplum ve devlete kadar uzanan bir grubun üyeleri olarak bütün insanlara yönelik olmasıdır. Sosyal hizmetler, ülkenin genel şartları bağlamında, bireylerin insana yaraşır bir şekilde varlıklarını sürdürebilecekleri ve ait oldukları grup ve toplumun bir üyesi olarak üzerlerine düşen görevleri yerine getirebilecekleri bir sosyal ortamı oluşturma amacındadır.³³

Çağdaş toplumlarda oldukça yaygın olan sosyal hizmet programlarının odaklandığı gruplar da çeşitli olmakta, sadece muhtaç olan kişilerle sınırlı kalmayacak düzeyde bir hedef kitlesine seslenmektedir. “Aileler, korunmaya muhtaç çocuklar, çalışan ya da sokaklarda yaşayan çocuklar, gençler, yaşlılar, engelliler, zor şartlarda yaşayan kadınlar, sığınmacı ve göçmenler, konutsuzlar, tıbbi ve ruhsal açıdan yardıma muhtaç hastalar, alkolik ve uyuşturucu bağımlıları gibi sosyal sapma gösteren hastalar, suçlular gibi oldukça geniş bir alan sosyal hizmetlerin kapsamı içinde olmaktadır”.³⁴

Türkiye’de sosyal güvenlik sistemi, esas itibarıyla primli ücret sistemine dayanmakta ve primsiz rejimin bir unsuru olarak, sosyal hizmetler ile yukarıda ele alınan kişi ve gruplara ulaşarak bazı sosyal sorunların çözümüne yardımcı olmak amacını taşımaktadır. Dolayısıyla, sosyal

---

³¹Dilik, a.g.e., s.73.

³²Walter A. Friedlander, “**Sosyal Hizmetin Kavram ve Metodları**”, çev. Elkin Besin, Ankara, SSBYB, S.H. Genel Müdürlüğü Yayını, Sayı 43, 1965, s.6.

³³Dilik, a.g.e., s.74.

³⁴Dilik, a.g.e., s.74-75.

hizmetler kavramının Türk hukukunda ilk kez yer aldığı “2828 Sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu’ndaki tanımı da buna koşut olmaktadır”. Aynı yasada belirlenen tanım çerçevesinde sosyal hizmet kavramı sosyal refah hizmetlerine oranla daha dar bir içeriğe ve uygulama alanına sahiptir. Sosyal hizmetler, ülkenin genel şartları bağlamında, kişilerin insana yaraşır bir şekilde yaşamlarını sürdürebilecekleri ve ait oldukları grup ve toplumun bir üyesi olarak, işlev görebilecekleri ve sorumluluklarını üstlenebilecekleri bir sosyal ortamı yaratma amacını taşımaktadır.³⁵

Sosyal hizmetler, sosyal yardımları etkileyerek onlara şekil veren önemli bir değişken olmaktadır. Bu tür hizmetler, uzmanlaşmış kuruluşlarda ya da uzmanların ev desteğiyle yürütülen, yoksul bireylerin yaşamlarında iyileştirme sağlanmasını ön plana alan uygulamalardır. Yoksulluk içinde bulunan bireylerin, herhangi bir sosyal hizmet kuruluşu kapsamına alınmadan, kendi evlerinde ve ortamlarında korunmasına yönelik olarak gerçekleştirilecek hizmetler 2828 sayılı kanun uyarınca “Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) tarafından yerine getirilmektedir”. 2828 sayılı Kanununun 4. maddesinde sosyal hizmetlere ilişkin genel esaslar şu şekilde ele alınmıştır:³⁶

- “Sosyal hizmetlere ilişkin faaliyetler, devletin denetim ve gözetiminde, sivil toplum kuruluşları ile halkın gönüllü katkı ve katılımı da sağlanarak bir bütünlük içinde yürütülür”.
- “Sosyal hizmetler alanında faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında koordinasyon ve işbirliği tesis edilerek güç birliği sağlanır ve mevcut kaynaklara en verimli şekilde işlerlik kazandırılır”.
- “Sosyal hizmet programlarının uygulanmasında korunmaya muhtaç çocuk, muhtaç sakat ve muhtaç yaşlıya öncelik tanınır”.
- “Sosyal hizmetlerin yürütülmesi ve sunulmasında sınıf, ırk, dil, din, mezhep veya bölge farklılığı gözetilemez, hizmet talebinin hizmet

³⁵ Ali Güzel, Ali Rıza Okur, “**Sosyal Güvenlik Hukuku**”, 9.Baskı., İstanbul, Beta Yayınları, 2003, s.527.

³⁶ 2828 Sayılı Kanun (Erişim) <http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/614.html> , 25 Ekim 2012

arzından fazla olması halinde öncelikler, muhtaç olma derecesi ve başvuru veya tespit sırası esas alınarak belirlenir”.

- “Sosyal hizmet kuruluşlarının coğrafik ve fonksiyonel görev alanlarının ve yurt sathında dengeli dağılımının görev boşluğu bırakılmayacak şekilde düzenlenmesi esastır”.
- “Çocuk yuvaları ile yetiştirme yurtlarının korunmaya muhtaç çocukların yaş, cinsiyet, sosyal ve psikolojik özellikleri ile özür dereceleri dikkate alınarak, kaynaştırma anlayışına göre gruplandırılması ve özellikle çocuk yuvalarının, huzurevleri ile aynı mahallerde tesis edilerek dede torun, nine torun ilişkilerinin sağlanması esas alınır”.
- “Korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç kişilere hizmet sunumu insan haysiyet ve vakarına yaraşır şekilde yerine getirilir”.
- “Korunmaya muhtaç çocukların Türk örf, adet, inanç ve milli ahlakına sahip, kendisine güvenen, insan sevgi ve saygısıyla dolu, Atatürkçü düşünce ve Atatürk ilke ve inkılaplarına uygun olarak yetiştirilmeleri, bir iş veya meslek sahibi yapılmaları, koruma kararı kalktıktan sonra da toplum içinde izlenmeleri ve imkanlar ölçüsünde desteklenmeleri esastır”.
- “Muhtaç, özürlü ve yaşlıların hayatlarını sağlık, huzur ve güven içinde sürdürmesi, muhtaç özürülerin toplum içinde kendi kendilerini idare edebilecek ve üretken hale gelebilecek şekilde bakım ve rehabilitasyonlarının yapılması, bunlardan tedavisi mümkün olmayanların sürekli bakım altına alınması amacıyla gerekli her türlü tertip ve tedbir alınır”.
- “Doğal afetlerde ulusal ve uluslararası sosyal hizmet kurum ve kuruluşlarıyla birlikte hareket edilmesi ve acil kurtarma ve yardım çalışmalarının etkili şekilde yürütülmesi amacıyla gerekli her türlü tertip ve tedbir alınır.”

Sosyal yardım ve sosyal hizmet kavramlarının her ikisi de, sosyal refah kavramı kapsamında olmaktadır. Her iki kavram da, içerik açısından birbirinden tamamen farklı görünse de, aynı amaca hizmet etmektedir. Sosyal refah ise örgütsel bir işlev olarak kişi, aile, grup ve toplumları, değişen şartlardan oluşan sosyal sorunları ortadan kaldırmak açısından güçlü kılan bir etkinlikler bütünü olmaktadır.³⁷

1.3. SOSYAL POLİTİKANIN SAĞLANMASINDA GÖREV ALAN KURUMLAR VE FONKSİYONLARI

Devletin kurum ve kuruluşları, sosyal politikaların yürütülmesinde ilk dereceden sorumlu en etkili örgütlerdir. İlk dönemlerdeki sosyal sorunların çözülmesi ve muhtaç kişilerin bu gereksinimlerinin karşılanmasında, karşılıklı yardım ilkesi bağlamında, aileler, dini kurumlar ve hayır kurumları etkili olmaktadır. Ekonomik ve sosyal gelişmelerle, toplumsal sorunlar ve sosyal refah hizmetlerine ilişkin beklentilerin artması ve çeşitlilik kazanması, devletin geleneksel (önleyici) fonksiyonlarının yanına pozitif fonksiyonların- bunlar arasında en önemlisi sosyal devlet anlayışıdır- eklenmesine yol açmıştır. Son onlu yıllarda ise kamu sektörünün yanında sivil toplum kuruluşları ile beraber özel sektör kurum ve kuruluşlarının da bu hizmetlerin sunumunda önemli birer aktör haline geldikleri görülmektedir. Söz konusu kurum ve kuruluşların sosyal refahın sağlanması ve ortak hizmetlerin karşılanmasındaki işlevleri, rol ve etkinlikleri birbirinden oldukça farklı düzeyler göstermektedir. Bu durum tarihi süreç içinde ulusların göstermiş oldukları sosyo-ekonomik gelişme ve kalkınma düzeylerindeki farklılıktan kaynaklanmaktadır.

Günümüzün tüm devlet idari yapılarında kamusal hizmetler merkezi yönetim ve yerinden yönetim olmak üzere ikili (dualist) yönetim şekli tarafından yürütülmektedir. Her iki yönetim biçiminin veya örgütlenme ilkesinin ağırlık derecesi ülkeden ülkeye değişiklik göstermektedir. Dolayısı ile sosyal hizmet ve yardımların sunulmasında hem merkezi hem de yerinden

³⁷Fatih Şahin, “İnsan Hakları ve Sosyal Hizmet İlişkisi”, “Değişen Türkiye’de İnsan Hakları Açısından Sosyal Hizmetler”, SHU Derneği Yayını, Sayı 6, 2002.

yönetim kuruluşlarının yüklendikleri fonksiyonlar her devlette farklı düzeylerde olmaktadır.

1.3.1. Merkezi İdarenin Fonksiyonları

Merkezi idare kurum ve kuruluşları hiyerarşik yapı içinde bir bütün olarak çalışırlar. Hizmetlerin sunumu bu idare tarafından gerçekleştirilmekte ve tüm kararlar, devlet tüzel kişiliği adına alınmaktadır.³⁸ Devlet, uluslararası örgütlere, yerel düzeydeki yönetim organlarına ve sivil toplum kuruluşlarına oranla ekonomik ve sosyal hayatta düzenleme yapabilme yönünden en etkili örgütlenmedir. Küreselleşme sürecinde merkezi yönetim, etkinliğini kısmen kaybetmesine karşın gerek uluslararası gerekse ulusal alanda ana düzenleyici olma niteliğini korumaktadır. Endüstrileşme ile beraber sosyal politika alanında önemini ve etkinliğini artıran devletin, gerek üretim gerekse toplumdaki dengenin devamı için sosyal politika üretmeye gereksinimi vardır. Devlet merkezi bir yönetim olarak vatandaşlarına çalışma, sosyal güvenlik, barınma, eğitim ve sağlık olanakları sağlayan, gerekli düzenlemeleri yaparak toplumsal dengeyi kuran önemli bir yönetim örgütüdür. Bu bağlamda devlet sosyal politika unsurları içinde önemli ve diğerlerine oranla ekonomik, yönetsel ve yasal yönden daha üstün bir konuma sahiptir.

Devletin sosyal politikalara yönelik etkinlikleri sanayi devriminden sonra ortaya çıkmaya başlamış ve 1970'li yıllarda artış göstermiştir. Sanayi devriminin neden olduğu sosyal eşitsizlikler, devletleri çalışma ilişkileri konusunda önlemler almaya yöneltmiş ve devletler çalışma saatlerini düzenlemek, konutların kalitesini arttırmak ve toplum sağlığını tehlikeye atan sorunları engellemek için çok sayıda yasal düzenleme yapmak durumunda kalmışlardır.³⁹ Refah devletinin temellerini oluşturan bu gelişmelerle beraber, devletin sosyal politikadaki etkinliği ise sanayileşmiş ülkelerde İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra hızla artmıştır. Bu dönemde devlet, sosyal güvenlik, eğitim, konut, sağlık ve bireysel sosyal hizmetler gibi temel sosyal politikaların sağlanmasında birinci dereceden sorumlu en önemli örgüt haline gelmiştir. Ancak 1970'li yılların sonlarına doğru dünyayı saran küresel petrol

³⁸ Şeref Gözübüyük, **Yönetim Hukuk**, Ankara, 1989, s.123.

³⁹ Abdülkadir Şenkal, a.g.e., İstanbul, Alfa Yayınları, 2005, s.157.

krizi, devletin ekonomik ve sosyal yaşamdaki faaliyetinin, dolayısıyla da sosyal politika alanındaki etkin rolünün azalmasına neden olmuştur.⁴⁰

Merkezi yönetim savunma, dış işler ve adli hizmetler gibi bölünmez ve fiyatlandırılmaz özelliğe sahip tam kamusal nitelikteki mal ve hizmetlerin sunumunu doğrudan ve sadece kendisi halka sunar.⁴¹ Bunların dışındaki diğer kamusal mal ve hizmetlerin sunumunda merkezi yönetim kendisi ile beraber diğer kurum ve kuruluşlarla iş birliğine veya görev paylaşımına gitmektedir. Bu hizmetlerin bazıları yerel yönetim birimleri tarafından yerine getirilmektedir. Burada geleneklerin yanı sıra, politik ve ekonomik faktörlerin etkisi vardır.⁴²

1.3.2. Yerel Yönetimler

Yerel yönetimler, merkezi yönetime göre, “*her ülkenin yönetsel yapısı içinde yer alan özünde yerel sınırlar içinde yaşayan halkın yararlanacağı yerel nitelikli hizmetleri üretmekle görevli kuruluşlar*” olarak tanımlanmaktadır.⁴³ Çukurçayır’a göre ise, yönetim gücünün belli bir merkezde toplanmamasını ve alt düzeylere aktarılmasını anlatan bir kavram olmaktadır.⁴⁴ Yerel yönetimler, merkezi yönetimden ayrı olarak ve hiyerarşik yapısı dışında kendilerine özgü bütçesi ve karar organları bulunan, merkezi yönetimden ayrı tüzel kişilikler olarak belirtilmektedir.⁴⁵

Yerel yönetimler merkezi yönetimin alt unsuru ve kamu yönetiminin de bir parçası olmaktadır. Sınırlı bir coğrafi alanda, bölge halkının ortak gereksinimlerini karşılayan bu üniteler, bütün içerisinde ayrı bir tüzel kişiliğe sahip olmaktadır. Bu bağlamda kendine özgü mal varlığı ve gelir

⁴⁰Halis Yunus Ersöz, *Doğuşundan Günümüze Sosyal Politika Anlayışı ve Sosyal Politika Kurumlarının Değişen Rolü*, İktisat Fakültesi Mecmuası, Cilt 53, Sayı 2, 2003, s.127-129. Ders Notu

⁴¹Raci Kılavuz, “Etkililik-Verimlilik Kavramlarının Analizi ve Kamusal Mal-Hizmet Sunumunda Etkililik”, *Türk İdare Dergisi*, Sayı 418, 2000, s.163.

⁴²Mustafa Dönmez, “Merkezi İdare ve Mahalli İdareler Arasında Görev ve Kaynak Bölüşümü”, *Yerel Yönetim ve Denetim* Dergisi, 4(6), 1999, s.47.

⁴³Hüseyin Yayman, “Türkiye’de Belediyeciliğin Siyasallaşması: 1970’li Yıllar”, *Yerel Yönetimler Sempozyumu (1-2 Kasım 2000) Bildiriler Kitabı*, TODAİE Yerel Yönetimler Araştırma ve Eğitim Merkezi”, Ankara, 2002, s.67.

⁴⁴Mehmet Akif Çukurçayır, *Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi*, Ankara, Yargı Yayınevi, 2000, s.91.

⁴⁵Davut Dursun, “Türkiye’de Yerel yönetimlerin Doğuşu ve Siyasi/İdari Gelişme, Türkiye’de Yönetim Geleneği”, (ed. Davut Dursun, Hamza Al), İstanbul, İlke Yayıncılık, 1998, s.94.

kaynaklarına sahiptirler. Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi ve Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği (*IULA*) belgelerinde yer alan ve Türkiye'nin de onayladığı evrensel niteliklere göre, yerel yönetimler, ülkenin yönetim sisteminin bütünlüğü içinde bir örgüt olup, kuruluş ilkeleri, görev ve yetkileri ve gelir sistemleri yasama organı tarafından belirlenmektedir.⁴⁶ Bu nitelikler;

- Yerel yönetimler ulusal yönetim sistemi bütünlüğü içinde yer alırlar,
- Yerel yönetimlerin kuruluş ilkeleri, görev ve yetkileri, gelir sistemleri yasama organları tarafından belirlenir,
- Merkezi yönetim, ülke yönetiminde birlik ve bütünlüğü sağlamak amacı ile yerel yönetimlerin de uymaları gereken ulusal amaçları, hedefleri, ilkeleri ve standartları belirler,
- Yerel yönetimler, merkezi yönetimin ülkenin tümü için geçerli olan kural ve kararlarına aykırı hareket edemezler,
- Yerel yönetimlerin türlerini, biçimlerini, yetkilerini ve yönetim usullerini merkezi yönetim tek taraflı olarak istediği gibi belirleyebilir,
- Bu kurumlar, merkezi yönetimce çizilen çerçeve içinde yerel ihtiyaç ve taleplere cevap vermeye yetkili kılınmışlardır. Gerçekten, yerel yönetimlere yönelik hemen hemen tüm klasik kuramların odağında, yerel yönetimin demokratik değerleri ve bu kurumların daha üst düzey yönetimlere göre kamu hizmetlerini sağlamada daha etkin olduğu savı vardır.

Yerel yönetimlerin, sosyal politika ve sosyal yardımların sağlanmasında Ortaçağ'dan beri önemli bir rol oynadıkları söylenebilir. Bu dönemde su arzının sağlanması, katı atık yönetimi, yolların bakım ve onarımı gibi klasik kentsel hizmetlerin yanında; kadın ve çocuklara yönelik hizmetler, kamu sağlığının korunması, okulların bakım ve onarımı, yaşlılar ve

⁴⁶Azim Öztürk, “21. Yüzyıl Türkiye’si İçin Yerel Yönetim Modeli”, İstanbul, Ümraniye Belediyesi Kültür Yayınları, 1997, s.43-44.

yoksulların korunması vb. sosyal politika hizmetleri yerel yönetimler tarafından sunulmuştur.⁴⁷

Yerel yönetimlerin, yoksulluğa karşı mücadele etmelerinin başlıca nedenleri; muhtaç bireylerin demokratik katılım bilincinin geliştirilmesi, kamu hizmetlerinin daha kolay sunulabilmesi, merkezi yönetimden doğan eksikliklerin giderilmesi ve yoksullukla ilgili bilgi ve bilinç düzeyinin yükseltilmesi şeklinde sıralanabilir. Yerel yönetimlerin uyguladığı sosyal politikalar daha çok yoksulluk sorununun yol açtığı sosyal dezavantajların önlenmesini ya da mümkün olduğu kadar azaltılmasını amaç edinmektedir. Bu çerçevede, ekonomi politikalarından farklı olarak, sosyal politikaların önleyici ve koruyucu fonksiyonlarının yoksulluk bağlamında ön plana çıkmasına yol açmakta ve sosyal politikaların bir takım araçları, sorunların çözülmesinde önemli ölçüde rol oynamaktadır. Son yıllarda Türkiye’de yerel yönetimlerin, sosyal politika alanındaki etkinlikleri hızla artmakta ve bu alanda daha çok hizmet sunmaktadırlar.⁴⁸

Yoksulluğa yönelik olarak bölge halkının sorunlarına karşı kalıcı ve etkili çözümler, merkezi yönetim dışında yerel yönetimler tarafından da üretilebilir. Yerel yönetimler sayesinde, yerel halkın yoksulluk hakkındaki düşünceleri ve bakış açısı olumlu yönde değiştirilirken, aynı zamanda yoksullara karşı birlikte neler yapılabileceği ve etkin yöntemlerin nasıl eyleme dönüştürülebileceği de ortaya konabilmektedir.

Hatta yerel halkla çeşitli fırsatlarla görüşülüp, onların yoksulluğa yönelik bilgi ve bilinç düzeyleri yükseltilebilmekte; kısaca “*yoksulluk kültürü*”üne olumlu bir bakış açısı kazandırılabilir. Bundan dolayı yerel yönetimler, yoksulluğun bir kader olarak algılandığı yoksulluk kültürünü, gerçekleştirecekleri etkinliklerle değiştirebilir; yeni düşünce ve davranış biçimlerini muhtaç insanlara kazandırabilirler. Bunun yanı sıra, düşük gelirli yoksul bölge halkına toplantı, seminer, kurs, konferans gibi bilimsel faaliyetlerle ve mesleki kurslarla, yoksulluğun giderilmesine dönük köklü ve

⁴⁷A.Norton, *Western European Local Government in Comparative Perspective, Local Government in Europe*, Ed. Richard Batley – GerryStoker, **New York, St. Martin Press**, 1994, s.3

⁴⁸Murat Aydın, **Sosyal Politika ve Yerel Yönetimler**, İstanbul, Yedirenk Yayıncılık, 2008, s.131.

kalıcı yardımlar sağlayabilir; hatta her türlü engelin kaldırılmasını kolaylaştırabilirler.

Yerel yönetimler, kamu yönetim organının bir parçasıdır ve merkezi devlet, yerel yönetimlere ilişkin politikalarıyla bu kurumların yapı ve işlevleri, dolayısıyla sosyal politika alanındaki rol ve etkinliği üzerinde belirleyici bir yere sahiptir. Yerel yönetimler merkezi devletle beraber kamu hizmetlerini sunan örgütler olarak daha ziyade geniş anlamda sosyal politikanın konusuna giren hizmetlerin yerine getirilmesinde görevlendirilmişlerdir. Zira işçi sınıfı odaklı ve çalışma yaşamını düzenleme hedefli sosyal politika önlemlerinin yaklaşık tamamı yasama gücüne sahip, ulusal düzeydeki politikalar olmaktadır. Diğer bir deyişle yerel yönetimler, kamu hizmetinin sağlanmasına katılımlarının yanında, dar anlamda sosyal politika alanında da işlevlerini sürdürebilirler.

Yerel yönetimleri merkezi yönetimden ayıran en temel farklılık, yerel halkın (*il, belde ve köy halkının*) desteğiyle iş başına gelmeleri, merkezi yönetimin dışında kendi bütçe, organ ve çalışanlarıyla, Anayasa ve kanunlara dayanarak aldığı haklarla ve bu hakları kullanabilmelerinden geçmektedir. Merkezi yönetimin yeterli ve etkin olmadığı alanlarda yerel yönetimlerin devreye girmesi, kamu hizmetinin etkin ve yeterli sunumu açısından gereklidir. Esasen, merkezi yönetim ve yerel yönetimler birbirlerinin karşıtı oldukları kadar, birbirlerinin zayıf yönlerini tamamlayan ve eksiklikleri gideren yönetim biçimleridir.⁴⁹

Devlete ait olan görev ve kaynakların, merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasında dağıtılması sorununun sağlıklı bir şekilde çözülmesi gerektiği çeşitli raporlarda belirtilmiştir. Bu bağlamda, merkezi yönetim tarafından görülen yerel niteliği tartışılmayacak bazı hizmetlerin yerel yönetimler tarafından gerçekleştirilmesi ve bu yönetimlerin görev, kaynak ve çalışan eleman açısından güçlendirilerek fonksiyonların artırılması öngörülmüştür.⁵⁰ Bu amaçla “*Kamu Yönetimi Araştırma Projesi*”nde sağlık hizmetleriyle sosyal hizmetlerin katı merkezîyetçilik anlayışı içinde

⁴⁹Ruşen Keleş, *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, İstanbul, Cem Yayınevi, 1994, s.19.

⁵⁰Turgay Ergun, *Kamu Yönetimi: Kuram, Siyasal, Uygulama*, Ankara, TODAİE Yayını, Sayı 322, 2004, s.181.

yürütülmesi eleştirilerek, yerel nitelikli hizmetlerde yerel yönetimlere mutlaka önemli yetki ve sorumluluklar verilmesi önerilmiştir.⁵¹

Aslında, merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki görev dağılımı tartışılırken göz önünde tutulması gereken konu, bunun statik olmadığı ve zaman içinde değişebileceğidir.⁵² “Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda (2001-2005) ülkede artış gösteren şehirleşme, göç, yüksek enflasyon, gelir dağılımındaki düzensizlik ve yoksulluk gibi nedenlerden dolayı sosyal hizmet ve yardımlara gereksinimin arttığı; buna yönelik olarak dağıntık örgütsel ve mali yapılanmanın olduğu; örgütler arasındaki koordinasyon ve işbirliği eksikliğinden kaynaklanan sorunların bulunduğu belirlenmiştir”.⁵³ “Dokuzuncu Kalkınma Planı’nda (2007-2013) ise, var olan örgütsel boşluğu ve karışıklığı önlemek için merkezi yönetim ve yerel yönetimler ile sivil toplum kuruluşları başta olmak üzere tüm kesimlerin koordinasyonlu çalışması hedef tutulmuştur. Ayrıca bu planda, sosyal hizmet ve yardımlar alanında yerel yönetimler ile sivil toplum kuruluşlarının etkinliklerinin desteklenmesi de önerilmiştir”.⁵⁴

1.3.3. Gönüllü Kuruluşlar: Sivil Toplum Kuruluşları

Merkezi ve yerel yönetimler dışında, sosyal politikanın sağlanmasında görev alan diğer kurumlar ise; aile, arkadaşlık, komşuluk ve akrabalık ilişki ve bağlarına dayalı informal sosyal gruplar, dini örgütler, özel sektör kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarıdır. Kâr amacı gütmeyen kuruluşlar olarak adlandırılan Sivil Toplum Kuruluşları (STK), esnek yapıları, yüksek verimlilikleri ve yerelleşmiş örgütlenmesi ile 1980’lerden başlayarak, özellikle gelişmiş batı ülkelerinde, devletin refah hizmetleri yanında kendisine yer edinmiştir. Bu gibi olumlu özellikleri nedeniyle, devletlerin, STK ile ileri düzeyde işbirliği yaptığı gözlemlenmiştir. Kamu örgütleri, bazı hizmetleri doğrudan gerçekleştirmek yerine bu kurumlar aracılığı ile sunmayı tercih

⁵¹KAYA (Kamu Yönetimi Araştırma Projesi), “Yerel Yönetimler Araştırma Grubu Raporu”, Ankara, TODAİE Yayını, 1992, s.195-202, 205-209.

⁵²İlhan Tekeli, İlber Ortaylı, **Türkiye’de Belediyeciliğin Evrimi**, Ayyıldız Matbaası, Belediyecilik Araştırma Projesi Türk İdareciler Derneği Bilimsel Araştırmalar Dizisi Birinci Kitap, Ankara, 1978, s.277

⁵³Devlet Planlama Teşkilatı DPT (2000), “Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı” 2001-2005, TBMM Kararı, Karar No: 697, Karar Tarihi: 27.6.2000, Ankara s.110

⁵⁴DPT, Dokuzuncu Kalkınma Planı, (2007-2013), Ankara, s.89-90

etmiştir. STK'ların rolü, genellikle hizmetlerin sunulmasında merkezi ve yerel yönetimlere yardımcı olmaktadır.

Gönüllülük esasına dayalı olarak faaliyetlerini sürdüren sivil toplum kuruluşları özellikle sosyal hizmet alanlarında etkinlik göstermektedir. Söz konusu etkinliklerini dernek veya vakıf adı altında gerçekleştiren ve ayrıca genellikle sosyal yardım ve hayır amaçlı kurulduğu bilinen sivil toplum kuruluşları toplum için çok yararlı ve öncü çalışmalarda bulunmaktadır.⁵⁵

Sivil toplum kuruluşları, kişisel istemlerin siyasi boyutta aksetmesini sağlayan kuruluşlar olarak, demokrasinin temsili düzeyden kısmen de olsa doğrudan düzeye taşınmasına öncülük etmekte ve modern bir toplumun temel yapı taşı olarak yerlerini almaktadır. Hedeflenen amaca ulaşmada yönetim kavramıyla sivil topluma yüklenen işlevlerden birisi de, hesap verme durumunun, açıklığın ve şeffaflığın sağlanmasının denetimidir. Sivil toplum kuruluşları özellikle yerel düzeyde bu işlevlerini gerçekleştirmektedir. Yerel yönetimler, halka en yakın yönetim derecesi olarak, yerel demokrasinin vazgeçilmez unsurlarından birisi durumunda iken, sivil toplum örgütleri de yerel düzeydeki istek ve arzuları yerel yönetimlere aktarmada ve bu yolla yerel demokrasinin gelişimini sağlamada diğer bir aktör olarak ön plana çıkmıştır.

Yerel yönetimler, belirli hizmetlerin sağlanmasını sivil toplum kuruluşları kanalıyla gerçekleştirebilmektedir. Bazı alanlarda halkın bilgi, deneyim ve becerisinin eyleme dönüştürülmesinde bu tür kuruluşların katkıları oldukça önemlidir. Bu çerçevede yerel yönetimler, çeşitli meslek örgütleri, sendikalar, kooperatif üniteleri, dernekler ve diğer gönüllü kuruluşlarla çeşitli alanlarda işbirliği ve ortak çalışmalar yürütebilmektedir.

Sivil toplum kuruluşlarının destekleriyle sağlanabilecek hizmetlerin sınırı yoktur. Bu hizmetler, çevre koruması, eğitim düzeyini yükseltme, yoksullukla mücadele, bilgisayar yazılım programlarının hazırlanması, önemli kamu projelerinde danışmanlık gibi alanlara yayılmış bulunmaktadır. Gönüllü bireylerin yerel yönetim çalışanları ile birlikte işlev görerek başarılı olmaları

⁵⁵Devlet Planlama Teşkilatı DPT, “*Sosyal Hizmetler ve Yardımlar Özel İhtisas Komisyonu Raporu*”, **Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı**, Ankara, 2001, s.36-37.

büyük ölçüde onların istekliliğine, yeteneklerine bağlı olduğu kadar, yerel yönetim çalışanlarının da gönüllü kişi ve örgütleri kendileri açısından bir risk olarak görmeyerek, uyumlu bir ortak çalışma oluşturmalarına bağlı olmaktadır.⁵⁶

Sivil toplum kuruluşlarının yerel kalkınmadaki en büyük katkıları özellikle yerel yönetimlerin katılımının yetersiz olduğu ya da hiç olmadığı ya da katılımın yerel halkı memnun etmekten uzak bir şekilde yapıldığı durumlarda gerçekleşmektedir. Bu örgütler, halk katılımı oluşturma bakımından belediye girişimi ile yerine getirilmesi mümkün olan programlarda, belirli konularda kampanyalar düzenlemektedir. Belediyeler, bu kuruluşların destekleriyle tüm kent halkına dönük ağaçlandırma, mahallelere park, spor alanı kazandırma, atık kâğıt, cam ve ilaç toplama gibi temiz kent kampanyalarına sürekli başvurmakta ve bunları başarı ile uygulamaktadır.⁵⁷

Yerel yönetimler ile sivil toplum kuruluşlarını bir araya getiren en önemli etkinliklerden biri de kent konseyi olmaktadır. Bu konsey, yönetime halkın katılımının sağlanmasını amaç edinmekle beraber, mevcut yerel yönetim sisteminin bazı yetersizliklerini aşabilmek, kurumları ve mahalle temsilcileri kanalıyla doğrudan halkın gereksinimlerini belirleyip çözümler bulabilmek, belediye olanaksızlıklarının halkın katılımı ve oluşturulacak kent imecesi ile üstesinden gelebilmek gibi amaçlara sahiptir.

Toplantıların düzenlenmesinde belediye önderlik yapmakla birlikte çoğunlukla sivil toplum kuruluşlarıyla geniş ölçüde işbirliği yapılmaktadır. Bu ilişkiler bağlamında bu gruplar, kentin tümünü ve genel kamu yararını ilgilendiren görüşleri ve talepleri belediyeye yansıtılmaları yanında, doğrudan temsil ettikleri kesimlerin çıkarlarını belediye nezdinde savunma işlevi de üstlenmektedir.⁵⁸

⁵⁶Eyüp Zengin, *Yerel Yönetimler ve Özelleştirme*, **Yerel Yönetim ve Denetim Dergisi**, (cilt 4), Sayı 10, 1999, s.113.

⁵⁷Selçuk Yalçındağ, “*Güçlü ve Özerk Yerel Yönetimler Demokrasimizin ve Yönetim Sistemimizin Temel Kuruluşları Olmalıdır*”, **Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi**, (cilt 1), Sayı 2, Mart 1992, s.66.

⁵⁸Yalçındağ, a.g.e., s.63.

Zamanla insanların gereksinimleri de değiştikçe, kişiler ve gruplar tarafından başlatılan gönüllü örgütlenmeler değişik görünümde ortaya çıkmaya başlamışlardır. Dünyanın her köşesindeki gruplar, kendilerinin de katılımcı olacakları ve geliştirecekleri sivil toplum kuruluşları oluşturmaktadırlar. Günümüzde amaç artık iyilik yapmak değil, kitlelere etki eden ortak sorunları dile getirerek toplum üzerinde olumlu ve uygun bir baskı oluşturmak ve farklı konularda uzmanlaşarak kalkınmada katılımcı bir rol oynamaktır.⁵⁹

---

⁵⁹Zengin, a.g.e., s.122.

İKİNCİ BÖLÜM

BELEDİYELERDE SOSYAL POLİTİKALAR VE EĞİTİM HİZMETLERİ

2.1. YEREL YÖNETİMLER KAVRAMINA GENEL BİR BAKIŞ

Yönetim (idare) günlük hayatta ve bilimsel alanda çok farklı anlamlarda kullanılan oldukça geniş içeriğe sahip bir kavramdır. Kelime anlamı, bir işi veya hizmeti düzenlemek ve yürütmek; bir işi çekip çevirmek bir topluluğun başında bulunmak veya bir kurumu sevk ve idare etmektir.⁶⁰

Yerel yönetim, “yerel topluluk üyelerinin ortak ihtiyaçlarını karşılamak, ekonomik ve kültürel zenginliğine ve refahına ilişkin yerel hizmetleri görmek üzere kurulan; bu hizmetleri genel yetki ile kendi sorumluluğu altında ve yerel topluluğun yararları doğrultusunda yerine getiren; işleyişinde açıklığı, şeffaflığı, insan haklarını, çoğulcu ve katılımcı demokrasi ilkelerini yaşama geçiren; yetkilerin yerel topluluğa en yakın yönetim birimince kullanıldığı, kamu tüzel kişiliğine sahip özerk ve demokratik bir yönetimdir”.⁶¹ Halka en yakın yönetim şekli olarak değerlendirilen yerel yönetimlerin etki alanları, konusuna, özelliğine ve işlevlerine göre değişmektedir. Yerel yönetimlerin oluşma nedenleri ise, halkın güven ve desteğini sağlayarak, katılımcı, demokratik usullerle, halkın istek ve önerilerine dayalı hizmet sunmaktır.

Yerel yönetimler, yöresel halkın ihtiyaçlarını hizmetlerin etkinliği ve verimliliği çerçevesinde karşılamak amacı ile kurulmuş örgütlerdir. Karar organları yöre halkı tarafından ilgili kanunlara göre seçilen kamu tüzel kişileridir. Günümüzün yönetim (idare) anlayışı tek taraflı karar alma ve uygulama yönteminden ayrılarak çok aktörlü ve iş birliği yaklaşımı içinde yönetişim olgusuna doğru yönelme eğilimindedir. Bu bağlamda yerel yönetimler ilgili konularda ve ihtiyaç duyduğu ölçüde kendisi dışındaki diğer yerel aktörlerle iş birliğine gitmektedir. Söz konusu iş birliği yerel düzeyde faaliyet gösteren sivil toplum ve özel sektör kurum ve kuruluşları ile gerçekleştirmektedir. Özellikle sosyal yardım ve hizmetlerin üretilmesinde ve

⁶⁰Ahmet Ulusoy, **Mahalli İdareler: Teori-Uygulama-Maliye**, Ankara, Altıncı Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2010, s.19.

⁶¹TOKİ ve IULA, **Türkiye’de Yerel Yönetim Sisteminin Geliştirilmesi**, İstanbul, Kent Basımevi, İkinci Baskı, 1993, s.31.

yerel demokrasinin geliştirilmesinde bu kurumlarla karşılıklı iletişim ve iş birliği içinde sözü edilen kurumlarla yerel yönetimlerin kurduğu ilişkiler büyük, vazgeçilmez öneme sahiptir.

2.1.1. Adem-İ Merkeziyet Anlayışı ve Yerel Yönetimler

Desantralizasyon (yerinden yönetimleştirme/adem-i merkeziyetçilik), orijin itibarıyla Batı'da ortaya çıkmış bir düşüncedir. Ancak bugün bu düşünce Batı'daki klasik anlamından daha geniş boyutlarda ele alınmaktadır.

Klasik anlamda desantralizasyon, merkezi idareden mahalli idarelere/yerel yönetimlere doğru yetki, görev ve kaynak aktarımını ifade eder. Bu anlamda desantralizasyon, merkezi idare-mahalli idare ilişkilerinde anahtar bir kavramdır.

Modern anlamda desantralizasyon ise, merkezi idarenin elindeki planlama, karar verme(descision making) uygulama ve kamu gelirlerinin toplanması gibi, idari yetkilerin bir kısmını, taşra kuruluşlarına, mahalli idarelere, federe birimlere, yarı özerk kamu kurumlarına, meslek kuruluşlarına ve idarenin dışındaki gönüllü örgütlere (dernek ve vakıf gibi) aktarılmasıdır. Kısaca desantralizasyon, merkezi idarenin küçültülmesi olgusudur.

Merkeziyetçi ve otoriter olarak nitelendirilen siyasi sistemler bile, 1970'ten itibaren yapılarını ve fonksiyonlarını desantralizasyon düşüncesine göre yeniden düzenlemeye başladılar. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde desantralizasyonun çeşitli uygulama biçimleri söz konusudur. “ Yetki genişliği” (deconcentration) ve “özelleştirme” (privatization) de desantralizasyon kavramı içinde değerlendirilmektedir.

Siyasi sistem içinde önemli bir entegrasyon (bütünleşme) sorunu yoksa, desantralizasyon düşüncesinden yararlanılabilir. Desantralizasyon, günümüzde, daha çok gelişmekte olan ülkelerin sorunlarını çözmeye yararlı bir metot olarak görülmektedir. İdari kapasitenin yeterince gelişmediği ülkelerde desantralizasyon, yetenekli yöneticilerin ve başarılı bir iş idaresinin ortaya çıkmasına zemin hazırlayacaktır.

Gelişmekte olan ülkeler, siyasi, iktisadi, idari ve sosyal sebeplerden dolayı oldukça merkezileşmiştir. Kamu hizmetlerinin büyük bir kısmı, bu ülkelerin başkentlerinde planlanmakta ve oradan yürütülmektedir. İdari ve mali alanda güçlü bir merkezîyetçilik söz konusudur. Bu gelişme, merkezi idarenin yükünü artırmış, aşırı bürokratikleşme getirmiş, kırtasiyeciliği yaygınlaştırmış, yerel yöneticilerin teşebbüs gücünü kırmıştır. Merkezi yönetim, zamanının büyük bir kısmını, taşradaki yönetim birimlerinden gelen yazılara cevap hazırlamak ve onlara talimat vermekle geçirmektedir.

Desantralizasyonu gerektiren sebepler şöyle özetlenebilir:

1. Merkezi idarenin, yürüttüğü fonksiyonların giderek kompleks hale gelmesi ve iş yükünün artması.
2. Hizmetlerde etkinliği sağlamak için, bilgi toplama fonksiyonlarının ve karar alma sorumluluğunun alt birimlere aktarılması(devri) ihtiyacı.
3. Yerel özerkliği geliştirmek için yoğunlaşan siyasi talepler.
4. Genel politikaların yerel şartlara ve ihtiyaçlara uydurulması.

2.1.2. Hizmette Yerellik (Subsidiarite) İlkesi

“Hizmette yerellik (subsidiarite) ilkesi, öz itibarıyla “ bir hizmeti en yakın birim yürütsün” anlayışına dayanır. İlkenin altında yatan temel düşünce, bireyden aileye, yerel toplumdaki değişik büyüklükteki gruplara kadar değişen oluşumlara siyasal yetki ile müdahalenin, ancak bunların çeşitli gereksinimlerini karşılayamadıkları durumlar ile sınırlı olmasıdır. Başka bir anlatımla, bireylerin ya da alt idari birimlerin kendi girişimleri ve olanakları ile uygulayabilecekleri yetkilerin, kural olarak onlardan alınıp üst gruplara veya üst idari birimlere verilmemesidir. Söz konusu ilke, bireyin tek başına güç yetirebileceği işlere devletin müdahalede bulunmaması olarak da yorumlanır. Bu da ilkenin liberal devlet anlayışına yakın olduğunu gösterir”.

“Hizmette yerellik ilkesi, geniş bir anlamı içermekle birlikte daha çok merkezi yönetimle yerel yönetimler arasındaki yetki ve görevlerin

paylaşımında uygulanır. Buna göre merkezi yönetim, yerel hizmetleri, yerel düzeyde hiç yerine getirilemiyor ya da etkin bir biçimde yürütülemiyorsa üstlenebilir. Hizmette yerellik ilkesinin amacı, karar verme mekanizmasını vatandaşa mümkün olabildiği ölçüde yaklaştırmak olduğu için, temelde siyasi bir nitelik taşır. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nda bu ilke şöyle yer almıştır: “ Kamu sorumlulukları, genellikle ve tercihen vatandaşa en yakın olan bakanlar tarafından kullanılacaktır.”

“Hizmette yerellik ilkesi, çeşitli nedenlerden dolayı Avrupa Birliği'nin gündeminde önemli bir yer tutmaktadır. Bir yandan birliğin merkezîyetçi eğilimlerinden, diğer yandan da ulusal devletlerin egemenlik haklarını korumak istemelerinden kaynaklanan sorunlardan korkulmaktadır. Birlik çerçevesinde “yerellik” ilkesinden beklenen temel amaç birlik ile üye devletler arasında yetki ve görev paylaşımı belirlemektir. Bu bağlamda, mümkün olduğu ölçüde karar mekanizmalarını vatandaşa yaklaştırmak; üye devletlerin ulusal kimliklerini güvence altına almak ve haklarını korumak, yurttaşlarca Avrupa'nın bütünleşme sürecinin benimsenmesini sağlamaktır. Bir yönetim basamağı bir görevi, “ yeterli derecede” yerine getiremiyorsa ya da başka bir yönetim basamağı aynı görevi “ daha iyi” yerine getirebilecekse, bu görev o yönetim basamağı tarafından üstlenilecektir. Avrupa Birliği'nin kurucu unsuru olan Maastricht Anlaşması'nda (1992), yerellik ilkesine vurgu yapılmıştır. Subsidiarite ilkesi, ulus-altı birimlerin yetkilerinin korunmasının temelini oluşturmakta, yerel özerkliğin de garantisi sayılmaktadır”.

“Hizmette yerellik ilkesi, yerel yönetim bünyesinde de uygulanabilir. Bu ilke, “yerelin de yerelleştirilmesi” için bir strateji olabilir. Mahallenin ve komşuluk ilişkilerinin güçlendirilmesi, bu çerçevede düşünülebilir”.⁶²

2.1.3. Yerel Yönetimler Kavramının Tanımı

Yerel yönetimler “*merkezi yönetimin dışında, yerel bir topluluğun ortak gereksinimlerini karşılamak amacıyla oluşturulan, karar organlarını doğrudan*

⁶² <http://www.yerelsiyaset.com.tr/sayfalar.php?İd=731> (Erişim) 01 Şubat 2014

*halkın seçtiği, demokratik ve özerk bir yönetim kademesi, kamusal bir örgütlenme” olarak tanımlanmaktadır.*⁶³

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nda yerel yönetimlerin tanımı belirgin bir şekilde yapılmış ve ayrıntılı bir şekilde yazılmıştır. “Buna göre 1982 Anayasası’nın “Mahalli İdareler” başlığını taşıyan 127. Maddesinde yerel yönetimler şu şekildedir”:

*“Mahallî idareler; il, belediye veya köy halkının mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere” kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir.”*⁶⁴ Türkiye’de yerel yönetimler (Mahalli idareler) deyiminin kapsamına giren kuruluşlar, Belediyeler, İl özel idareleri ve Köyler’dir.⁶⁵

Bütün bu tanımlamalardaki özellikleri de içeren daha geniş bir tanım, Kamu Yönetimi Araştırması Genel Raporu’nda (KAYA) yapılmıştır. Raporla açıkladığı üzere yerel yönetimler *“belirli bir coğrafi alanda (kent, köy, il, vb.) yaşayan yerel topluluğun bireylerine bir arada yaşamak nedeniyle kendilerini en çok ilgilendiren konularda hizmet üretmek amacı ile kurulan, karar organları (kimi durumlarda yürütme organları) yerel toplulukça seçilerek göreve getirilen, yasalarla belirlenmiş görevlere ve yetkilere, özel gelirlere, bütçeye ve personele sahip, merkezi yönetimle olan ilişkilerinde yönetsel özerklikten yararlanan kamu tüzel kişileridir.”*⁶⁶

2.1.4. Yerel Yönetimlerin Önemi ve Dayandığı Değerler

Yöresel nitelikteki kamu hizmetlerinin sunumunda etkinliğin ve kaynak verimliliğinin optimum düzeyde sağlanmasında yerel yönetimlerin vazgeçilmez konumu ve önemi uzun yıllar boyunca varlıklarını sürdürmesine neden olmuştur. Modern dünyada toplumsal ihtiyaçların çeşitlenmesi ve

⁶³Ömer Bozkurt, Turgay Ergun, **Kamu Yönetimi Sözlüğü** (ed. Seriyeye Sezen), Ankara, TODAİE Yayınları, 1998, s.258.

⁶⁴**Türkiye Cumhuriyeti 1982 Anayasası**, 127. Madde, 9.11.1982 tarihli ve 17863 mükerrer sayılı Resmî Gazete

⁶⁵Nihat Falay, Nezih Varcan, Yerel Yönetimler, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1754. s.134

⁶⁶“Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü”, **“Kamu Yönetimi Araştırması Genel Rapor”**, Ankara, TODAİE Yayınları, Sayı 238, s.177.

çoğalması ve özellikle kentsel yaşama ilişkin kamusal hizmet beklentisini artmış olması yerel yönetimlerin önemini gerekliliğini bir kat daha artırmıştır. Merkezi idarenin ulusal düzeydeki hizmetlerin karşılanmasındaki sorumluluğu ne kadar anlamlı ise yöresel nitelikteki hizmetlerin merkezi idarenin dışındaki kamu tüzel kişilerce halka sunulması o ölçüde anlamlıdır. Diğer bir ifade ile mahalli hizmetlerin merkezi idare tarafından yerine getirilmesi etkinlik, verimlilik, zaman ve kalite bakımından büyük olumsuzluklara neden olabilmektedir. Yöre halkına kaliteli hizmetin en kısa sürede ulaştırılmasında ve bu hizmetlerin en düşük maliyetle sağlanmasında yerel yönetimlerin merkezi yönetime üstünlüğü bulunmaktadır.

Yerel yönetimlerin var oluş nedenlerini yönetsel, iktisadi ve siyasi kriterlerle açıklamak mümkündür. Yönetsel kriter bağlamında ifade edilen şey; her ülkede kamu yönetiminin örgütlenmesi merkezi ve yerinden yönetim anlayışı ile şekillendirilmiş olmasıdır. Bu örgütlenme sistemi içinde ise yerel yönetimler çok büyük bir öneme sahiptir. Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere ve Almanya gibi dünyanın gelişmiş ülkelerinde kamusal hizmetlerin merkezi yönetimden ziyade yerel yönetimlerce yürütüldüğü bilinmektedir. Gelişmekte olan ülkelerde ise yerel yönetimlerin kamusal hizmet sorumluluğu içindeki payları ve bu manada kullandıkları mali kaynaklar düşük yüzdelerde kalmaktadır. Toplam kamu harcamaları içinde merkezi idarenin payı gelişmiş ülkelerde yüzde yirmi ile yüzde elli arasından olmakta iken gelişmekte olan ülkelerde ise bu pay yüzde yetmişin üstünde seyir etmektedir. Türkiye’de merkezi idarenin payı yüzde seksen beş dolayındadır.⁶⁷ Toplumsal ihtiyaçların karşılanması bakımından ise modernleşmenin ve kentsel gelişmenin her geçen gün artıyor olması yerel yönetimleri vazgeçilmez hala getirmektedir. Toplumsal ihtiyaçların çoğalması ve hızlı kentleşme dikkate alındığında yerel yönetimlerin önemi bir kez daha anlaşılmaktadır. Örneğin bugün Türkiye nüfusunun yüzde seksen beşi kentsel alanlarda yaşamaktadır.⁶⁸ Diğer taraftan yerel yönetimlerin gerçekleştirdiği yatırımlar ülkenin refah seviyesini yükseltirken toplumsal modernleşme ve gelişmeyi de etkilemektedir.

⁶⁷Bilal Eryılmaz, **Kamu Yönetimi: Düşünceler Yapılar Fonksiyonlar Politikalar**, Kocaeli, Umuttepe Yayınları, 5.Baskı ,2012,s.125

⁶⁸ Bilal Eryılmaz, a.g.e., s.192

Ekonomik bakımdan ise; yöresel nitelikli kamusal hizmetlerin yerel yönetimler tarafından sunulmasının ekonomik gerekçesi, kaynakların uygun değer ve etkinlikle kullanılmasını gerçekleştirmek, kıt kaynaklardan mümkün olan en çok faydayı sağlamaktır. Merkezi yönetime göre yerel yönetimler ekonomik açıdan daha isabetli kararlar alabilir. Çünkü bölgenin ihtiyaçlarını, hizmet önceliklerini, miktarını daha iyi belirleyebilirler. Hizmette yerellik (subsidiarite) ilkesinin temelinde de bu vardır.

Politik bakımdan ise; mahalli seçmenler tarafından göreve getirilen yönetim organları halkın katılımı ve denetlenmesi ile kendilerine verilen vekaleti yerine getiren politikacılarıdır. Yerel yönetimlerin demokrasinin temelini oluşturdukları bilinmektedir. Gelişmiş ülkelerin tarihsel süreçlerine bakıldığında yerel yönetimler kültürünü oluşturdukları ve kurdukları görülmektedir. Bu kültürle yönetimde daha da güçlenmişler ve yerel yönetimlerin gücünü politika bakımından ve demokrasi bakımından bir kez daha belirtmişlerdir.

Yukarıda anlatılanla beraber yerel yönetimlerin dayandığı değerleri beş ayrı maddede kısaca açıklamak mümkündür. Şöyle ki:

Demokrasi ve Yönetime Katılma: Yerel yönetimler demokratik siyasi sistemin temel kurumlarıdır ve yönetime katılmanın da en uygun birimleridir.

Fonksiyonel Etkinlik: Belirlenen amaçlara kısa zamanda ulaşma, amaçların ve önceliklerin doğru belirlenmesi, sorunların zamanında çözüme kavuşturulması, fonksiyonel etkinlikle ilgilidir. Bu manada yerel yönetimler mahalli nitelikteki kamusal hizmetlerin en etkin ve verimli sunulmasını sağlayan temel yönetim birimleridir.

Özerklik: Bu olgu, idari ve mali özerklik unsurlarını içerir. Dolayısı ile yerel yönetimlerin kendi başlarına karar alabilmeleri ve alınan kararları yerine getirecek mali olanaklara sahip olmaları gerekir.

Özgürlük: Merkezi siyasal iktidara karşı yöre halkının özgürlük alanının korunmasına ve genişletilmesine yardımcı olurlar. Bu manada Hegel'in de

vurguladığı gibi yerel yönetimler bir sivil toplum kuruluşu (hükümet dışı örgüt) geleneğine sahiptirler.

Yeniden Paylaşım: Yerel yönetimler devletin sosyal politikalarının uygulanmasında yardımcı temel bir role sahiptirler. Toplumun dar gelirli ve zayıf kesimlerine çeşitli destekler sağlamak suretiyle önemli sosyal fonksiyonlar icra ederler.

Yerel yönetimler, yerel hizmetlerin yürütülmesinde etkili/verimli bir mekanizmadır. Yerel yönetimler, merkezi yönetimin yükünü hafifletmek suretiyle ülkede yönetim kapasitesinin gelişmesine katkı sağlarlar. Yerel yönetimler, girişimciliğin gelişmesi ve yeniliği ortaya çıkarmada önemli avantajlara sahiptirler. Hemşehrilik duygularının ve demokratik değerlerin gelişmesinde etkili kuruluşlardır. Merkezi yönetimin yanlış politikalarına ve merkeziyetçiliğin olumsuzluklarına karşı önemli bir denge unsurudurlar.

Yerel yönetimler taşıdıkları önem ve gereklilik nedeni ile korunmaya ve geliştirilmeye muhtaç kurumlardır. Bu bağlamda yerel yönetimlerin önemi aşağıdaki gibi özetlenebilir.

Yerel yönetimler, yerel hizmetlerin yürütülmesinde verimli bir metod olarak görülür. Çünkü yerel yönetim organlarının üye ve yöneticileri, o yöre halkının içinden seçilmektedir. Dolayısıyla bu kişiler, buldukları yörenin sorunlarını daha iyi değerlendirebilecek ve gerekli çözümleri üretebilecek imkana sahiptirler. Yerel yönetimler demokratik sorumluluğu güçlendirir, yerel ihtiyaçlara karşı daha duyarlıdır.

Merkezi yönetim, yerel yönetimlerin varlığından dolayı kazançlıdır. Çünkü yerel yönetimler, yerel nitelikteki görevleri merkezi yönetimden devir almakla onun yükünü hafifletmiş olmaktadır.

Yerel yönetimler, özerk yapıları ve halka yakınlıkları nedeniyle girişimciliği yüksek birimlerdir. Sahip oldukları teşebbüs gücünü kullanarak yeni hizmet yöntemleri geliştirebilirler. Her bir yerel yönetim kuruluşu, aynı zamanda farklı girişimci güç demektir. Bütün Anglosaksonların ve hatta Germenlerin gelişmesini sağlayan en önemli nitelik bu girişim gücüdür.

Türkiye’de belediyeler, kentsel dönüşüm projeleri, toplu konutlar, sosyal yardım organizasyonları, beyaz masa uygulamaları, temel alt yapı yatırımları ve yönetime katılma konularında bu girişimciliklerini ortaya koymaktadırlar.

Yerel yönetimler, hemşerilik duygularının ve demokratik değerlerin gelişmesinde etkili kuruluşlardır. Geniş anlamdaki “siyasi eğitim” önce yerel düzeyde başlamaktadır. Politikacıların büyük bir kısmı, önce yerel yönetim organlarında görev alarak kendilerini genel politikaya hazırlamaktadırlar. Bu sebeple yerel yönetimler, politikanın “mektebi” olarak kabul edilmektedir.

Yerel yönetimler, güçlü merkezi hükümete karşı bir fren ve denge unsuru olabilirler. Bu yönetimler, aşırı ölçüde merkezileşmiş bir devletin tehlikesini azaltmada önemli bir rol oynayabilirler. Demokrasilerde yerel muhalefeti, yerel yönetimler meydana getirir. Bu düzende asıl olan siyasi gücün bir merkezde toplanması değil, çeşitli gruplar ve yönetim birimleri arasında paylaşımıdır.

2.2. YEREL YÖNETİM KURUMU OLARAK TÜRKİYE’DE BELEDİYELER

Türkiye’de yerel yönetim kuruluşu dendiğinde akla büyük ölçüde belediyeler gelmektedir. Hızlı nüfus artışı, büyük kentlere göç, demografik yapıdaki değişiklikler, kentsel hizmet talebindeki nitelik değişimi, çevresel sorunlar ve sürdürülebilir kalkınma arayışları bir kentsel yönetim birimi olan belediyelerin her geçen gün hizmet sorumluluğunu ve önemini artırmıştır. Dolayısı ile Türk yerel yönetim sistemi içinde belediyeler, görev ve sorumlulukları ile, kullandıkları kaynaklar bakımından birincil konuma gelmişlerdir. Bu durumun bir yansıması olarak seksenli yıllarda ortaya çıkmış olan büyükşehir belediyelerinin sayısı günümüzde otuza ulaşmıştır. Ayrıca büyükşehir belediyelerinin sorumluluk alanı il mülki sınırlarını kapsar hale gelmiştir. Sonuç olarak bugün belediyeler belediye örgütünü yönetir olmaktan çıkıp kenti yöneten asıl kurumlar haline gelmiştir.⁶⁹

Türkiye de iki çeşit belediye bulunmaktadır. Birincisi, 5393 sayılı Belediye Kanunu’na göre kurulan il, ilçe ve büyükşehir belediyesi sınırları ilçe

⁶⁹ Bilal Eryılmaz a.g.e., s.130

belediyeleri; ikincisi ise, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'na göre nüfusları bakımından ve gelişmişlik indeksine göre, 5393 sayılı kanuna göre kurulan belediyelerden farklı ve özel yönetim yapısına sahip büyükşehir (metropolitan) belediyelerdir. "Belediyeler, belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişiliklerdir".⁷⁰

"5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'na göre ise, büyükşehir belediyesi, sınırları il mülki sınırı olan ve sınırları içerisindeki ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlayan; idarî ve malî özerkliğe sahip olarak kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisidir".⁷¹

Belediyeler kuruldukları yerde yaşayanlara, doğrudan hizmet götürmekle yükümlü olan yerel yönetim kuruluşlarıdır. Kamu hizmetlerinin tümünü merkezi yönetimin yürütmesi olanaksız olduğu için görevler bu yönetimlere de bölünmüştür.

Belediye, il özel idaresinden⁷² farklı olarak alansal değil 'mekânsal' yönetimdir; belediye örgütlenmesinin özelliği, kentsel yerleşmeleri yönetme modeli olmasıdır. Kentsel yerleşme, kabaca tarımsal üretim yapılmayan, iktisadi etkinlikleri sanayi, ticaret, hizmet sektörlerinde yoğunlaşmış olan mekândır. Belediye yönetiminin görev ve gelirleri bu sosyo-ekonomik niteliğe göre belirlenmiştir. Örneğin, belediye görevleri arasında pazar yerleri açmak vardır; ama harman yeri yapmak yoktur. Gelirleri işyeri, imar ruhsatları, ilan-reklam vergisi, eğlence vergisi gibi gelirlere oluşur; buna karşılık büyükbaş, küçükbaş hayvan vergisi söz konusu değildir. Kentsel yerleşmelerin yönetim mekanizması olarak belediye, ilk olarak 1856 yılında, yabancı tüccar ve

⁷⁰ Şeref Gözübüyük, **Türkiye'nin Yönetim Yapısı**, Tuhan Kitapevi Yay., Ankara, 2010, s. 191.

⁷¹ 5216 Sayılı Kanun, **Büyükşehir Belediye Kanunu**, 3.madde (Değişik: 12/11/2012-6360/4. md.)

⁷² "İl özel idaresi." "İl halkının mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisini ifade eder". 5302 Sayılı Kanun, **İl Özel İdaresi Kanunu**, 3.madde

elçilerin doğrudan etkisiyle İstanbul'da kurulmuştur. Sonraki belediyeler başlıca liman kentlerinde belirmiş ve giderek ülke geneline yaygınlaşmıştır.⁷³

Belediyeler yerel sınırlarını aşan bölgesel sorunların çözümü için kendi aralarında birlikler oluşturabilmektedirler. Belediyeler arasında işbirliğini sağlamaya dönük bölgesel ve ulusal ölçekte örgütlenmiş belediye birlikleri, üyelerine bölgesel planlama, eğitim, teknik yardım ve belediye çıkarlarının merkezi hükümet gözetiminde savunulması konusunda hizmetler vermektedir.⁷⁴

2.2.1. Belediyelerin Görev ve Yetkileri

Belediyelerin görev ve yetkilerinin belirlenmesi yöntemi, ülkeler arasında farklılık göstermektedir. Belediyelerin görev ve yetkilerin belirlenmesinde başlıca üç ilkedен söz edilmektedir. Birincisi, "genel yetki ilkesi", ikincisi "yetki ilkesi" ve üçüncüsü ise "liste ilkesi"dir.⁷⁵ 5393 sayılı yasanın 14. maddesi, "belediyenin görev ve sorumlulukları" başlığına ayrılmıştır. Bu madde, belediyenin görevlerinin ve sorumluluklarının "mahalli ve müşterek nitelikte olması" koşulunu belirttiğinden sonra, *belediyelerin zorunlu görev ve sorumlulukları açıklanmış ve belediyenin ekonomik durumuna ve beldenin ihtiyaçlarına dayalı olarak yapabileceği bazı hizmetlere de değinilmiştir. "Maddenin takip eden fıkralarında ise kanunlarla açıkça başka bir kamu kurum ve kuruluşuna verilmeyen 'mahalli müşterek' nitelikteki her türlü görev ve hizmetin belediyelerce yapılması esası benimsenmiştir".* 5393 sayılı kanun belediyelerin görev ve sorumlulukları konusunda liste usulü (tadadi) sayma ilkesinden vazgeçerek yetki ve genel yetki ilkelerinden hareket etmiştir.⁷⁶

*İlgili kanuna göre belediyenin görev ve sorumlulukları, ana başlıklar olarak şu alanlarda toplanmaktadır:*⁷⁷

⁷³ İlber Ortaylı, "Tanzimattan Cumhuriyete Yerel Yönetim Geleneği, Hil Yayın, İstanbul", 1985, s. 111-205.

⁷⁴ Halil Kalabalık, **Avrupa Birliği Ülkeleriyle Karşılaştırmalı Yerel Yönetim Hukuku Teori - Uygulama**, Ankara, Seçkin Yayınları, 2005, s.37.

⁷⁵ Ruşen Keleş, **Yerinden Yönetim ve Siyaset**, 4. Baskı, Cem Yayınevi, 2000, s. 214.

⁷⁶ Bilal Eryılmaz a.g.e., s.191

⁷⁷ Bilal Eryılmaz, a.g.e., s.196.

- “Stratejik plan, imar, ruhsat ve denetim; su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel altyapı; toplu taşıma ve şehir içi trafik”,
- “Çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık, ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar, konut”,
- “Zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans”,
- “Kültür ve sanat, turizm ve tanıtım; gençlik ve spor, sosyal hizmet ve yardım, meslek ve beceri kazandırma; kadınlar ve çocuklar için koruma evleri”,
- “Evlendirme, defin ve mezarlıklar”,
- “Ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi”,
- “Coğrafi ve kent bilgi sistemleri”,
- “Gayri sıhhi müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin ruhsatlandırılması ve denetimi”,
- “Devlete ait her derecedeki okul binalarının yapım, bakım, onarım ve her türlü malzeme ihtiyaçlarını karşılama”,
- “Sağlıkla ilgili her türlü tesis açma ve işletme”,
  - “Kültür ve tabiat varlıkları, tarihi doku ve kent tarihiyle ilgili mekânlar ve işlevlerin korunması, bakımı ve onarımı”.

2.2.2.Belediye Organları

“Belediyelerin, belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanı olmak üzere yasal üç organı bulunmaktadır”.

2.2.2.1.Belediye Meclisi

“Belediyenin karar organı, belediye meclisidir”. “Belediye Meclisi’ni, 2972 Sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun’da gösterilen esas ve usullere göre seçilmiş kişiler

oluşturmaktadır”.⁷⁸ İlgili kanunda belirtildiği üzere belediye meclislerinin üye sayısı 9 -55 arasında değişmektedir.

Belediye meclislerinde görevli üyelerin tamamı seçimle iş başına gelmektedir. Aynı kanuna göre büyükşehir sınırları içindeki her ilçe belediyesi için seçilmiş meclis üyelerinin beşte biri büyükşehir belediye meclis üyesi olarak görevlerine devam ederler. Büyükşehir sınırları içerisindeki ilçe belediyelerinin başkanları büyükşehir meclisinin doğal üyesi durumundadır.⁷⁹

“Belediye meclisi, her ayın ilk haftası, önceden kararlaştırdığı günde toplanır. Meclis, resmî tatile rastlayan günlerde çalışmasına ara verebilir. Belediye meclisi her yıl bir ay tatil kararı alabilir. Bütçe görüşmesine rastlayan toplantı süresi en çok yirmi gün, diğer toplantıların süresi en çok beş gündür”.⁸⁰ 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun yürürlüğe girmesiyle belediye meclisi sürekli bir meclis haline gelmiştir.

“5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 18. Maddesine göre Belediye Meclisi’nin görevleri şunlardır”.⁸¹

- “Stratejik plân ile yatırım ve çalışma programlarını, belediye faaliyetlerinin ve personelinin performans ölçütlerini görüşmek ve kabul etmek”.
- “Bütçe ve kesin hesabı kabul etmek, bütçede kurumsal kodlama yapılan birimler ile fonksiyonel sınıflandırmanın birinci düzeyleri arasında aktarma yapmak”.
- “Belediyenin imar plânlarını görüşmek ve onaylamak, büyükşehir ve il belediyelerinde il çevre düzeni plânını kabul etmek”.
- “Borçlanmaya karar vermek”.

⁷⁸2972 “Sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun”, (Erişim) <http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/665.html> , 13 Eylül 2012

⁷⁹ 5216 Sayılı Kanun, **Büyükşehir Belediye Kanunu**, 17.Madde.

⁸⁰ 5393 Sayılı Kanun, **Belediye Kanun**, 20.madde.

⁸¹ 5393 Sayılı Kanun, **Belediye Kanun**, 18.madde.

- “Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisinin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesisine karar vermek”.
- “Kanunlarda vergi, resim, harç ve katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı hizmetler için uygulanacak ücret tarifelerini belirlemek”.
- “Şartlı bağışları kabul etmek”.
- “Vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı beş bin TL'den fazla dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarını sulh ile tasfiyeye, kabul ve feragate karar vermek”.
- “Bütçe içi işletme ile 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununa tâbi ortaklıklar kurulmasına veya bu ortaklıklardan ayrılmaya, sermaye artışına ve gayrimenkul yatırım ortaklığı kurulmasına karar vermek”.
- “Belediye adına imtiyaz verilmesine ve belediye yatırımlarının yap-işlet veya yap-işlet-devret modeli ile yapılmasına; belediyeye ait şirket, işletme ve iştiraklerin özelleştirilmesine karar vermek”.
- “Meclis başkanlık divanını ve encümen üyeleri ile ihtisas komisyonları üyelerini seçmek”.
- “Norm kadro çerçevesinde belediyenin ve bağlı kuruluşlarının kadrolarının ihdas, iptal ve değiştirilmesine karar vermek”.
- “Belediye tarafından çıkarılacak yönetmelikleri kabul etmek”.
- “Meydan, cadde, sokak, park, tesis ve benzerlerine ad vermek; mahalle kurulması, kaldırılması, birleştirilmesi, adlarıyla sınırlarının tespiti ve değiştirilmesine karar vermek; beldeyi tanıtıcı amblem, flama ve benzerlerini kabul etmek”.

- “Diğer mahallî idarelerle birlik kurulmasına, kurulmuş birliklere katılmaya veya ayrılmaya karar vermek”.
- “Yurt içindeki ve İçişleri Bakanlığı’nın izniyle yurt dışındaki belediyeler ve mahallî idare birlikleriyle karşılıklı iş birliği yapılmasına, kardeş kent ilişkileri kurulmasına, ekonomik ve sosyal ilişkileri geliştirmek amacıyla kültür, sanat ve spor gibi alanlarda faaliyet ve projeler gerçekleştirilmesine, bu çerçevede arsa, bina ve benzeri tesisleri yapma, yaptırma, kiralama veya tahsis etmeye karar vermek”.
- “Belediye başkanıyla encümen arasındaki anlaşmazlıkları karara bağlamak”.
- “Mücvir alanlara belediye hizmetlerinin götürülmesine karar vermek”.
- “İmar plânlarına uygun şekilde hazırlanmış belediye imar programlarını görüşerek kabul etmek”.

“Belediye meclisi, üyeleri arasından en az üç en fazla beş kişiden oluşan ihtisas komisyonları kurabilir. İhtisas komisyonları, her siyasî parti grubunun ve bağımsız üyelerin meclisteki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranlanması suretiyle oluşturulur. İl ve ilçe belediyeleri ile nüfusu 10.000’in üzerindeki belediyelerde plân ve bütçe ile imar komisyonlarının kurulması zorunludur. İhtisas komisyonlarının görev alanına giren işler bu komisyonlarda görüşüldükten sonra belediye meclisinde karara bağlanır”.⁸²

2.2.2.2. Belediye Encümeni

“Belediyenin yürütme ve danışma organıdır. Belediye encümeni, belediye başkanının başkanlığında”;

- “İl belediyelerinde ve nüfusu 100.000’in üzerindeki belediyelerde, belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği üç üye, malî hizmetler birim amiri ve belediye

⁸² 5393 Sayılı, **Belediye Kanunu**, 24.Madde.

başkanının birim amirleri arasından bir yıl için seçeceği iki üye olmak üzere yedi kişiden”,

- “Diğer belediyelerde, belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği iki üye, malî hizmetler birim amiri ve belediye başkanının birim amirleri arasından bir yıl için seçeceği bir üye olmak üzere beş kişiden, oluşur”.

“Belediye başkanının katılmadığı toplantılarda, belediye başkanının görevlendireceği başkan yardımcısı encümene başkanlık eder”.

Belediye encümeninin görevleri şöyle sıralanmıştır:⁸³

- “Stratejik plân ve yıllık çalışma programı ile bütçe ve kesin hesabı inceleyip belediye meclisine görüş bildirmek”.
- “Yıllık çalışma programına alınan işlerle ilgili kamulaştırma kararlarını almak ve uygulamak”.
- “Öngörülmeleyen giderler ödeneğinin harcama yerlerini belirlemek”.
- “Bütçede fonksiyonel sınıflandırmanın ikinci düzeyleri arasında aktarma yapmak”.
- “Kanunlarda öngörülen cezaları vermek”.
- “Vergi, resim ve harçlar dışında kalan dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarının anlaşma ile tasfiyesine karar vermek”.
- “Taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak; süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar vermek”.
- “Umuma açık yerlerin açılış ve kapanış saatlerini belirlemek”.
- “Diğer kanunlarda belediye encümenine verilen görevleri yerine getirmek”.

⁸³ 5393 Sayılı, **Belediye Kanunu**, 34.Madde.

2.2.2.3. Belediye Başkanı

“Belediye başkanı, belediye idaresinin başı ve belediye tüzel kişiliğinin temsilcisidir.⁸⁴ Belediye başkanı, ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre seçilir”.

Genel idarenin başı olarak şu işleri yapmaktadır:⁸⁵

- “Mahallin en büyük mülki amirinin tebliğ ettiği kanun, tüzük ve yönetmelikleri halka duyurmak”,
- “Diğer kanunlarla kendisine verilen devlet hizmetlerini gerçekleştirmek. Belediyenin başı olarak da şu görevleri yapmaktadır”:
- “Belediyenin emir ve yasaklarını uygulamak”,
- “Meclis ve encümen kararlarını gerçekleştirmek”,
- “Belediyenin görevleri içinde yer alan yerel işleri yürütmek”,
- “Belediye tüzel kişiliğini, üçüncü kişilere karşı mahkemelerde temsil etmek”.

2.2.3. Belediyelerin Mali Yapıları

Belediyeler bölge halkının yerel özellikli ve ortak gereksinimlerini kendi karar ve yürütme organlarıncı düzenleyip sağlarlar. Aynı zamanda kamu tüzel kişiliği ve serbestliği olan yerel hizmet örgütleri oldukları için kendilerine ait gelirleri, giderleri ve bunları düzenleyen bütçeye sahiptirler. Belediyeler sundukları hizmetleri yerine getirebilmek için, kanunların kendilerine verdikleri yetkileri kullanarak, gerekli kaynaklardan elde edilen gelirleri toplarlar ve yine kanunların kendilerine verdiği sınırlar içinde bu gelirleri uygun yerlere harcarlar.

⁸⁴ 5393 Sayılı, **Belediye Kanunu**, 37.Madde

⁸⁵ 5393 Sayılı, **Belediye Kanunu**, 38.Madde

Yerel yönetim sisteminin önemli birimleri olan belediyelerin mali yapısı, bölgeye sunulan hizmetlerin kalitesini ve boyutunu belirleyen en önemli olgudur. Yerel özelliklere sahip olan gelirler, merkezi yönetimin aktarımları ve borçlanmanın oluşturduğu kaynakların büyüklüğü kadar, harcamaların aktifliği ve verimliliği de mali yapının şekillenmesinde önemli yer teşkil etmektedir. Hızlı kentleşmenin belediye bütçeleri üzerinde yarattığı mali baskı ise her geçen yıl daha çok hissedilmektedir. Hali hazırdaki harcama yapısı ile belediyeler yatırımcı bir işletmeye benzemektedir.

2.2.3.1. Belediye Gelirleri

1948 yılında yürürlüğe girmiş olan 5237 Sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun fazla sayıdaki kaynaklardan yetersiz ölçüde gelir getirmiş olması nedeniyle, 1980 öncesine kadar belediye gelirleri sistemi, son derece verimsiz, etkinlikleri olmayan, karmaşık bir yapıya sahipti.⁸⁶ 1980'li yıllarda belediye gelirlerini artırma yönünde yeni düzenlemeler yapılarak kaynak arayan değil de kaynak sağlayan belediyeler durumuna geçilmiş ise de bu dağınık yapı günümüzde aynı konumda devam etmektedir.

Belediyelerin gelirlerine yönelik olarak 1981 yılında yürürlüğe giren "2380 sayılı Belediyelere ve İl Özel İdarelerine Genel Bütçeden Pay Verilmesi Hakkında Kanun" başta olmak üzere "Emlak Vergisi Kanunu'nda", "2464 Sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nda", "5393 Sayılı Belediye Kanunu'nda" ve bazı kanunlarda çeşitli düzenlemelerde bulunulmuştur. Belediyelerin toplam gelirleri içindeki kendi öz gelirlerinin oranı, Cumhuriyetin ilk dönemlerinden 1970 yılına kadar % 40 – 60 oranındayken, bu tarihten sonra devamlı olarak düşerek % 20'lere kadar gerilemiştir. 1980'lerden sonra ise, belediye gelirlerinin % 70 – 80'ini merkezi idare kaynaklı gelirler oluşturmuştur.⁸⁷

5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 59. maddesinde belediyelerin gelirleri şu şekilde düzenlenmiştir:

⁸⁶Mehmet Tosuner, "Mahalli İdarelerde Vergilendirme Yetkisi", "Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi", XX, 2, 1995, s.29.

⁸⁷Birgül Ayman Güler, "Küreselleşme ve Yerelleşme", "Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi", Cilt 6, Sayı 3, 1997. s.30

- “Kanunlarla gösterilen belediye, vergi, resim, harç ve katılma payları”,
- “Genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan pay”,
- “Genel ve özel bütçeli idarelerden yapılacak ödemeler”,
- “Taşınır ve taşınmaz malların kira, satış ve başka suretle değerlendirilmesinden elde edilecek gelirler”,
- “Belediye meclisi tarafından belirlenecek tarifelere göre tahsil edilecek hizmet karşılığı ücretler”,
- “Faiz ve ceza gelirleri”,
- “Bağışlar”,
- “Her türlü girişim, iştirak ve faaliyetler karşılığı sağlanacak gelirler”,
- “Diğer gelirler”.

2.2.3.2.Belediye Harcamaları

Belediyelerin giderleri; cari harcamalar, yatırım ve transfer harcamalarından oluşmaktadır. Cari harcamalar, % 60–80 oranında personel giderlerinden oluşmaktadır. Bu harcamalar ile belediyeler işgücü piyasasından emek, mal piyasasından tüketim malı veya yatırım malı alır. Bu harcamalar yapıldıkları dönem içinde o dönemin üretimini ya da fiyat düzeyini doğrudan etkilemektedir.⁸⁸ Yatırım harcamaları ise öncelikle inşaat sektörü kapsamında kalan etkinlikler için kullanılmaktadır. Transfer harcamaları ise, kamulaştırma ve taşınmaz satın alımları, sosyal ve mali transferler ve borç ödemelerinden oluşmaktadır.

---

⁸⁸Tayfun Çınar- “Birgül Ayman Güler, “**Yerel Maliye Sistemi**” TODAİE Yayını”, No:313, Yerel Yönetimler Araştırma ve Eğitim Merkezi No:17, Şubat 2004, s.170

Belediyeler kanunların verdiği görevleri yerine getirebilmek için harcamalarda bulunmak zorundadırlar. Belediyenin harcamaları 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 60. maddesinde şöyle sıralanmıştır.⁸⁹

- “Belediye binaları, tesisleri ile araç ve malzemelerinin temini, yapımı, bakımı ve onarımı için yapılan giderler”.
- “Belediyenin personeline ve seçilmiş organlarının üyelerine ödenen maaş, ücret, ödenek, huzur hakkı, yolluklar, hizmete ilişkin eğitim harcamaları ile diğer giderler”.
- “Her türlü alt yapı, yapım, onarım ve bakım giderleri”.
- “Vergi, resim, harç, katılma payı, hizmet karşılığı alınacak ücretler ve diğer gelirlerin takip ve tahsili için yapılacak giderler”.
- “Belediye zabıta ve itfaiye hizmetleri ile diğer görev ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılacak giderler”.
- “Belediyenin kuruluşuna katıldığı şirket, kuruluş ve katıldığı birliklerle ilgili ortaklık payı ve üyelik aidatı giderleri”.
- “Mezarlıkların tesisi, korunması ve bakımına ilişkin giderler”.
- “Faiz, borçlanmaya ilişkin diğer ödemeler ile sigorta giderleri”.
- “Dar gelirlili, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile özürülülere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar”.
- “Dava takip ve icra giderleri”.
- “Temsil, tören, ağırlama ve tanıtım giderleri”.
- “Avukatlık, danışmanlık ve denetim hizmetleri karşılığı yapılacak ödemeler”.

---

⁸⁹ 5393 Sayılı kanun, **Belediye Kanunu**, 60.madde

- “Yurt içi ve yurt dışı kamu ve özel kesim ile sivil toplum örgütleriyle birlikte yapılan ortak hizmetler ve proje giderleri”.
- “Sosyo-kültürel, sanatsal ve bilimsel etkinlikler için yapılan giderler”.
- “Belediye hizmetleriyle ilgili olarak yapılan kamuoyu yoklaması ve araştırması giderleri”.
- “Kanunla verilen görevler ve hizmetlerin yürütülmesi için yapılan diğer giderler”.
- “Şartlı bağışlarla ilgili yapılacak harcamalar”.
- “İmar düzenleme giderleri”.
- “Her türlü proje giderleri”.

2.2.3.3. Belediye Bütçesi

“Belediyenin stratejik plânına ve performans programına uygun olarak hazırlanan bütçe, belediyenin malî yıl ve izleyen iki yıl içindeki gelir ve gider tahminlerini gösterir, gelirlerin toplanmasına ve harcamaların yapılmasına izin verir. Bütçeye ayrıntılı harcama programları ile finansman programları eklenir. Bütçe yılı Devlet malî yılı ile aynıdır. Bütçe dışı harcama yapılamaz”.⁹⁰

“Belediye kanununun 62. maddesinde bütçe tasarısının belediye başkanı tarafından hazırlanacağı belirtilmiştir. Bütçenin hazırlanması ve kabulünü açıklayan 62. maddeye göre bütçe tasarısı eylül ayının birinci gününden önce encümene sunulur ve İçişleri Bakanlığına gönderilir. İçişleri Bakanlığı, Belediye Bütçe Yönetimi ve Kontrol Kanunu uyarınca merkezi yönetim bütçe tasarısına eklenmek üzere eylül ayı sonuna kadar Maliye Bakanlığına bildirir”. Belediye bütçesi encümene sunulmakla İçişleri Bakanlığına gönderilirken, il özel idare bütçeleri hiçbir aşamada İçişleri Bakanlığına gönderilmemektedir. Belediye bütçesi üzerinde İçişleri

⁹⁰ 5393 Sayılı kanun, **Belediye Kanunu**, 61.madde

Bakanlığı'nın denetim yetkisi yoktur. Bütçe de bir belediye meclis kararıdır ve meclis kararları gibi yürürlüğe girmektedir. "Encümen, bütçeyi inceleyerek görüşüyle birlikte kasım ayının birinci gününden önce belediye meclisine sunar. Meclis bütçe tasarısını yılbaşından önce, aynen veya değiştirerek kabul eder. Ancak, meclis bütçe denklliğini bozacak biçimde gider artırıcı ve gelir azaltıcı değişiklikler yapamaz. Kabul edilen bütçe, malî yılbaşından itibaren yürürlüğe girer".⁹¹

"Belediye bütçesiyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisidir. Her yıl bütçesinin kesin hesabı, belediye başkanı tarafından hesap döneminin bitiminden sonra nisan ayı içinde encümene sunulur. Kesin hesap, belediye meclisinin mayıs ayı toplantısında görüşülerek karara bağlanır. Herhangi bir nedenle yeni yıl bütçesi kesinleşmemiş ise yeni bütçenin kesinleşmesine kadar geçen yıl bütçesi uygulanır. Bütçenin kabulüne kadar yapılan işlemler yeni yıl bütçesine göre yapılmış sayılır".⁹²

2.3. BELEDİYELERDE SOSYAL POLİTİKA

Merkezi yönetimin yasal ve yönetsel düzenlemeleri altında işlevlerini sürdüren belediyelerin, sosyal refah hizmetlerinin oluşturulması ve dağıtımında önemli rolleri vardır. Dolayısıyla toplumun, artan gereksinimlerine bağlı olarak belediyelerden sosyal refah hizmetleri açısından beklentisi de oldukça yüksek boyutlara varmaktadır.⁹³

Yerel yönetimler, sosyal politikaları ve sosyal hizmetleri, yerel sorumluluğa sahip olarak gerçekleştiren ve topluma en yakın olan kamu yönetim birimleridir. Sosyal politikanın giderek genişlemesiyle birlikte, yerel yönetimler kendilerine kaynak oluşturabilecek girişimlerde bulunmak zorundadırlar.

Türkiye'de belediyelerin sosyal politika alanlarındaki görev ve yetkileri 1980'li yılların ilk yarısından itibaren ülkede ekonomik durgunluk, yüksek

⁹¹ 5393 Sayılı Kanun, **Belediye Kanunu**, 62.madde

⁹² 5393 Sayılı Kanun, **Belediye Kanunu**, 63 64 ve 66. madde

⁹³ Murat Aydın, a.g.e., s.17-18.

enflasyon, düşük ücretler ve yıldan yıla artan işsizlik sebebiyle giderek yoksullaşan ve sosyal hizmet ve sosyal yardım talebi artan toplumun ihtiyaçlarının karşılanması için öğrencilere burs verilmesi, yoksullar için aşevi açılması, ilaç, yiyecek, giyecek, yakacak yardımı yapılması olarak başlatılan faaliyetler, yaşlı ve özürllülere yönelik hizmetler, meslek ve beceri kursları, kapsamlı sosyal ve kültürel etkinliklerin düzenlenmesi ve kadın sığınma evlerinin tesisi gibi konularla giderek büyümüş, çeşitlenmiş ve daha da önemlisi kurumsallaşmıştır.⁹⁴

2.3.1. Belediyelerin Sosyal Politikaya İlişkin Hizmet Alanları

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun sosyal politikaya olan ilgisi üç ana başlık altında incelenebilir. Bunlar sırasıyla; “*Sosyal yardım ve sosyal hizmetler*”, “*eğitim ve sağlık hizmetleri*” ile “*konuttur*”. Kanun'un 14. maddesinde "hizmet sunumunda engelli, yaşlı, düşkün ve dar gelirli durumuna uygun yöntemler uygulanır" ibaresine yer verilmiştir. Dolayısıyla belediyeler, hizmet üretme süreci içinde, o toplum içinde yaşayan, kendi kendine bakamayan ya da bakmakta zorlanan " engelli gruplar" ın durumuna uygun bir takım uygulamalar geliştirmek durumundadır.

İlgili Kanun'un 14. maddesinin (a) fıkrasında, açık bir şekilde, sosyal siyaset uygulamalarının temel yapıtaşları sayılan "sosyal hizmet" ve "sosyal yardım" misyonu yer almaktadır. Bu çerçevedeki hizmetler arasında isimlendirilebilecek olan kadın ve çocuklar için koruma evleri açma görevi belediyelere verilmiştir. Aynı maddede yer alan diğer bir nokta; belediyelere, işsizliğin azaltılmasında önemli bir yere sahip olan *işgücü vasfının yükseltilmesi* hususunda etkin bir rol yüklenmektedir.⁹⁵

“5393 sayılı belediye kanununun 15. maddesinde belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimde bulunmak konusunda belediyeler yetkili kılınmışlardır”. Bu

⁹⁴Halis Yunus Ersoz, İstanbul Üniversitesi; İktisat Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri ilişkileri Bölümü Öğretim Üyesi (Erişim) <http://www.sosyalpolitikalar.org> 12 Kasım 2012.

⁹⁵ 5393 Sayılı Kanun, **Belediye Kanunu**, 14.madde

bağlamda mahalli nitelikte değerlendirilebilecek olan tüm sosyal yardım ve hizmetler konusunda belediyelere görev yüklenmiştir.⁹⁶

Öte yandan belediye başkanının görev ve yetkilerine ilişkin, kanunun 38. maddesinde "şartsız bağışları kabul etmek" ve "bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, engellilere yönelik hizmetleri yürütmek ve engelliler merkezini oluşturmak", başkanın görevleri ve yetkileri arasında sayılmıştır. Şartsız bağışların kabul edilmesi hükmü ile yerel düzeyde sağlanacak olan sosyal yardım ve hizmetlerin finansmanı noktasında belediye başkanına önemli bir imkan sağlanmış olmaktadır. Ayrıca söz konusu hizmetlerin yürütülmesi hususunda yöre halkının iş birliği ve dayanışmasının belediye aracılığı ile önü açılmış olmaktadır. Bu yaklaşım ilgili kanunun *belediye hizmetlerine gönüllü katılım başlığını taşıyan 77. maddesiyle desteklenmekte ve güçlendirilmektedir*. Söz konusu maddeye göre belediyeler; "sağlık, eğitim, spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, engellilere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında belde dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygulamaktadır. Yukarıda belirtilen yöre halkının gönüllü iş birliğinin geliştirilmesi düşüncesi kent konseyinin kurulmasıyla bir kez daha dile getirilmektedir".⁹⁷

Belediye kanununun 76. maddesinde kent konseyleri, "kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehricilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışan oluşum olarak tanımlanmaktadır".⁹⁸

⁹⁶ Fatih Turan Yaman, Birleşmiş Kentler Okulu (Kentin İzleri), **Kent Yönetimi ve Siyaset Sempozyumu**, (11 Ocak 2014)

⁹⁷ Fatih Turan Yaman, Birleşmiş Kentler Okulu (Kentin İzleri), **Kent Yönetimi ve Siyaset Sempozyumu**, (11 Ocak 2014)

⁹⁸ 5393 Sayılı Kanun, **Belediye Kanunu**, 76.madde

Belediye başkanının görevleri arasında sayılmış olan *bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneğin kullanılması* ifadesiyle de açıkça anlaşılacağı üzere belediye bütçesinde yoksul ve muhtaçlar için bir ödeneğin ayrılması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu görevin belediye başkanına verilmesinin nedeni belediye bütçesinin hazırlanması konusunda belediye başkanının sorumluluğundan kaynaklanmaktadır.

Arsa ve konut üretimi konusunda ise belediyeler, “düzenli kentleşmeyi sağlamak, beldenin konut, sanayi ve ticaret alanı ihtiyacını karşılamak amacıyla; konut, toplu konut yapmak, satmak, kiralamak ve bu amaçlarla arazi satın almak ve kamulaştırma yapmak yetkisine sahiptir”.⁹⁹

2.3.2. Türkiye'de Sosyal Belediyecilik

Vatandaşa en yakın hizmet sunma noktasında yer alan belediyeler, hem geçmişte hem de günümüzde, sosyal siyasetin bir tür "yerel uygulayıcısı" konumunda yer almaktadır. Sosyal-refah devleti anlayışının etkisiyle, 20. yüzyılın başından itibaren, belediyecilik anlayışı/algılaması, merkezî sosyal siyaset uygulamalarının yerel seviyeye indirgenmesi misyonunu gündeme getirmekte ve böylece refah belediyeciliği, çağdaş belediyecilik, sosyal belediyecilik gibi farklı adlarla isimlendirilen yeni bir olguyu tesis etmektedir.

Türkiye'de gerek sosyal demokrasi gerekse liberal demokrasi geleneklerinde adı sıklıkla anılmaya başlayan ve özellikle yeni kamu yönetimi anlayışıyla sınırları ve özellikleri daha fazla belirginleşen sosyal belediyecilik, seçim zamanında pek çok belediyenin "vaatlerin öznesi" rolünü üstlenmek durumunda kalmıştır. Genel olarak sosyal dışlanma, ayrımcılık, hizmetlere sağlıklı olarak erişememe (eğitim, sağlık, barınma, temiz içme suyu, internet vb), yoksulluk gibi sosyal ve iktisadî sorunlarla mücadele etmek ve toplum içerisinde dezavantajlı olarak yaşayan/ötekileştirilen kesimlere (engelliler, yaşlılar, kadınlar, gençler ve çocuklar gibi) sosyal ve ekonomik yardımlar yapmak sosyal belediyeciliğin en önemli yapıtaşlarından ikisini

⁹⁹ 5393 Sayılı Kanun, **Belediye Kanunu**, 69.madde

oluşturmaktadır. Sosyal belediyecilik yaklaşımının kapsamı ve genel özellikleri için şunları söylemek mümkündür:¹⁰⁰

- Sosyal belediyecilik genel olarak, belediyenin muhtaçları koruması ve yoksulluğun azaltılması şeklinde ortaya konulmaktadır,
- Sosyal belediyecilik, dezavantajlı bireyler arasında öncelikle engellileri, daha sonra ise yaşlı ve kadınları kapsamaktadır,
- Sosyal belediyecilik uygulamaları çok yönlü olduğundan kapsamı oldukça geniştir,
- Sosyal belediyecilik kapsamında engelli vatandaşların sorunlarına yönelik çözümler üretilebilmekte ve bu vatandaşların temsil edildiği sosyal plâtfomlar oluşturulmaktadır;

Türkiye’de sosyal belediyeciliğin kökenlerinin Osmanlı İmparatorluğu dönemine kadar uzandığı ifade edilmektedir.¹⁰¹ Türkiye’de sosyal belediyecilik kavramı irdelenirken, sosyal demokrat anlayış için ifade ettiği anlam ile liberal demokrasi geleneğinde taşımış olduğu anlam arasında bazı farklılıklar ortaya konulmaktadır. Bilindiği üzere, 1930’lu yıllar, tek partiye dayalı temsil sisteminin egemen olduğu yıllardır. Böylesi bir ortamda devlet-siyaset anlayışı, belediyelere ilişkin yasal düzenlemeleri de etkilemiş ve belediyeler, karar alma aşamalarında, kaynak ve yetki kullanımlarında merkezî yönetimin katı vesayeti altında yer almıştır. “O dönemin tek partisi olan Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) *“devletçilik”* prensibini belediyecilik uygulamalarında da benimsemiştir”.¹⁰² 1970’li yıllara gelindiğinde, daha çağdaş bir çerçevede, bazı CHP’li belediye yönetimleri *“toplumcu belediyecilik”* adıyla yeni bir belediyecilik anlayışını partilerine önermişlerdir. Var olan dizgenin sorunlarından ve aksaklıklarından yola çıkarak yapılan çalışmalarda, toplumcu belediyeciliğin “sosyal adaletçi, katılımcı, demokratik, üretici ve kaynak yaratıcı, birlikçi ve bütünlükçü” olması, “kentlerde oluşan

¹⁰⁰Bekir Parlak, “Yerel Yönetimler Yerel Siyaset ve Kentsel Politikalar” Dora Yay. 2010, s. 527.

¹⁰¹Keleş, a.g.e., s.35-36

¹⁰²Uğur Yıldırım - İsmail. Göktürk, *Toplumsal Sorunların Çözümünde Yeni Belediyecilik Anlayışı: Sosyal Belediyecilik Yaklaşımı*” İçinde, **1. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildiriler Kitabı**, s. 240.

rantları kamuya aktarmayı görev edinmiş" bir belediyeçilik olması önerilmiştir. Bu öneriler arasında, yerel özerkliliğin artırılması bağlamında, yeni belediyeçiliğin amacının "yerel yönetim" değil, "yerel hükümet" olduğu da belirtilmiştir.¹⁰³

Söz konusu anlayış temelinde bu evrede belediyeler, gereksinim duydukları malları ve hizmetleri doğrudan üretmeye başlamışlar, belediye sınırları içerisinde yer alan yolları asfaltlayabilmek amacıyla asfalt fabrikaları kurmuşlar, halka ucuz ekmek sağlayabilmek için ekmek fabrikaları açmışlar ve yine halkın temel ihtiyaçlarından biri olan toplu ulaşım konusunda adımlar atmışlardır.¹⁰⁴ Günümüzde sosyal demokrat gelenek, yeni dönemde belediyeleri, "dayanışmacı toplum"un temeli olarak görmekte ve bu anlamda, yerel yönetimi güçlendirmek, niteliklerini iyileştirmek ve örgütlenme özgürlüklerini artırmak istemektedir. Bunun yanında, yerel idarelerin yeni görev, yetki ve sorumluluk alanlarına yönelmelerini; eğitim, iyileştirme ve koruyucu sağlık hizmetlerini yerine getirmelerini; engelliler, kimsesiz çocuklar ve bakıma muhtaç yaşlılara ilişkin hassasiyetin/bilincin geliştirilmesi, çevrenin korunması, turizmin desteklenmesi ve trafik gibi alanlarda etkin olmalarını benimsemektedir.¹⁰⁵

Liberal demokrasi anlayışının temsilcisi olarak görülen siyasi partiler incelendiğinde ise, sosyal belediyeçilik uygulamalarına, daha çok muhafazakâr (dini söylemlerin referans alınması) gelenek içinde yer alan Refah Partisi (RP) veya Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) belediyelerince ağırlık verildiği görülmektedir. 1994 yılı yerel seçimlerinde birçok belediye yönetimini kazanan RP'nin "*âdil düzen*" prensibi, merkezî yönetim ile yerel yönetimler arasında dengeli ilişkilerin kurulmasını hedeflemiş ve bu doğrultuda, sosyal ve ekonomik sorunların meydana geldiği yerde sorunların çözülmesi arzulanmıştır. Bu yaklaşımın belediyeçilik anlayışını, belediyenin esas sahibinin belde sakinleri olduğu; belediyenin halkın inanç ve dünya

¹⁰³ Keleş, a.g.e., s.423-425.

¹⁰⁴ Yiğit Gülöksüz - İlhan, Tekeli, "1973-1980 Dönemi ve 1980 Sonrası Dönem Belediyeçiliği" **İçinde, Türk Belediyeçiliğinde Yol Bildiri ve Tartışmalar**, IULAEMME, Ankara, Maya Yay. 1990, s. 374.

¹⁰⁵ Yıldırım - Göktürk, a.g.e. s.241.

görüşüne göre yönetilmesi gerektiği; dürüst yönetim; açık ve katılımcı belediyeçilik ilkeleri oluşturmuştur.¹⁰⁶

2002 yılındaki gelen seçimler sonucunda iktidara gelen AKP ise, “*muhafazakâr demokrasi*” söylemini politikalarının hareket noktası olarak benimsemiştir. Bu bağlamda, dayatmacı ve baskıcı bir hal alan otoriter ve totaliter yaklaşımları benimsemeyen; hukuk devletinin gereği olarak, siyasal iktidarı ve kurumları yasal çerçeve ile sınırlayan bir anlayışa sahip olduğunu belirtmiştir.¹⁰⁷

“AKP döneminde, muhafazakâr demokrat belediyeçilik anlayışının dayandığı temel yönetim ilkelerini ise : Önce insan, adalet, şeffaflık ve dürüstlük; plânlı, etkin, verimli çalışma; kaliteli hizmet, katılımcılık, sürekli gelişim, sürdürülebilirlik, vatandaş odaklı yönetim, sosyal belediyeçilik, yerel kalkınma, işbirliği ve koordinasyon; kentlilik bilinci ile kent hukuku ve kentli hakları oluşturmaktadır. “Bunun yanında AKP, sosyal belediyeçilik olgusunu, kamu harcamalarını, konut, sağlık, eğitim ve çevrenin korunması alanlarını kapsayacak şekilde sosyal amaca kanalize eden; engelli, işsiz ve kimsesizlere yardım yapılması, sosyal dayanışma ve entegrasyonun tesis edilmesi ile sosyo-kültürel faaliyet ve çalışmaların gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan altyapı yatırımlarının yapılmasını öngören; bireyler ve sosyal kesimler arasında zayıflayan sosyal güvenlik ve adalet mefhumunu güçlendirmeye yönelik olarak mahallî idarelere sosyalleştirme ve sosyal kontrol işlevleri yükleyen bir model olarak görmektedir”.¹⁰⁸ Ayrıca yerel yönetimlerin, sosyal sorumluluklarının bilincinde olması ve sosyal kalkınmayı artırıcı çalışmalar gerçekleştirmesi gerektiğinin de altı çizilmiştir.

2.3.3. Sosyal Belediyeçiliğin İşlevleri

2.3.3.1. Sosyalleştirme

Sosyalleşme, bir kişinin bütün yaşamı boyunca toplumun sosyal kültürel öğelerini öğrenmesi, içselleştirmesi, deneyimlerin ve anlamlı

¹⁰⁶ Yıldırım - Göktürk, a.g.e., s.242.

¹⁰⁷ Ak Parti, (Erişim), <http://web.akparti.org.tr/yerelyonetimler/> 18 Eylül 2012.

¹⁰⁸ Ak Parti, (Erişim), <http://web.akparti.org.tr/yerelyonetimler/>, 11 Kasım 2012.

toplumsal kurumların etkisi altında kişilik yapısı ile bütünleştirmesi ve bu yolla da yaşamak zorunda olduğu toplumsal çevresine uyma sürecidir.¹⁰⁹ Bireylerin devletin sosyalleştirme ağının dışında kalmaları birçok soruna sebep olabilmektedir.

Rehabilitasyon, “kişinin doğuştan veya sonradan, herhangi bir nedenle oluşan kalıcı veya geçici yetersizliklerinin, kaybedilmiş bazen de sınırlanmış olan fonksiyonel kapasitesinin belirlenerek tedavi edilmesi, psikolojik sosyal ve mesleki açıdan da desteklenerek günlük yaşamda bağımsız duruma gelmesini sağlamak” olarak tanımlanabilir. Sosyalleşme ve rehabilitasyona ortak bir tanım yapmak gerekebilir.

Sosyal rehabilitasyon, kişinin (engellinin) sosyal hayata kazandırılmasına yönelik uygulanan psikolojik ve sosyal rehberlik hizmetleri olarak tanımlanabilir. Rehabilitasyon sürecini zora sokabilen ekonomik sosyal sorumlulukları azaltmak, engelli bireyin ailesinin, toplumun ve mesleğinin taleplerinin bireye göre ayarlanmasına yardımcı olmak yoluyla topluma katılımını hedefleyen rehabilitasyon hizmetleri olarak ta tanımlanabilmektedir.

Belediyeler bu çerçevede bir nevi sosyal eğitim işlevi görebilirler, İnsanların toplum içinde nasıl davranmaları gerektiği konusunda da belediyelerin eğitici olmaları bu fonksiyonların tamamlayıcı niteliğe kavuşması amacıyla olmalıdır. Mahalli idareler toplumsal düzenin devamının sağlanmasına yönelik olarak bireye toplumsal beklentilere uygun davranış, kural ve değerler aşılama manasında sosyal kontrol mekanizması olarak işlev görebileceklerdir.

2.3.3.2.Rehabilitasyon

Rehabilitasyon insanların alkol ve madde bağımlılığı gibi zararlı alışkanlıklar ile hayattan kopma tarzındaki psikolojik yıpranmalardan kurtulmasına yardımcı olur. Rehabilitasyon edilmesi gereken insanlar tedavi görmezlerse hem kendileri için hem de toplum için tehdit oluştururlar. Bu bağlamda söz konusu kişilerin kolaylıkla tespit edilmesi ve tedavi

¹⁰⁹ Salih Güney, **Davranış Bilimleri**, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2000, s.49

görebilmeleri konusunda yerel yönetim kuruluşları önemli görevler icra etmektedirler.

2.3.3.3. Mobilize Etme ve Rehberlik

Sosyal belediyecilik alanında mobilize etme, kılavuzluk ve rehberlik etme, toplumsal kesimlere yönelik olarak danışmanlık hizmeti verme, onları belli gün ve olaylarda yönlendirme, halka sorunlarını nasıl ve hangi kurumlarla çözebilecekleri konusunda yardımcı olma gibi işlevler belediyelerce yürütülebilmektedir. Yürütülen işlevler sonucunda hayata tekrar tutunabilme, kötü alışkanlıkların bireylerin yaşamını nasıl etkileyeceğini anlatma alışkanlıklardan ve hayattaki fiziksel veya diğer rahatsızlıklardan nasıl kurtulabilecekleri hakkında yönlendirmeler ve rehberlik hizmetleri yapılabilir.

2.3.3.4. Yardım ve Gözetim

Mahalli idareler beldelerindeki fakir ve muhtaç vatandaşların bilgilerine kolaylıkla sahip olabilmekte, onların sosyo-ekonomik durumlarını izleyebilmekte, asgari yaşam sınırında olanlara gıda, kömür, ilaç, kırtasiye malzemesi, tekerlekli sandalye gibi yardımlarda bulunabilmektedir. Kış gecelerinde ev ev gezerek, vatandaşın ne yediği, ne yaktığı, öğrenim durumunda olanların ne tür ihtiyaçları olduğu gibi konuları başkaca takip eden bir kurum ve mekanizma da mevcut yapı içinde geliştirilememiştir.

Yerel yönetimler, halkın evsiz ve kimsesizlere yardım amaçlı çeşitli gözetim yolları izleyebilir. Kışın evsiz kalan yöre halkını belirli alanlara toplayıp onların ihtiyaçlarını karşılayarak gözetimini sağlayabilir. Engelli yöre halkını da gözeterek onların ihtiyaçlarını özellikle sosyal hayattaki ihtiyaçlarını karşılayabilir. Yerel yönetimler yurttaşların gözetimi ve temel ihtiyaçlarının karşılanmasında merkezi yönetimden daha hızlı ve daha kaliteli bir durum sergileyebilmektedir.

2.3.3.5. Meslek Edindirme ve İstihdam

Sosyal belediyeciliğin önemli işlevlerinden bir diğeri de yerel düzeyde ekonomik gelişmenin sürdürülebilir olmasına yapmış olduğu katkıdır.

Özellikle bu kapsamda yerel ekonominin ihtiyaç duyduğu nitelikli iş gücünün ortaya çıkartılması hususunda belediyelerin sunmuş oldukları yaygın eğitim (meslek edindirme kursları vb.) hizmetleri son derece önemlidir. Sosyal belediyeçilik uygulamaları, başta kadınlar olmak üzere mesleki ve teknik bilgiye sahip olmayan kişilere istihdam edilebilir duruma gelmeleri ve iş hayatına katılabilmeleri imkanı sunmaktadır.¹¹⁰

2.3.3.6. Yatırım

Mahalli idareler halkın geçim sıkıntısını gidermeye yönelik olarak köklü tedbirler almakla birlikte, kolaylaştırıcı bir takım hizmetlere de yönelebilmektedirler. Tanzim satış mağazaları, ekmek fabrikaları, aşevleri, sığınma evleri, sağlık ocakları, mahalle kütüphaneleri bunlardan sadece bazılarıdır. Bu yatırımlar halkın temel ihtiyaç ve barınma gibi eksikliklerini tamamlamak için yapılan yatırımlardır. Hizmetlere yönelik olarak mahalli idarelerin yatırımlara girişmeleri bir zorunluluk olarak görünmektedir. Bunların dışında futbol, basketbol sahaları gibi spor tesisleri yer almaktadır. Bu yatırımlar ise halkın sağlık ve refah içinde yaşaması ve istediği aktiviteyi yapabilme olanağı sağlayan sosyal yatırımlardır.

2.4. BİR SOSYAL POLİTİKA HİZMETİ OLARAK EĞİTİM HİZMETLERİ

Eğitim, kişinin öğrenme yöntemine uygun olarak aklını ve hayal gücünü kullanmak suretiyle yaratıcılığını geliştirmesini sağlamaktadır. Bunun yanı sıra demokrasinin temel değerlerini sorarak öğrenmesi ve bunu benimseyerek duyarlılık kazanmasına uygun olmalıdır. Aksi takdirde kişinin aklıyla bağdaşmayan, öğretmenin kendi düşüncesini ve kendi doğrularını kabul ettirmeye çalıştığı, baskı altında zorlayıcı bir eğitimle bilinçlenme hemen hemen olanaksızdır.

Günümüzde, demokrasi-eğitim ilişkisi çerçevesinde bakıldığında, aklı özgür kılan eğitim ve yetiştirilmiş insandan daha çok eğitilmiş insanı hedefleyen bir eğitim anlayışı bulunmaktadır. Herhangi bir konuda yetenek

¹¹⁰ Fatih Turan Yaman, Birleşmiş Kentler Okulu (Kentin İzleri), **Sosyal Belediyeçilik Sempozyumu**, (11 Ocak 2014)

sahibi olan kişiye eğitilmiş gözüyle bakılmamakta ve bir insanın eğitilmiş olması için bir konuda beceri ya da ustalık kazanması yeterli olmamaktadır. Böyle olabilmesi için kişinin, hiç değilse beceri kazandığı alanda kuramsal bilgiye de erişmiş olması gerekmekte, ancak bu da çoğunlukla yeterli olamamaktadır. Eğitilmiş bir birey olmak, olayların nedenleri ve ilkeleri üzerinde durmayı, aynı zamanda bunları anlamayı gerektirmektedir.¹¹¹ Dolayısıyla eğitilmiş bir kişinin sahip olduğu bilgi, olaylara bakış açısına da yansımaktadır. Zira eğitilmiş bir insanda tüm bu bilgilerin statik değil dinamik olması, özümsemiş olması gerekmektedir. Bir başka deyişle eğitilmiş olan birey daha derin düşünen, neden sorusunu soran bir kişi olmak zorundadır. Birey, işin biçiminden çok özü ve anlamıyla ilgili olmaktadır.¹¹² Çoğu zaman eğitimdeki yanılgılar da buradan kaynaklanmaktadır.

Eğitim sadece okul duvarları arasında gerçekleşen bir süreç olmamakta, toplum içindeki tüm kuruluş ve bireyler bu konuda sorumluluk taşımaktadırlar. Toplumsal yapının her bir parçası eğitime destek vererek düşüncesel yapıyı oluştururlar. Bu nedenle, gençler ciddi bir düşünce ve etik eğitiminden geçirilirken, durumlarını korumak ve geliştirmek için ev ve toplum çevrelerinin de aynı algılama düzeyine ulaştırılmaları gerekir. Zira demokratik yaşam ancak demokrasinin özünü oluşturan değerlerin toplumda yerleşmesiyle sağlıklı bir yapıya kavuşabilir.¹¹³

Eğitimlerin, vatandaşın devlete ve kamu hizmetlerine olan bakışını olumluya çevirecek çağdaş yaşama ve refah toplumuna daha çok yaklaştıracığı ifade edilmektedir. Kamu kuruluşları ile yerel yönetim birimlerinin görevlerinin hafifleyerek, vatandaşların doğrudan bilgilenmenin verdiği güven ile çağdaş dünya ile daha kolay bütünleşeceği de vurgulanmaktadır.¹¹⁴

¹¹¹ Mesut Gülmez, “**İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi**”, TODAİE Yayını, Ankara, 2001, s.23

¹¹² Hüseyin Batuhan, “*Eğitim Çağdaş Kültürümüz Olgular-Sorunlar*”, Cem Yayınevi, İstanbul, 1991, s.12.

¹¹³ H. Ali Koçer, “*Türkiye’de Modern Eğitimin Doğuşu ve Gelişimi (1773-1923)*”, Talim ve Terbiye Dairesi Yayını, İstanbul, 1970, s.32.

¹¹⁴ T.C. Şişli Kaymakamlığı, Proje Hazırlama ve Uygulama Birimi, **Sosyal Dönüşüm Projesi**, (Erişim) <http://www.sisli.gov.tr/sosyaldonusum.html> , 13 Kasım 2012.

Sosyal politika kapsamında belediyelerin gerçekleştirdiği eğitim hizmetleri incelendiğinde bu hizmetlerin oldukça çeşitli olduğu görülmektedir. Dolayısı ile bu eğitim hizmetlerini türlerine göre sınıflandırmak yerine kullanıcılarına göre gruplandırmakta fayda vardır. Buradan hareketle bu eğitim hizmetleri okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim yaş gruplarına yönelik eğitim hizmetleri ve ayrıca yetişkinlere (özellikle kadınlar) yönelik, sokak çocukları, engelliler eğitim hizmetleri ile belediye çalışanlarına yönelik kurum içi eğitimler şeklinde aşağıda açıklanmıştır.

2.4.1. Okul Öncesine Yönelik Eğitim Hizmetleri

Okul öncesi eğitim hizmetleri, kısa vadede çocuğun fiziksel sağlık ve refahına, sosyal bilgi ve yetkinliğine, duygusal sağlık ve olgunluğuna, dil ve zihinsel gelişimine, iletişim becerileri ve genel bilgisine önemli katkılar sağlayan bir gelişim süreci olarak tanımlanmaktadır.¹¹⁵

Bu eğitim toplumun sağlık ve refahını iyileştirmek, sürdürülebilir, hoşgörülü, çoğulcu sosyal yapılar kurmak ve geliştirmek gibi alanlarda da önemli katkılar sağlar.¹¹⁶

Yerinden yönetim uygulamalarından kaynaklanan erişim ve kaliteye yönelik farklılıkların en aza indirgenebilmesi ve hizmet düzeyinde bağlantıların etkin bir şekilde oluşturulabilmesi için ulusal düzeyde okul öncesi eğitim hizmetlerinin iyi bir şekilde biçimlendirilerek, ulusal politikanın bir parçası haline getirilmesi çalışmalarının ağırlık kazandığı görülmektedir.¹¹⁷

Okul öncesi yaş grubuna yönelik eğitim hizmetlerinin sunumunda merkezi yönetimce belirlenen öncelikler ve kurallar çerçevesinde belediyelerin de sosyal hizmet üretme ve merkezi yönetimin yükünü hafifletme çabası içinde olmaları gerekir. Bu bağlamda belediyelerin çeşitli şekillerde okul öncesi yaş grubuna yönelik eğitim hizmetlerini sunduğu görülmektedir. Belediyeler, çocuklara yönelik olarak kreş, çocuk yuvası,

¹¹⁵Demet Gören Niron, **Türkiye'de Okul Öncesi Eğitimin Güçlendirilmesinde Standartların Belirlenip Uygulanmasının Önemi: Avrupa Ülkeleri İle Uyumlu Okul Öncesi Eğitim Model Önerisi**, Uluslararası Eğitim Kongresi, İstanbul, 2011, s.1

¹¹⁶Niron, a.g.e., s.1.

¹¹⁷Niron, a.g.e., s.4.

çocuk kulüpleri, çocuk parkları, oyun alanları, trafik eğitim alanları gibi hizmetleri vermektedir.¹¹⁸

1997 yılında yardımseverlerin destekleri ile 137 ana sınıfı açılmıştır. 2004-2005 öğretim yılında 81 ilimizde 250 anasınıfı ve oyun parkı donanımı yapılmış ve hizmete sokulmuştur. Bu projeler sayesinde bu güne kadar çok sayıda çocuğa okul öncesi eğitimi şansı verilmiştir. 2006 – 2007 öğretim yılında da yine bu proje kapsamında 250 anasınıfı ve oyun parkı daha açılmıştır. Okul öncesi dönemi eğitim programları, belediyelerde var olan projelere mali katkı, çocuklara eğitim verme ve ana-babaları bilgilendirme gibi etkinliklerle ek destek de vermektedir.

“Keçiören Belediyesi bünyesinde hizmet veren Çocuk Danışma Merkezi, okul öncesi eğitim programına katılmayan çocuklar için eğitim seferberliği başlatmış bulunmaktadır”.0-6 yaş grubunda okul öncesi eğitimi alan çocukların, ilköğretim 1. sınıftaki başarı düzeylerinin daha yüksek olduğunu gösteren araştırma sonuçlarından yola çıkan Çocuk Danışma Merkezi, örnek bir girişimde bulunmuştur. “Merkez, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı bünyesinde faaliyet gösteren Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimi Birimi ile işbirliği yaparak okul öncesi yaş grubuna yönelik bir eğitim planı oluşturmuştur”.

Keçiören Belediyesi çocuk eğitimine bilimsel yaklaşımda bulunmakta ve çocukluk dönemindeki çocukların gelişim ve eğitimlerini, ailelerinin ebeveynlik becerilerini destekleme amacını güden eğitim programının, Çocuk Danışma Merkezi'ne kayıtlı çocuklar ve velilerden yoğun ilgi gördüğü belirtilmektedir. “Uygulanan eğitim planı, çocukların bireysel gelişimleri, ilgi alanları ve gereksinimleri göze alınarak, “etkileşimli kitap okuma, bilim ve çevre eğitimi, gelişimsel hareket etkinlikleri, anne-çocuk ilişkisini destekleme çalışmaları, üç boyutlu sanatsal çalışmalar, okuma yazmaya hazırlık çalışmaları” ana başlıklarını içermektedir”. Yapılan çalışmalarda özellikle somut, aktif, keşfe ve deneye dayalı aktiviteler gerçekleştirilmektedir.

¹¹⁸ Zerrin YENER; ‘Tartışma Toplantısında Yaptığı Konuşma’, Yerel Yönetimler ve Sosyal Hizmetler, Ankara: TBD, 1998, s, 22

2.4.2. İlk ve Ortaöğretim Yaş Gruplarına Yönelik Eğitim Hizmetleri

Türkiye genç ve dinamik bir nüfusa sahiptir. Bu potansiyelin iyi değerlendirilebilmesi için gençlerin yetenekleri doğrultusunda yönlendirilmeleri ve bir takım olumsuzluklara kapılmadan sosyalleşmelerinin sağlanması gerekmektedir.

“Gençlere katkıda bulunma, açık iletişim ve diyalog, ortak çalışmalar yapma, genç, aile ve toplum arasında etkili bağlar kurma, gençlerle beraber merkezden kente yayılan aktivite programları geliştirme, nitelikli insan olarak gençleri yetiştirme, sorun çözme becerisini geliştirme ve madde bağımlılığı alanında koruyucu önleyici bilimsel çalışmalar yapmak, belediyelerin temel ilkeleri arasında olmalıdır”.¹¹⁹

Bu amaçlar doğrultusunda gençlere yönelik hizmetler içerisinde belediyelerin sunduğu halk eğitim kursları bulunmaktadır. Burada yabancı dil, meslek kursları, kültürel ve sanatsal faaliyetler, üniversiteye hazırlık kursları, spor faaliyetleri gibi imkânlar sunulmaktadır. Gençlerin bu faaliyetlerle dikkatlerini çekip sosyal hayatın önemini anlamaları ve diğer kötü alışkanlıklara karışmalarını önleyici hedefler oluşturulmaktadır.

Gençleri kendi yeteneklerine göre iş alanlarına yöneltip, geleceğe hazırlamak gerekir. Belediyeler; gençlerin projelerini, proje yarışmaları düzenleyerek değerlendirmektedir. Birçok genç, okulunu bitirdiğinde iş bulamama kaygısı taşımakta ve bu da beyin göçlerine sebebiyet vermektedir. Bu durum ülkemizin gelişmekte olan ülkeler arasında yer almamasına neden olmaktadır.¹²⁰

Belediyeler tarafından ortaöğretim kurumlarının 11. ve 12. sınıflarında okuyan öğrencilere, “üniversite adayı öğrenci kimliği” verilerek, üniversite kampüs ve kütüphanelerinden yararlanma, belirlenmiş derslere katılabilme, arzu ettikleri öğretim üyeleri ile irtibata geçebilme, kariyer merkezlerinin

¹¹⁹ <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/>, (Erişim) 17.12.2013

¹²⁰ İbrahim Cılga , Gençlerin Gelişiminde ve Madde Kullanımlarını Önlemede Gençlik Merkezlerinin Rolü, <http://www.sosyalhizmetleruzmani.org>

hizmetlerinden yararlanabilme imkânı sağlanmaktadır. Aynı olanaklar, ilköğretim/ortaokulların 8. sınıf öğrencilerine de sunulmaktadır.

Belediyeler; gençlerin boş zamanlarını değerlendirmesi için kültür merkezleri, yüzme havuzu ve spor tesisleri gibi olanaklar sağlamaktadır. Derslerini rahat yapabilmeleri için kültür merkezlerinde kütüphane, internet gibi hizmetler vermektedir. Belediyeler ihtiyacı olan öğrencilere burs imkânı sağlamaktadır. Belediyeler, başarılı öğrencileri yaz okulları ve kırtasiye hediyeleri ile ödüllendirmektedir.

2.4.3. Yetişkinlere (Kadınlara) Yönelik Eğitim Hizmetleri

Yetişkin eğitimi, kentlere göç eden kişilerin kent kültürünü benimsemesi ve farklı topluluklar arasında kültürel uyumun sağlanabilmesinde önemli bir araçtır. Bu çerçevede dil kursları ve sosyal uyum programlarının yanı sıra, kentlere yeni göçerlere yaşam kalitesini yükseltmeye yönelik eğitimler düzenlenir. Örneğin, ev idaresi, çocuk büyütme, okuryazarlık eğitimi, gönüllü çalışma, diksiyon gelişimi vb. alanlarda eğitimler verilir.

Belediyeler daha çok yetişkin eğitim faaliyetleri ile bölgelerinde yaşayanların istihdam edilebilirliklerini artırıcı ve girişimci niteliklerini geliştirici etki yaparlar. Bu bağlamda işgücüne nitelikli ve vasıf kazandıran belediye kursları istihdam edilebilirliği kolaylaştırıcı bir etkiye sahiptir. Çünkü işsizliğin önlenmesinde ve özellikle işini uzun süre kaybetmiş kişilerin iş piyasasına yeniden kazandırılması hususunda en etkili politika, eğitim ve yeniden eğitimidir. Nitekim istihdam politikalarının birincil ayağını eğitim oluşturmaktadır.

Türkiye’de belediyelerin düzenledikleri kursların istihdam edilebilirliğin artışında etkili olduğu açıktır. Ancak, bu noktada en önemli husus belediyeler tarafından düzenlenen kursların daha büyük bölümünün ve bu kurslarda eğitim alanların çoğunluğunun bir meslek kazanmaya yönelik nitelik ve vasıf kazanmaktan çok, sosyalleşme ve hobi amacıyla bu kurslara devam etmekte olmalarıdır. Nitekim kurslara katılanların yaş ve cinsiyetleri itibarıyla dağılımı incelendiğinde çoğunluğu ev hanımlarının oluşturduğu görülecektir.

1994 yılında “Her ev bir atölye olacak” sloganıyla Ankara Belediyesi Meslek Edindirme Kursları (BELMEK) açılmıştır.¹²¹ Ayrıca, İstanbul Büyükşehir Belediyesinin Sanat ve Meslek Eğitim Kursları (İSMEK) 1996 yılında büyükşehir belediyesinin kurduğu bir sosyal doku projesidir. Öyle ki, 2005-2006 döneminde İSMEK kurslarına devam eden kadın kursiyerlerin oranı % 84,4’dür. Yine, İSMEK tarafından 97 branşta verilen eğitimler içinde mesleki ve teknik eğitimlerin sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Diğer taraftan, önemli bir husus ta kursa devam edenlerin bu kurslara katılma nedenleridir. İSMEK’in 2005-2006 yılı eğitim dönemindeki kurslarına katılanlardan 37.513’ü (toplam katılanların % 30,6’sı) meslek edinmeye, yeni bir meslek daha edinmeye veya mesleğinde ilerlemeye yönelik amaçlarla kurslara katılırken, 13.888’i (toplam katılanların % 11,3’ü) boş zamanlarını değerlendirmek amacıyla, 1.185’i ise (toplam katılımcı sayısının % 1’i) yeni çevre edinmek amacıyla kurslara katıldıklarını belirtmişlerdir.

Görüldüğü gibi, belediyelerin düzenledikleri kurslar katılımcılara yeni nitelik ve vasıflar kazandırmak veya mevcut becerilerini geliştirmek suretiyle istihdam edilebilirliklerini artırıcı bir etkiye sahip olmakla birlikte, kursiyerlerin büyük çoğunluğunun meslek edinmek, yeni bir meslek daha edinmek veya mesleğinde ilerlemek amaçları dışında bu kurslara geldikleri görülmektedir.

Bu nedenle, Türkiye’de belediyelerin düzenledikleri kursları salt istihdam merkezli olarak ele almak ve bu amaçla eğitim programları saptamak, bu kurumların çok geniş olan faydalarının ve kapsamının daraltılması anlamına gelecektir.

Diğer önemli bir husus ta, zaten çok az sayıdaki Büyükşehir belediyesi tarafından yerine getirilen bu hizmetin, istihdam öncelikli yapılandırılmadığı ve kurumsallaştırılmadığıdır. Ayrıca, kursları bitirmek kadınların meslek sahibi olması için yeterli değildir. Kurslarda tam ustalık belgesi verilmediği için kadınların bir işyeri açma yetkileri bulunmamaktadır. Hâlbuki belediyeler bu kurslara giden kadınların mesleklerini tam öğrenmesini sağlayıp onlara işyeri açmasında yardımcı olurlarsa gerçek anlamda görevlerini yapmış olabileceklerdir. Avrupa ülkelerinde 40 yaşın üzerindeki bir kadın bile

¹²¹ <http://www.ankara.bel.tr/kulturel-hizmetler/belmek> (Erişim:) 17.12.2013

kendisini yetiştirip daha fazla imkana sahip olmaktadır. Kurslara gittiğinde hem çalışıp hem de eğitimini tamamlayabilmektedir. Bu da kadınlara hangi yaşta olursa olsun büyük özgürlükler tanımaktadır.¹²²

Diğer taraftan gerek istihdama yönelik meslek edindirme projesi olan İstihdama Yönelik Meslek Edindirme (İYMEK) ve gerekse Belediye Teknik Eğitim Kursları (BELTEK) tarafından açılan mesleki ve teknik eğitim kursları, bu alanda hizmetler üreten kurumlarla işbirliği içinde gerçekleştirilmektedir. “İYMEK, Milli Eğitim Bakanlığı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İstanbul Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliği ve İstanbul Bilumum Madeni Eşya Sanatkârları Odaları Birliği arasında yapılan protokole dayanakla kurs düzenlerken, BELTEK Kursları ise Gazi Üniversitesi ile Ankara Büyükşehir Belediyesi işbirliği içerisinde yürütülmektedir”. Hatta eğitimler dahi Gazi Üniversitesinin laboratuvar ve dersliklerinde, bu üniversitenin öğretim üyelerince verilmektedir. Bu konuda diğer bir örnek ise İzmit Büyükşehir Belediyesi’nin uygulamasıdır. İzmit Büyükşehir Belediyesi Meslek ve Sanat Edindirme Kursları (KO-MEK) , işverenlerden gelen talep üzerine, Kocaeli Endüstri Meslek Lisesi’nde istihdam garantili gaz altı kaynakçılık ve modül çelik kursları açmıştır.

Yukarıda sözü edilen uygulama örnekleri, aslında belediyelerin istihdamın artırılmasına yönelik meslek ve beceri kurslarının düzenlenmesinde bağımsız ve plansız hareket etmediğini göstermekte ve mümkün olduğu ölçüde üniversiteler, iş dünyası ve örgün mesleki ve teknik eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde görev alan kamu kurumları ile işbirliğine önem verdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, kurumlar arası işbirliği ve dayanışma geleneğinin mevcut olduğu ve belediyelerin yerel dinamikleri harekete geçirmede önemli bir fonksiyon icra ettiği anlaşılmaktadır.

2.4.4. Engellilerin Sosyal Hayata Kazandırılması

“Dünya nüfusunun önemli bir oranını engelliler oluşturmakta; zihinsel, fiziksel ya da duygusal yetersizlikleri sonucu engelli insanların sayısı Dünya

¹²² <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/>, (Erişim) 17.12.2013

Sağlık Örgütü (World Health Organization) verilerine göre gelişmiş ülkelerde %10 gelişmekte olan ülkelerde %13 oranında olduğu tahmin edilmektedir".¹²³

"Türkiye'de değişik engelli gruplarından 10 milyona yakın yurttaş yaşamaktadır. Türkiye'deki görme, işitme, ortopedik ve zihinsel engellilerin toplumsal yaşama tam katılabilmelerinin önündeki engeller henüz kaldırılabilmiş değildir. Eğitimden sağlığa, iş ve mesleki rehabilitasyondan kültür ve sanata, spor ve kent standartlarının iyileştirilmesine, ulaşımdan psikolojik ve sosyal desteğe bireysel ve aile danışmanlığı hizmetlerinden gerektiğinde sürekli bakıma kadar çok ciddi ve çözüm bekleyen sorunları bulunmaktadır".¹²⁴

"Engellilik, sadece engelli insanın kendisi için değil, aynı zamanda aile ve çevresi, yakınları ve komşuları için de önemlidir. Türkiye'de ve dünyada rehabilitasyon hizmeti veren merkezler genellikle büyük yerleşim alanlarında küçük gruplara ve sadece engelli bireylere yönelik hizmet vermektedir.¹²⁵ Bu anlamda bireylere ve ailelere psikolojik ve sosyal danışmanlık hizmeti verilmektedir".

Son yıllarda Türkiye'de belediyelerin engelli yurttaşlara yönelik önemli hizmetleri bulunmaktadır. Bu uygulamalar içinde özellikle Bağcılar Belediyesi tarafından organize edilen "*Engelliler Sarayı*" dikkat çekicidir. Bağcılar Belediyesi engelliler sarayında ilçe sakini olsun olmasın her engelliye yönelik olarak sosyal rehabilitasyon, danışmanlık ve psikolojik destek hizmetleri verilmektedir. Bunun yanında engelli bireylere saç bakımı ve güzellik eğitiminden ahşap ve oymacılık eğitimine, halı-kilim dokuma eğitiminden çağrı merkezi operatörlüğü eğitimine kadar tam on beş farklı meslek edindirme kursu ile hizmet sunulmaktadır. Bağcılar Belediyesi meslek edindirme kursları ile birlikte ayrıca engellilerin istihdam edilmelerini de sağlamaktadır. Belediyenin sağlamış olduğu imkanlarla eğitim sürecinde ve sonrasında engellilerin ürettikleri ürünler, engelliler sarayı markası adı altında belediye tarafından satışa sunulmaktadır. Böylece eğitim alan engelliler

¹²³ <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/> (Erişim:) 17.12.2013

¹²⁴ <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/>, (Erişim) 17.12.2013

¹²⁵ <http://www.sosyalhizmetleruzmani.org/>, (Erişim:) 17.12.2013

doğrudan ekonomik üretim sürecine katılmakta ve başka yerde istihdam edilmeyi beklemekten kurtulmaktadır.

2.4.5.Sokak Çocuklarına Yönelik Hizmetler

Çok küçük sayılabilecek yaşlardaki çocukların bazen aileleri, bazen de illegal örgütler tarafından niteliksiz işlerde çalışmaya zorlandığı bilinmektedir. Çocukların niteliksiz işlerde zorla çalıştırılıyor olması, geri kalmış ülkelerin veya gelişmekte olan ülkelerin acı bir gerçeğidir. Bu çocukların bir kısmı ise seyyar satıcılıkta, oto camı temizleme ve hatta dilencilik gibi sokak işlerinde çalıştırılmaktadırlar. Sokak çocukları olarak adlandırılan bu çocuklara yönelik olarak belediyelerin çeşitli tedbirler aldığı ve hizmetler ürettiği söylenebilir. Belediyeler bazı dernek veya kuruluşlarla gerçekleştirdiği iş birliği ile rehabilitasyon ve psikolojik destek merkezleri açarak, sokaklarda çalışan bu çocukların yaşadıkları zorlu hayattan kurtulmalarına çaba göstermektedir.

Bu bağlamda belediyelerin gerçekleştirdiği çalışmalara aşağıdaki örnekler verilebilir:

“Ankara Büyükşehir Belediyesi ve Uluslar Arası Çalışma Örgütü Çocuk İşçiliğinin Sona Erdirilmesi Uluslar Arası Programı ILO-IPEC arasında 4 Aralık 1992 tarihinde imzalanan protokolle Ankara Sokaklarında Çalışan Çocuk Projesi başlatılmıştır. 1993 yılında ise Ankara Sokaklarında Çalışan Çocuklar Merkezi kurmuştur. 1994 yılında sona eren protokol, 1995 yılında yenilenecek çalışma aksatılmadan devam ettirilmiştir. 1997 yılından itibaren ILO tarafından sağlanan destek kesilmiş olmasına rağmen, merkez faaliyetlerine Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin imkânlarıyla devam etmiştir. Ankara Sokaklarında Çalışan Çocuklar Merkezi'nin amacı, bu çocukların aileleri ile ilgili sorunlarını çözmek, okula gitmeyenleri eğitime yönlendirmek, okula gidiyorlarsa eğitimlerine yardımcı olmak, okul ile ilgili sorunlarını çözmek olarak belirlenmiştir. Merkez, okula başlayamamış ya da başlamış olsa bile maddi yoksulluk nedeni ile devam edememiş, sokakta çalışan çocukların ihtiyaçlarını karşılamak suretiyle, onları okulla ilişkilendirerek zorunlu temel eğitimden yararlanabilmelerine yardımcı olmayı, onları

desteklemeyi, bir başka deyişle çocukların ihmal ve istismarını önlemeyi amaçlamaktadır”.¹²⁶

Üsküdar Belediyesi'nin açmış olduğu çocuk eğitim merkezi, sokak çocukları konusunda verilebilecek diğer bir örnektir. “Bu merkezde zorunlu eğitim ve öğretim çağında olup da aileleri tarafından çalıştırıldığından dolayı okula gidemeyen çocukların kötü çalışma koşullarından, zararlı alışkanlık edinmelerine neden olan ortamlardan kurtarılarak okullarına devam etmeleri, eğitim yaşını dolduranların yetenekleri doğrultusunda icra edebilecekleri bir meslek edinmeleri için çalışmalar yürütülmektedir”. Söz konusu projenin uygulanması ile ilgili olarak Üsküdar Belediyesi, Üsküdar Kaymakamlığı, İlçe Sağlık Müdürlüğü, Emniyet Genel Müdürlüğü Çocuk Şube Müdürlüğü, Üsküdar İlçe Emniyet Müdürlüğü, Üsküdar İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Üsküdar İlçe Gençlik ve Spor Müdürlüğü, Milli Eğitim Bakanlığı Üsküdar Rehberlik ve Araştırma Merkezi, Milli Eğitim Bakanlığı Üsküdar Halk Eğitim Merkezi, koordineli olarak çalışmaktadır.¹²⁷

“Gaziantep Büyükşehir Belediyesi ise çeşitli nedenlerle uyuşturucu veya madde bağımlısı olan, sokakta yaşayan ve çalışan çocuklar için üç aşamalı bir rehabilitasyon merkezi kurmuştur”. 2004 yılında kurulan bu merkezlerde Büyükşehir Belediye, Valilik ve Emniyet işbirliği ile ilk aşamada tedavi edilecek çocuklar tespit edilmektedir. Bu aşamada suça eğimli veya suça bulaşan çocuklar tek tek bilimsel bir çalışmayla belirlenmektedir. Bunun neticesinde çocukların madde kullanımı, sınıfı ve yaşları tespit edilmiş olmaktadır. İkinci aşamada 7-14 yaş grubu çocuklara yönelik olarak sunulan eğitim, sosyal ve psikolojik destek uygulamaları ile tedavi sürecine başlanılmaktadır. Her iki aşamayı geçen çocuklar ile on beş yaş üzeri gençler, üçüncü aşamada yer alan rehabilitasyon merkezine yerleştirilmektedir. Bu çocukların tedavi ve eğitimlerine bu aşamada devam edilmektedir.

¹²⁶ <http://www.ankara.bel.tr/sosyal-hizmetler/cocuk-hizmetleri/sokakta-calisan-cocuklar-merkezi>

¹²⁷ <http://www.uskudar.bel.tr/tr-tr/haberler/Sayfalar/Haber.aspx?hid=3825>

Uzman psikolog ve sosyologlar tarafından eğitilen bu gençlerin kimisi üniversitelerde eğitim hakkı kazanırken, kimisi ise çeşitli mesleklerde usta sıfatıyla istihdam edilmektedir.¹²⁸

2.4.6. Belediye Çalışanlarına Yönelik Kurum İçi Eğitimler

Belediyenin istihdam yönetimi; işçi-işveren ilişkileri, işgücü planlaması ve organizasyonu, performans değerlendirme sistemi, personel kariyer planlama sistemi, rotasyon sistemi, iç hizmetler, kurum personeline yönelik kurum içi eğitim vb. faaliyetlerini üst yönetimce belirlenmiş genel politika ve prensipler çerçevesinde planlamak, organize etmek ve yürütmek, bu amaçla öneriler hazırlamak, araştırmalar yapmak, çalışma alanı ile ilgili tüm mevzuatı izlemek, uygulamak ve kuruluştaki tüm birimlerin uyum içinde çalışabilmeleri için özellikle eleman seçimi, yerleştirilmesi, eğitimi, işgücü planlaması ve organizasyonu konusunda gereken eğitim ve geliştirme programlarını, planlama ve organizasyon çalışmalarını yürütmek; kendisine bağlı elemanların eğitim ihtiyaçlarını tespit etmek ve eğitilmelerini sağlamak sureti ile astlarının faaliyetlerinde en etkin ve verimli sonucu alacak şekilde çalışmalarını temin etmek ve kurumun genelinin eğitim çalışmalarını organize etmek, personele yönelik motivasyon artırıcı sosyal etkinlikler düzenlemek, belediye personelinin mesleki ve kişisel gelişimlerine yönelik yayınların temin edilmesi ve ilgili çalışanlar tarafından yararlanılmasını sağlamakla görevlidir.

Belediyeler, personelin kadro düzenlemelerini yapmak, personel mevzuatı ile ilgili değişiklikleri uygulamak ve izlemek, atama, asalet tasdiki, izin, istirahat ve personelin emekli işlemlerini yürütmektedir. Hizmet birleştirmesi, tazminat ve yan ödemelerle yenilikleri takip etmek, özlük dosyalarını muntazam bir şekilde düzenlemek, sicil raporlarının süresi içinde tanzimi, aylık derece, kademe ve kıdem terfileri ile personelin bütçe çalışmalarını yapmak, işçi sağlığı ve iş güvenliği ve sendika faaliyetlerini yakından takip etmek, 657 ve 4857 sayılı Kanun kapsamındaki personelin maaş tahakkuk işlemlerini hazırlamakla görevlidir.

¹²⁸ <http://www.haberler.com/gaziantep-belediyesi-sokak-cocuklarina-sahip-4335886-haberi/>

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BELEDİYELERDE EĞİTİM HİZMETLERİNİN ŞİŞLİ BELEDİYESİ ÖRNEĞİNDE İNCELENMESİ

3.1. ŞİŞLİ İLÇESİ ve BELEDİYESİ

3.1.1. Şişli İlçesine Genel Bakış

Şişli, Beyoğlu İlçesi'nin bucağı iken 1954'te 6324 sayılı yasa ile ilçe olmuştur. Şişli ilçesinin tarihsel gelişimi, büyük ölçüde Beyoğlu'nun tarihi gelişimine sıkı sıkıya bağlı kalmıştır. Beyoğlu nasıl Avrupa tarzında bir yerleşim olmuşsa, onun doğal bir uzantısı olarak gelişen Şişli de aynı özellikleri taşımış, Osmanlı Devleti'nin batılılaşma sürecine girişinin etkisiyle biçimlenmiş ve büyümüştür. Şişli, Marmara kentsel yoğunluk sisteminin ana çekirdeğini oluşturan İstanbul'un önemli ilçelerinden biridir.

Son yıllarda nüfusu azalan Şişli'de, konutların işyerine dönüştüğü belirlenmiştir. Gündüz nüfusu 3 milyonun üzerinde olan Şişli, son zamanlarda İstanbul'un en önemli ticaret ve kültür merkezi konumuna gelmiştir. İlçede 28 mahalle mevcut olup, köy bulunmamaktadır.

“Şişli kuzeyden Sarıyer, güneyden Beyoğlu, doğudan Beşiktaş ve batıdan Kâğıthane ilçeleri ile sınırlıdır. Bölge genelde bir yerleşim ve sanayi bölgesi olup, bitki örtüsü olarak sadece Fatih ormanlarının bir kısmı bölge dâhilinde bulunmaktadır”.¹²⁹

Şişli İlçesi hızla gelişen değişim içinde 21. yy İstanbul'unun, hatta Türkiye ekonomisinin iş ve finans merkezi olma yolundadır. İstanbul'un Taksim semtinin kuzeyindeki tüm semtleri gibi yeni bir yerleşme yeri olan Şişli semtinin hızla gelişmeye başlaması, 1913 yılında elektrikli tramvayın buraya uzanması ve Şişli'nin son durak olmasından sonradır. Halaskargazi Caddesi boyunca evlerin, konakların artması ve ilk apartmanların oluşması 1910-1920 dönemlerine rast gelmektedir. Semtin mutena (seçkin) bir konut

¹²⁹Şişli Kaymakamlığı, “Coğrafi Konum”, (Erişim) <http://www.sisli.gov.tr/cografya.html> 16 Temmuz 2013

ve yerleşme bölgesi olarak gelişmesi 1970'li yıllara kadar sürmüştür, bu dönemden sonra gitgide daha zengin bir yapıya kavuşmuştur.¹³⁰

Şişli İstanbul'un gelişmiş ilçelerindendir. Karaköy-Galata-Taksim eksenini İstanbul'da geleneksel olarak ticaret ve finans merkezi olarak öne çıkarmış bölgeleridir. Şişli bu eksenin uzantısında yer alan bir ilçe olarak bu gelişmeden hep pozitif yönde etkilenmiştir. Özellikle altmışlı yıllardan itibaren Şişli-Mecidiyeköy-Zincirlikuyu eksenini iş alanlarının, geniş mekan ve yerleşime boş alan ihtiyacı ve ulaşım kolaylığı nedeniyle önemli bir cazibe merkezi olmuştur.

Şişli, Türkiye ekonomik giderlerinin % 16'sını üretmektedir. Finans ve Bankacılık, Konfeksiyon ve Tekstil, Kimya - İlaç Sanayi, iç-dış ticaret ile Turizm ve Endüstriyel dağılımda önemli yer tutmaktadır. İstanbul'daki Kimya ve İlaç Sanayi Genel Merkezlerinin % 35'i, iç ticaretin % 11, dış ticaretin % 15'i Şişli'de yer almakta, 5 yıldızlı otellerin oranı % 60'ı bulmaktadır.

2009 adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sayımı verilerine göre İlçe nüfusunun 316.058 olduğu tespit edilmiş olmasına rağmen, sanayi, işyeri, ticaret merkezleri yoğunluğu ile gündüz nüfusunun İstanbul genelinden çalışmak, gezmek, alışveriş amacıyla gelenlerin akımı sonucu verilen rakamın çok üzerine çıktığı, geceleri ise turistik hizmet, otel ve eğlence yerlerinin bulunmasıyla bu nüfusun kat kat üstünde bir sosyal hareketliliğe sahip bulunduğu belirtilebilir.¹³¹

Adrese dayalı nüfus kayıt sistemine göre 2011 ilçe nüfusu, 320.763, nüfusun %49.37'si erkek (158.371), %50.63'si kadın (162.392), yıllık nüfus artış hızı %10,8. olarak bilinmektedir.

3.1.2. Şişli Belediyesi

"1984 yılında büyükşehir ve ilçe belediyeleri için çıkartılan "Yerel Yönetimler Kanunu" çerçevesinde Şişli Belediyesi kuruldu". 1980'lerde ilçe

¹³⁰Şişli Belediyesi "Tarihçe", (Erişim) <http://www.sislibelediyesi.com/site/pager.asp?ID=43>, 12 Kasım 2012.

¹³¹Şişli Kaymakamlığı verileri, (Erişim) <http://www.sisli.gov.tr/ekonomi.html> 22 Ekim 2012.

sınırları içindeki tüm yerleşim yerleri kentsel alana katıldı. Günümüzde Şişli Belediyesi'nin yetki alanı tüm ilçeyi kapsamaktadır.¹³²

3.1.2.1. Şişli Belediyesi Misyonu ve Vizyonu

“Şişli belediyesi çağdaş yaşamın herkesin hakkı olduğunu kabul ederek, Şişli’de yaşayanların kentli haklarını karşılayan bir temel yaklaşım ile çağdaş bir kente ulaşmayı temel misyon edinmiştir. Şişli belediyesi, kent yönetiminde deneyim, birikime ve özgüvene sahip yapısıyla, söz konusu amacı başarabilecek yetenek ve liderliğe sahip olduğunu düşünmektedir. Belediye yönetimi, Şişli’li olma bilincini geliştirerek ve kent kimliğine sahip çıkarak örnek bir kent oluşturmak amacındadır.”¹³³ Kendisini, vatandaşa en yakın hizmet sunma noktasında yer alan bir kurum olarak gören belediye, sosyal siyasetin yerel uygulayıcısı olduğunu ileri sürmektedir.

Şişli belediye yönetimi halkın yaşam kalitesinin zenginleştirilmesi ve yükseltilmesinin, temel bakışı olduğunu belirtmektedir.¹³⁴ Şişli Belediyesi, toplumla iç içe yaşayan, ötekileştirilen kesimlere (engelliler, yaşlılar vb) sosyo ekonomik yardımlar yaparak sosyal belediyeciliğin öncülerinden biri olma iddiasındadır.

Yukarıda belirtilen vizyonun gerçekleştirilmesinde şişli belediyesi şu ilkeleri esas almaktadır:

- Hukuka uygunluk,
- Dürüstlük ve güvenilirlik,
- Beceriklilik,
- Hoşgörü ve saygı,
- Kararlılık ve tutarlılık.

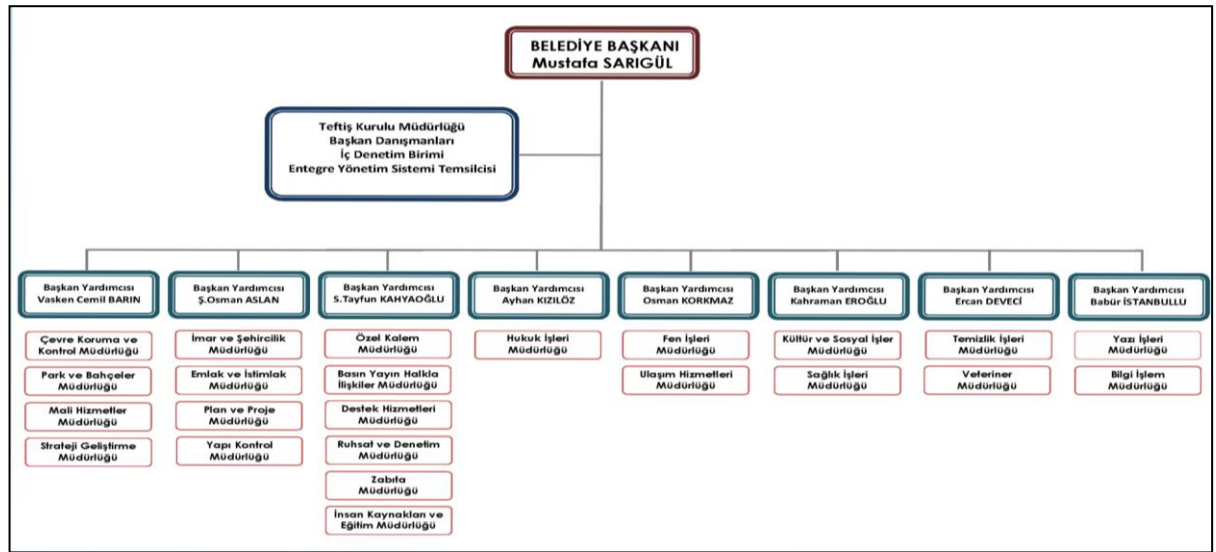
¹³² Vikipedi, “Şişli Belediye Başkanları Listesi”, (Erişim) http://tr.wikipedia.org/wiki/%C5%9Ei%C5%9Fli_belediye_ba%C5%9Fkanlar%C4%B1_listesi, 16 Temmuz 2013

¹³³ Şişli Belediyesi “Temel Politika ve Öncelikler”, (Erişim) http://sislibelediyesi.com/site/dokumanlar/performansprogrami_2011.pdf 16 Temmuz 2013

¹³⁴ Şişli Belediyesi “Temel Politika ve Öncelikler”, (Erişim) http://sislibelediyesi.com/site/dokumanlar/performansprogrami_2011.pdf 16 Temmuz 2013

3.1.2.2. Şişli Belediyesinin Kurumsal Yapısı

Şişli Belediyesi yönetsel hiyerarşik yapısı, dikey ve yatay olmak üzere iki şekilde farklılaşmaktadır. Örgütsel yapı dört kademeli, dikey farklılaşma göstermektedir. Bu bağlamda örgütün başında belediyenin tüzel kişiliğinin temsilcisi olan başkan yer almaktadır. Doğrudan başkana bağlı olarak çalışan teftiş kurulu müdürlüğü, başkan danışmanları, iç denetim birimi ve entegre yönetim birimi temsilcisi olmak üzere dört yardımcı birim bulunmaktadır. Başkanın altında yer alan yönetsel kademeler ise sıra ile başkan yardımcılığı, müdürlük ve birim şefidir. Şişli Belediyesi'nde görevli başkan yardımcılarının ise sekiz görev alanı içinde yatay farklılaştığını söyleyebiliriz. Bu farklılaşmada başkan yardımcılıklarının fonksiyonel bir ayrıma tabi tutulmadıkları görülmektedir. Diğer taraftan bir başkan yardımcısının denetim alanı içinde altı birim amiri (müdür) yer alırken, diğer bir başkan yardımcısına bağlı olarak çalışan birim amiri sayısı bir olabilmektedir. Her şeyden önce bir ilçe belediyesinde başkan yardımcılıklarının sayısının sekiz olması çağdaş yönetim ve organizasyondan uzaktır. Ayrıca başkan yardımcılıkları denetim alanı açısından değerlendirildiğinde ise kendilerine bağlı birim amirliklerinin sayıları açısından da bir tutarsızlık söz konusudur. Bu manada bir başkan yardımcısının iş yükü diğer bir başkan yardımcısına oranla daha yüksek olabilmektedir. Ya da tersini söylemek mümkündür. İlçe Belediyesi müdürlüklerinin yatay farklılaşması yirmi üç fonksiyonel şekilde olmaktadır. Belediyenin teşkilat yapısı aşağıda gösterilmektedir.

Tablo 1: Şişli Belediyesi Teşkilat Yapısı

Kaynak: Şişli Belediyesi, Performans Programı, 2012-2013, s.8., (Erişim27.10.2012)

3.1.3. Şişli Belediyesinin Sosyal Politika Anlayışı

3.1.3.1. Şişli Belediyesinin Genel Hizmet İlkeleri

İnsan hakları ve sosyal adaletin sağlanmasına ilişkin çeşitli ilkeler, sosyal hizmetlerin sunulmasında belirleyici ve yol gösterici olmaktadır. Belediyeler de sosyal politikaların yürütülmesinde, bir takım temel ilkeleri gözetmek zorundadırlar. Şişli Belediyesi, sosyal hizmetlerin uygulanmasında kendisi için belirleyici olan veya diğer bir ifade ile bağlı olduğu ilkeleri şu şekilde açıklamaktadır. Belediye tarafından aşağıda ele alınan ilkelere uyulması, belediyenin sunduğu hizmetteki başarılarının, ilçe halkı karşısındaki güvenilirlik boyutunun ve halkın desteğinin kazanılmasının temel koşulu olarak kabul edilmektedir.¹³⁵

“Hukuka ve Kamu Yararına Uygunluk: Şişli Belediyesi, gerçekleştireceği eylem ve işlemlerinin tümünde, hukuka uygunluğu temel kabul ederek, hukuka uygunluktan sadece yasal düzenlemelere uygunluğu değil, ulusal ve uluslararası hukuk değerlerine, temel insan hakları ve özgürlüklerine, yargı organlarının kararlarına uygunluğu esas almaktadır. Hukuka

¹³⁵ Şişli Belediyesi “Stratejik Planı” 2010-2014, (Erişim) <http://sislibelediyesi.com/site/sayfagitir.asp?ID=76>, 13 Kasım 2012.

uygunluđu aynı zamanda kamu yararına da uygunluk olarak deđerlendiren ŐiŐli Belediyesi her tűrlű kararın, kiŐilerin yararına deđil, kamu yararı gűzetilerek alınacađı ilkesini benimsemektedir. Bunun yanı sıra, halk yararına olmayan hiĐ bir uygulama yapılmaması da ulaŐılması istenen hedefler arasında dűŐűnűlműŐtűr”.

Nitelikli Hizmet ve Verimlilik: Etkin belediyeçilik anlayıŐı, bir yűnden, kentte yaŐayan tűm bireylerin gereksinimlerini karŐılayacak Őekilde bir hizmet ađı kurmayı dűŐűnmekten geĐmektedir. Belediyeler vatandaşlarının her tűrlű gereksinimlerinin karŐılanması iĐin tűm yaŐam sűrecinde hizmet etmektedirler. Bu çerĐevede “ŐiŐli Belediyesi, űretilen hizmetin, yaŐam kalitesinin yűkseltilmesi ve fırsatların zenginleŐtirilmesi, ĐađdaŐ kentsel hizmet nitelik ve niceliklerine uygunluđu çerĐevesinde, hizmetin yurttaŐlara, ĐađdaŐ yeterlilik dűzeyinde ulaŐtırılması iĐin, her tűrlű űzeni ve Đabayı gűstermeyi amaĐ edinmiŐtir. Kaynakların dođru ve yerinde kullanılması ve kaliteli hizmet ilkesinden űdűn verilmeksizin, verimliliĐin artırılması, ĐađdaŐ yűnetim teknikleri kullanılarak bűrokratik iŐlemlerin en aza indirilmesi ve yurttaŐlara hizmetlerin sunumunda yaŐam kolaylıđının sađlanması hedef alınmaktadır. Her tűrlű eylem ve iŐlemin, toplumun tűm kesimlerinin, ekonomik geliŐmesine yűnelik olması ve nitelikli hizmetten űdűn verilmemesi, uygulanan ilkelerden biri olmaktadır”.

AĐıklık, Saydamlık: Halkın bilgilendirilmesi, belediyeden vatandaŐa giden bilgi akıŐında, yerel halkın belediyeden bilgi isteme hakkına dayalı olarak sađlanacak olan bir bilgilendirme tűrűdűr. Bu hak çerĐevesinde vatandaş, yasalarla belirlenecek belli kısıtlamalar dıŐında, belediyelerin iŐlem ve uygulamaları hakkında, bu yűnetimlerden bilgi ve belge isteyebilmektedirler.

Belediye ĐalıŐmalarına aÇıklık ve saydamlık getirecek, gerĐekleŐtirilen eylem, etkinlik ve iŐlemleri ortaya Đıkaracak bilgi

akışı, bölge halkının belediyelerin karar süreçlerine ve uygulamalarına etkin olarak katılımları ve onları bilinçli olarak denetleyebilmelerinin önde gelen koşullarından birisi olmaktadır. Açıklık, katılım ve denetim araçlarından en yüksek düzeyde yararlanmanın ön şartı, belediyede olan biten her şeyden vatandaşların sistemli bir şekilde bilgilendirilmesi olmaktadır.¹³⁶ “Şişli Belediyesi, karar alma ve uygulama sürecinde, yasaların kişiye özel saydığı ve sadece kişiye açık olanların dışındaki tüm işlem, eylem ve kararlardan; kararların sonuçlarından; kararların yakın ve uzak etkileme alanından; kararların getirmiş olduğu hukuki ve mali ödev, sorumluluk ve yüklerinden her bireyin, her kurum ve kuruluşun bilgi edinmesini temel yurttaşlık hakkı bilerek ve karar alma ve uygulama sürecinde herkesin bilgi edinmesine olanak sağlayacak bir hizmet organizasyonu oluşturmayı”¹³⁷ ana ilkelerden biri saymaktadır. Bu bağlamda, Şişli Belediyesi, “her türlü ve karşılıklı iç ve dış denetim yöntem ve uygulamaları ile hesap sorma–hesap verme alanları”, ilgi ve sorun odaklarındaki oluşumlara açıklık getirmeyi, hesap sormaktan ya da hesap vermekten korkmamayı amaç edinmektedir.

“*Gereksinmelere Uygunluk ve Yerindelik*”: “Şişli Belediyesi, yerine getirdiği ve uygulamaya koyduğu hizmetlerde, yerel halkın gereksinimlerini ve bu gereksinimlerin bilimsellik, çağdaşlık, kentlilik, estetik, çevresel ve toplumsal değerlere uygunluk bakımından yerindeliğini temel almaktadır. Bu bağlamda belediye olarak her türlü eylem ve işlemin, sürdürülebilir kalkınmayı sağlamaya yönelik olmasına özen göstermektedirler.” Bunun yanı sıra, personelin çalışkan ve becerikli olmasını ve sorun üretmek yerine, çözüm üretme ilkesini benimsemişlerdir.

“*Eşitlik ve Adalet*”: “Şişli Belediyesi tarafından yürütülen hizmetlerde, hizmetin öznesi konumunda bulunan vatandaşlar,

¹³⁶ Selçuk Yalçındağ, “*Saydam ve Dürüst Belediyecilik*” *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, C.4, S.1, Ocak 1995, s.26.

¹³⁷ Şişli Belediyesi “Stratejik Planı” 2011-2014 (Erişim) <http://www.sislibelediyesi.com/site/pager.asp?ID=76>, 25 Ekim 2012.

sosyal durum ve konumları dolayısıyla herhangi bir farklılık gözetilmeksizin diğerleriyle eşit olduğu, dolayısıyla hizmet tüketiminde adaletli dağıtım temelinde değerlendirilmektedir”. Hizmetlerde adil dağıtım, insanların eşitliği ilkesine dayanarak gerçekleştirecekleri ilkesine uymaktadırlar.

“*Katılımcılık*”: Belediyelerin halka yakın olmaları, belediye çalışmalarında açıklık sağlanması ve vatandaşların etkin katılımı, yerel halkın belediyelerini daha bilinçli olarak denetlemeleri bakımından büyük yararlar sağlamaktadır. Halka yaklaşma çabaları, yöneten ve yönetilen ilişkisinde kaynaşma ve bütünleşmeyi de gerçekleştirmektedir. Bu durum da ortak amaçlara ilişkin tüm girişimlerde karşılıklı uyum ve desteği kazandırmaktadır.

“Şişli Belediyesi, Belediye Meclisi ve İl Genel Meclisi üyeleri ve muhtarlar gibi seçilmiş görevliler, ilgi ve sorun odaklarında bir araya gelmiş yurttaşlar, dernekler, sendikalar, kooperatifler, vakıflar ve diğer sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, kamu kuruluşları ve belediye hizmetlerinin sunucusu, sağlayıcısı ve yararlanıcısı niteliğindeki diğer dış paydaşları ile belediyede görev yapan memur ve işçi konumundaki iç paydaşları olan kamu görevlilerinin, karar alma süreçlerine etkin bir biçimde katılımlarını sağlamayı, temel ilkelere biri saymaktadır”. Katılımı, yönetimde ortaklık anlayışı ile gerçekleştirme ilkesini benimsemektedir.

“*Cumhuriyet İlke ve Değerlerine Bağlılık*”: Şişli Belediyesi bölgesi, İstiklal Savaşı ile ilgili ilk kararlar, Mustafa Kemal’in o dönemler ikamet ettiği Şişli’deki evinde alınmış olduğundan, “Atatürk’ün Evi” olarak kabul edilmektedir.

“Şişli Belediyesi, görev ve sorumluluk alanının her aşamasında ve geliştirdiği hizmet politikalarında Cumhuriyetin, “Laiklik ve Sosyal Hukuk Devleti” esaslarını almaktadır. Şişli

Belediyesi'nin asıl görevi, “bu değerleri yaşatmak ve Büyük Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün işaret ettiği uygarlık doğrultusunu izlemek” olarak belirlenmiştir. Şişli Belediyesi bu görevi ile “uluslar topluluğunun eşit haklara sahip bir üyesi olmak hedef ve iddiası ile uyumlu bir dış politikaya sahip çıkmayı” amaç edinmektedir”.

“Sosyal Belediyecilik İlkesi”: “Şişli Belediyesi, hizmet üretim ve dağıtımında, Belediye sınırları içerisinde kentsel alt ve üst yapı hizmetleri bakımından yetersiz alanlara yatırım; yoksullara, yaşlılara, kadınlara ve çocuklara hizmet önceliği bakımından, pozitif ayrımcılığı temel ilke olarak kabul etmektedir. Şişli Belediyesi, yasalarla, başka kamu kurum ve kuruluşlarının görev ve sorumluluk alanına alınmış da olsa, yerel halkın eğitim, sağlık ve kültürel alanlarda fırsat eşitliğinden yararlanmalarını amaçlayan, “sosyal belediyecilik” ilkesini hayata geçirmek için her türlü olanağı kullanmayı amaç edinmiştir”.

3.2. ŞİŞLİ BELEDİYESİNİN EĞİTİM ALANINDAKİ SOSYAL HİZMET VE YARDIMLARI

Şişli Belediyesi'nin eğitim hizmetleri Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Bununla birlikte belediye bünyesinde bulunan her Müdürlük kendi görev alanına düşen eğitim hizmetlerini de bu müdürlüğün koordinasyonu ile yerine getirmektedir.

Müdürlüğün kültür biriminin amacı; Şişli İlçesi halkına kültürel, sosyal, eğitsel ve sportif alanlarda hizmet vermek ve halkın hayatını kolaylaştırmak ve daha yaşanır hale getirmek biçiminde açıklanmıştır.

Şişli Belediyesi'nin eğitim hizmetleri kapsamında yürüttüğü faaliyetler sekiz kültür merkezi, dört kütüphane, üç okul öncesi eğitim kurumu, bir adet bilim merkezi, dört tiyatro salonu ve altı kurs merkezi tarafından gerçekleştirilmektedir.¹³⁸

¹³⁸Şişli Belediyesi, **Faaliyet Raporu**, 2012, s.13

Tablo 2: Kùltür ve Eğitimi Tesisleri

TESİSİN ADI	KULLANIM AMACI
AYAZAĞA KùLTÜR MERKEZİ	KùLTÜR MERKEZİ
AYAZAĞA GÜNDÜZ ÇOCUK BAKIM EVİ	ÇOCUK BAKIM EVİ
BİLİM MERKEZİ	BİLİM MERKEZİ
CUMHURİYET KùLTÜR MERKEZİ VE KURS YERİ	KùLTÜR MERKEZİ
YEREL GÜNDEM 21 KÜTÜPHANESİ	KÜTÜPHANE
ESENTEPE KùLTÜR MERKEZİ	KùLTÜR MERKEZİ
DERVİŞ EROĞLU KùLTÜR MERKEZİ VE EVLENDİRME MEMURLUĞU	KùLTÜR MERKEZİ
GÜLBAHAR KùLTÜR MERKEZİ	KADIN DANIŞMA VE TOPLUM MERKEZİ+ÇOCUK GÜNDÜZ BAKIM EVİ+AİLE VE GENÇLİK MERKEZİ+İNTERNET EVİ
GÜLBAHAR SEMT KÜTÜPHANESİ	KÜTÜPHANE
H.EDİP ADIVAR KùLTÜR MERKEZİ	KURS YERİ
H.EDİP ADIVAR GÜNDÜZ ÇOCUK BAKIM EVİ	ÇOCUK BAKIM EVİ
H.RIFAT PAŞA KùLTÜR MERKEZİ	KùLTÜR MERKEZİ
HALDUN DORMEN TİYATROSU	TİYATRO
KAPTANPAŞA NECMİYE HANIM SEMT KÜTÜPHANESİ	KÜTÜPHANE
KUŞTEPE KùLTÜR MERKEZİ	KùLTÜR MERKEZİ
MERKEZ MAHALLESİ TİYATRO SALONU	TİYATRO SALONU
YAYLA MAHALLESİ GÜNDÜZ ÇOCUK VE BAKIM EVİ	ÇOCUK BAKIM EVİ
H.EDİP ADIVAR HALK KÜTÜPHANESİ	KÜTÜPHANE
H.EDİP ADIVAR GÜNDÜZ ÇOCUK BAKIM EVİ	ÇOCUK BAKIM EVİ
H.RIFAT PAŞA KùLTÜR MERKEZİ	KùLTÜR MERKEZİ

Kaynak: Şişli Belediyesi, Stratejik Planı, 2010-2014, s.58-59

3.2.1.Örgün ve Mesleki Eğitim Kursları

Şişli Belediyesi'nin kültür merkezleri vasıtasıyla sunmuş olduğu hizmetlerin başında örgün ve mesleki eğitim kursları yer almaktadır. Örgün ve mesleki eğitim kurslarının içeriği incelendiğinde ise oldukça çeşitli konularda eğitimlerin verildiği görülebilmektedir. Bu konuda şu örnekleri vermek mümkündür:

“Osmanbey Kültür Merkezi'nde verilen eğitimler arasında Resim Kursu, El Sanatları Kursu, Takı Tasarım Kursu, Dikiş Kursu, Modelistlik Kursu, İngilizce Kursu, Bilgisayar Kursu, Satranç Kursu ve Basketbol Kursu bulunmaktadır”.

“Ayazağa Kültür Merkezinde ise; Makine Nakışı Kursu, Kırk Yama Kursu, El Sanatları Kursu, Bağlama Kursu, Bilgisayar Kursu verilirken Mahmut Şevket Paşa Kültür Merkezinde, Bilgisayar Kursu, İngilizce Kursu, El Sanatları Kursu, Ahşap Boyama Kursu, Takı Tasarım Kursu, Modelistlik Kursu hizmetleri sunulmaktadır”.¹³⁹

2010 ve 2012 yılları arasında söz konusu kurs merkezlerinden eğitim alan kişi sayısı yaklaşık 5600'dür. Bu kişi sayısının kurs merkezlerine göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

---

¹³⁹ <http://www.sislibelediyesi.com/site/frame.asp?pg=faaliyetler/mudurlukFaaliyetleriAyr.asp?ID=33>
(Erişim 28.10.2012)

Tablo 3: Örgün ve Mesleki Eğitim Kurslarında Hizmet Alan Kişi Sayısı

Eğitim Hizmetini Alan Kişi Sayısı		2010	2011	2012
1	Osmanbey Kurs merkezinde eğitim alan kişi sayısı	550	560	570
2	Duatepe Kurs merkezinde eğitim alan kişi sayısı	300	310	315
3	Mahmut Şevket Paşa Kurs merkezinde eğitim alan kişi sayısı	200	205	210
4	Halil Rıfat Paşa Kurs merkezinde eğitim alan kişi sayısı	50	51	52
5	Kaptanpaşa Kurs merkezinde eğitim alan kişi sayısı	34	35	36
6	Halide edip Adivar Kurs merkezinde eğitim alan kişi sayısı	125	128	130
7	Esentepe Kurs merkezinde eğitim alan kişi sayısı	415	425	430
8	Ayazağa Kurs merkezinde eğitim alan kişi sayısı	140	145	150

Kaynak: Şişli Belediyesi, Performans Planı, 2012, s.65

3.2.2.Şişli Belediyesinin Örgün Eğitime Yönelik Sosyal Yardımları

Şişli İlçesinde 87 adedi bulan eğitim ve öğretim kurumlarında; 1 Resmi 16 Özel Anaokulu, 32 Resmi 13 Özel İlköğretim Okulu, 17 Resmi 8 Özel Ortaöğretim Kurumu bulunmaktadır. Okullarda 2009-2010 eğitim ve öğretim döneminde mevcut erkek öğrenci sayısı 32758, kız öğrenci sayısı 26084'tür. Okullarda toplam 2797 öğretmen görev yapmakta olup 1658 derslik bulunmaktadır. Okul öncesi 57 okulda toplam 2622 öğrenci öğrenim görmektedir. Bu öğrencilerin 1267 adedi kız, 1355 adedi erkek öğrenci olup, okullaşma oranının kızlarda %15 erkeklerde %16 olduğu görülmektedir. İlçede 1 Halk Eğitim Merkezi, 1 Meslek Eğitim Merkezi, 1 Rehberlik Araştırma Merkezi ve 1 Pratik Kız Sanat Okulu (Rüştü Uzel Meslek Lisesi bünyesinde) olmak üzere 4 adet yaygın eğitim kurumu vardır.¹⁴⁰

İlçe sınırları dâhilinde bulunan okullardan gelen talep üzerine ilköğretim ve lise öğrencilerine yardımlar yapılmaktadır. Ayrıca, Milli Eğitim

¹⁴⁰ <http://www.sisli.gov.tr/egitimkultur.php>

Müdürlüğü ile koordineli olarak, eski okulların yıkılarak yeniden yapılması, okulların bakım ve onarımı, boya ve badanası, tamir ve tadilat işleri, spor salonları ve toplantı salonlarının ilavesi, yapımı ve bakımları Şişli Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü'nce gerçekleştirilmektedir.¹⁴¹ “Şişli Belediyesi'nde eskiyen ve yetersiz donanımdaki okullara yönelik bir yeniden yapılanma süreci başlatılarak, okulların yenileme, bakım ve onarım gereksinimlerinin giderildiği, laboratuvar, spor salonu ve benzeri donanımlara kavuşturulduğu proje kapsamında 56 okul modern bir yapıya kavuşturulmuştur”.

“Şişli Belediyesi'nin yıllar önce başlattığı eğitim çalışmalarında büyük ilerlemeler kaydedilerek, tüm eğitim kurumlarının eksiklerinin giderilmesi, gereksinimlerinin tamamlanması ve Avrupa standartlarında donanıma kavuşturulması konusundaki çalışmalara ağırlık verilmiştir. Yasaların eğitim kurumları konusunda belediyelere getirdiği herhangi bir zorunluluk olmamasına rağmen, Şişli Belediyesi eğitime oldukça önem vererek bu alandaki çalışmalarını bir seferberlik niteliğinde sürdürmeye devam etmektedir”. Şişli Belediyesi'nin örgün eğitime yönelik yardımları kapsamında yürütülen hizmetlere örnek olarak aşağıdaki uygulamalar gösterilebilir:

- ✓ 2010-2012 yılları arasında yaklaşık 50 bin öğrenciye eğitim malzemesi dağıtılmıştır.
- ✓ 2012 yılında yoksul aile çocuklarına yönelik olarak 275.625 TL tutarında eğitim malzemesi temini sağlanmıştır.¹⁴²
- ✓ Şişli Belediyesi tarafından eski ve depreme dayanıksız okul binaların yıkılarak yerine derslik sayıları artırılmış, fen ve bilgisayar laboratuvarları ve kapalı spor salonları olan yeni okul binaları yapılmıştır. Toplam 245 olan derslik sayısı 2012 yılı itibariyle 1.180 dersliğe yükselmiştir.¹⁴³
- ✓ İlköğretim öğrencilerine 2010-2012 yılları arasında her yıl 300 bin adet olmak üzere toplam 900 bin sayıda eğitsel dergi dağıtılmıştır.

¹⁴¹ <http://www.sislibelediyesi.com/site/frame.asp?pg=faaliyetler/mudurlukFaaliyetleriAyr.asp?ID=14>

¹⁴² Şişli Belediyesi, **Performans Planı**, 2012, s.72

¹⁴³ Şişli Belediyesi, 2012b:5

✓ Her yıl düzenli olarak 54 okulun boya, badana, seramik, doğalgaz onarımları ve tadilatları Şişli Belediyesi tarafından yapılmaktadır. Okullar akıllı tahta sistemi ile donatılmıştır. Okul binalarının bahçelerinin temizliği, bahçe düzenlemelerinin yapılması ve okul istinat duvarlarının bakım ve onarımı da belediye tarafından karşılanmaktadır.¹⁴⁴

✓ Şişli Belediyesi Destek Hizmetleri Müdürlüğü okul idarelerinin istekleri doğrultusunda eğitim kurumlarının arızalı ve kırık kapı, pencere ve tüm mobilyalarının onarımlarını yapabilmektedir. 2012 yılında ilçede bulunan Ahi Evren Ticaret Lisesi'nin 500 adet sırası zımparalanarak cilalanmıştır.¹⁴⁵

“Şişli Belediyesi'nin ilçedeki eğitim kurumlarına yaptığı hizmetler tablo halinde şöylece gösterilebilir”.¹⁴⁶

---

¹⁴⁴Şişli Belediyesi, 2012b:5

¹⁴⁵Şişli Belediyesi, 2012c:104

¹⁴⁶ TDH, Eğitim Hizmetleri, “Şişli’ye 22 Yeni Okul Kazandırdık”, (Erişim) <http://www.tdhkure.tr.gg/E&%23286%3B&%23304%3BT&%23304%3BM-H&%23304%3BZMETLER&%23304%3B.htm> , 12 Kasım 2012.

Tablo 4: Örgün Eğitime Yönelik Yardımları

Hizmet konuları	Sayısı
Bakım ve onarım yapılan okul	56
Kütüphane yaptırılan okul	26
Bilgisayar sınıfı yaptırılan okul	41
Kapalı spor salonu yaptırılan okul	16
Öğretmenler odası yaptırılan okul	35
Tiyatro salonu yaptırılan okul	33
Ana sınıfı yaptırılan okul	25
Konferans salonu yaptırılan okul	27
Doğal gaz dönüşümü sağlanan okul	25
Fen laboratuvarı yaptırılan okul	48
Ek hizmet binası yaptırılan okul	12

Kaynak:TDH, Eğitim Hizmetleri, “Şişli’ye 22 Yeni Okul Kazandırdık”, <http://www.tdhkure.tr.gg/E&%23286%3B&%23304%3BT&%23304%3BM-H&%23304%3BZMETLER&%23304%3B.htm> , (Erişim:12 Kasım 2012)

3.2.3.Tiyatro, Sinema ve Konser Hizmetleri

İlçe halkını sanatla kucaklaştırmak için yazın mahallelerde, kışın ise ilçe tiyatro salonlarında ücretsiz tiyatro gösterileri düzenlenmektedir. İlçe ilköğretim okullarındaki öğrenciler için okullarda tiyatro gösterileri sergilenmekte olup, öğrenciler ilçede bulunan tiyatro ve sinemalara götürülmektedirler.

İlçedeki öğrencilerin hafta sonlarını kültürel anlamda değerlendirmesi amacıyla Şişli Kültür Merkezi’nde tiyatro kursları ile tiyatro gösterileri düzenlenmektedir.

Ramazan Ayı içerisinde Derviş Eroğlu Kültür Merkezinde, Mecidiyeköy İftar Çadırında ve Ayazağa Kültür Merkezi’nde, Mehtap Ar’ın sahnelediği “Orta Oyun”, “Meddah” tiyatro gösterileri sergilenmiştir.

İlçede bulunan ilköğretim okulu öğrencilerine yıl boyunca hafta sonlarında sinema seansları düzenlenmektedir.

Bölge sınırları dahilinde yazın okul bahçeleri ve halka açık yerlerde, kışın ise kapalı mekanlarda halkımıza konserler verilmektedir. 24 Kasım Öğretmenler Günü nedeniyle Lütfi Kırdar Kongre Merkezi' nde ilçe ilköğretim okullarında mevcut bulunan tüm öğretmenlere konser düzenlenmiştir.¹⁴⁷

3.2.4.Kütüphane Hizmetleri

İlçenin dört ayrı mahallesinde kurulan kütüphanelerde öğrencilere ve halka hizmet verilmektedir. Kütüphanelerde çocukların ders çalışmalarına ve ödev yapmalarına, bilgisayar destekli hizmet sağlanmaktadır. Ayrıca ilçe halkına yararlanmaları amacı ile kütüphanelerde çeşitli hizmetler verilmektedir.¹⁴⁸ Şişli Belediyesi'ne bağlı kütüphanelerden 2012 yılı itibariyle toplam 1575 kişi faydalanmıştır.¹⁴⁹

3.2.5.Yaz Okulları ve Spor Eğitimleri

Şişli Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü, sağlıklı yaşam için halka spor yapma bilinci vermek, spor yapılacak mekânlar sağlamak ve ilçede yapılan her tür sportif faaliyetleri desteklemeyi hedeflemiştir. Bu amaçla öğrencilere yönelik Yaz Spor Okulu, kadınlara yönelik mahallelerde spor salonları, amatör ve engelli spor kulüpleri ve derneklerini desteklemekte, yarışmalar ve turnuvalarla ilçedeki spor faaliyetlerini etkili kılmaktadır.

İlçe okullarında eğitim gören öğrencilerden 7-14 yaş grubundaki 30.000 kişi yaz tatillerinde, 12.000 kişi sömestr tatillerinde kültür kamp programı çerçevesinde ağırlanmaktadır. Destek olunan amatör kulüp ve derneklerle 13 spor dalında faaliyet göstermektedir. Bu faaliyetlerden 10.653 kişi faydalanmıştır. Bu faaliyetlerden kadınlar, çocuklar, engelliler ve amatör takımlar ağırlıklı olarak faydalanmışlardır.¹⁵⁰

¹⁴⁷ <http://www.sislibelediyesi.com/site/frame.asp?pg=faaliyetler/mudurlukFaaliyetleriAyr.asp?ID=33>

¹⁴⁸ <http://www.sislibelediyesi.com/site/frame.asp?pg=faaliyetler/mudurlukFaaliyetleriAyr.asp?ID=33>

¹⁴⁹ Şişli Belediyesi, 2012c:131

¹⁵⁰ Şişli Belediyesi, 2012 b:134

3.2.6. Eğitim Seminerleri

İlköğretim öğrencileri başta olmak üzere ilçe halkına, çevre bilincinin geliştirilmesine yönelik eğitici seminerler verilmiştir. 2010 ve 2012 yılları arasında çevre bilinci eğitimi amacıyla verilen seminer sayısı toplam 135 adettir. 2012 yılında En-Ver projesi kapsamında yurttaşlara ve ilköğretim okulu öğrencilerine 10 adet seminer verilmiştir.

Şişli Belediyesi ve İstaç A.Ş işbirliğiyle yürütülen “Çevre Bilinçlendirme ve Geri Dönüşüm Seminerleri” ile yaklaşık 60 bin öğrenciye ulaşılmış, seminerlerdeki amacın, öğrencilerin çevre konusunda bilinç ve farkındalıklarını artırmak ve geri dönüşüme katkıda bulunmalarını sağlamak olduğu da vurgulanmıştır.

Belediye'nin kültür merkezlerinde sürekli olarak uygulanan sağlık eğitimlerinde kadın sağlığı, ana ve çocuk sağlığı eğitimleri, meme kanserine dikkat çekebilmek amacıyla düzenlenen “meme okulu” projesi, sağlık taramaları ile beraber yürütülmektedir.

2012 yılı içerisinde Ayazağa Kültür Merkez'inde SOGÜYEV'in işbirliği ile ilçe halkına sağlıklı yaşamla ilgili çeşitli tarihlerde seminerler düzenlenmiştir.¹⁵¹

Yine aynı yılda “Akademi Dadı Derneği” tarafından çocuk gelişimi ile ilgili ilçe halkına eğitim seminerleri verilmiştir. Ayrıca engelli yurttaşların sosyal hayat içerisindeki yerleri konusunda konferans düzenlenmiştir.¹⁵²

3.2.7. Kreş, Anaokulu ve Gündüz Bakımevleri Hizmetleri

Şişli Belediyesi ilçe genelinde etkin okul öncesi eğitim faaliyetlerinde de bulunmaktadır. Açılan kreş ve anaokullarında yaklaşık bine yakın okul öncesi çocuğa bakım, eğitim ve öğretim hizmeti sunulmaktadır. Ayazağa, Halide Edip Adıvar, Gülbahar ve Yayla mahallerinde olan kreş, anaokulu ve gündüz bakım evleri, Şişli Belediyesi personeli ve Şişli halkına hizmet

¹⁵¹ <http://www.sislibelediyesi.com/site/frame.asp?pg=faaliyetler/mudurlukFaaliyetleriAyr.asp?ID=33>

¹⁵² Şişli Belediyesi, **Performans Planı**, 2012, s.91

vermektedir. Kreşlerde Milli Eğitim Bakanlığı müfredatı uygulanmaktadır. Ayrıca gündüz çocuk bakımevlerinde satranç, tiyatro, müzik, halkoyunları, bale, seramik, dil bilgisi gibi konularda eğitim hizmeti verilmektedir.

3.2.8.Şişli Çocuk Kulübü

Şişli Çocuk Kulübü aktiviteleri arasında, üyelerine tiyatro, sinema gösterileri, konserler, özel günler, geziler, seminerler, sağlık hizmetleri ve spor aktiviteleri düzenlenmiştir. Çocuk Kulübü bünyesinde hazırlanan Şişli Karnaval Dergisi, ilçe sınırları dahilinde bulunan ilköğretim okullarına her ay 40.000 adet ücretsiz olarak dağıtılmaktadır. Çocuk Kulübünde 7-14 yaş arası üyeler faaliyetlere katılmaktadırlar. Çocuk Kulübüne bağlı olarak resim kursu ve tiyatro kursu verilmektedir.¹⁵³

3.2.9.Önce İnsan Projesi

Eğitimle ilgili olarak yapılan “Önce İnsan” projesinde, öğrencilerin davranış yönünden örnek gösterilebilecek kişiliklere sahip olmaları hedef alınmaktadır. Beklenen sonuçlar da öğrencilerin olumsuz davranışlarını olumlu yönde sonuçlandırmak ve olumlu tutumlar kazandıkça, çevresindeki olumsuz davranışları da düzeltmeye çaba gösteren bireyler durumuna dönüşmelerini sağlamaktır. Şişli Belediyesi'nin gerçekleştirdiği sosyal dönüşüm projelerinde de önce insan algısı ön plana alınmakta ve önce insan kentleri biçimledi, şimdi de kentler insanı biçimlemektedir anlayışıyla Nişantaşı ve Kuştepe semtlerini kaynaştırma projeleri, Roman ve göçmen vatandaşlar için önemli bir çalışma olmaktadır. Büyükşehir Belediyesi, Şişli Belediyesi, Şişli Milli Eğitim Müdürlüğü, İş-Kur ve Sıfır Ayrımcılık Derneği gibi STK'lar ve İstanbul Çocukları Vakfı, projenin sosyal ortakları konumundadır. Proje kapsamında şu hususlara yer verilmektedir:

- “Roman vatandaşların sahip olduğu yetenek ve becerilerini geliştirici eğitim programları (çiçekçilik, müzik alanındaki çalışmalar, müzik akademisi ya da okulu, diğer el sanatları)”,
- “Mesleki eğitim programları”,

¹⁵³ <http://www.sislibelediyesi.com/site/frame.asp?pg=faaliyetler/mudurlukFaaliyetleriAyr.asp?ID=33>

- “Okul öncesi eğitim çalışmaları”,
- “Anne çocuk sağlığı eğitimleri, özür lü hakları ve eğitimleri”,
- “Güvenliğin sürdürülmesinde toplumsal destek sağlama ve bilinç geliştirme süreci”,
- “Devlet-vatandaş işbirliği ve sivil toplum diyalogu”,
- “Mikro krediler ve kendi işini kurma fırsatları”,
- “Kadının korunması ve aile içi şiddetin önlenmesi”,
- “Eğitim her engeli aşar ve engelli çocuklar eğitimi”,
- “İnsan hakları ve hak arama süreci”,
- “Nüfus ve aile planlaması”,
- “Erkek ve aile reisleri eğitimi”,
- “Kamu hizmetlerinden yararlanma bilinci oluşturma”.

3.2.10.Engelliler Koordinasyon Merkezi ve Mavi Masa

Bilindiği gibi belediyeler, engellilere dönük her türlü toplumsal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu maksatla sosyal tesisler kurmak noktasında bir takım yetki ve sorumluluklara sahiptir. Bunun yanında belediyelere, engelli vatandaşların sosyal hayatlarını "kolaylaştıracak" düzenlemeler yapma yükümlülüğü de verilmektedir. Bununla birlikte belediyelere, engellilere yönelik meslekî kurslar, iş eğitim merkezleri ve yaşam evleri dışında; yine engellilere, ulaşım ve sosyo-kültürel faaliyetleri ücretsiz ya da indirimli sunmaları, belediyelere ait otopark ve büfe gibi yerlerin engellilerce işletilmesini sağlamaları gibi görevler de verilmiştir. Bilhassa engellilerin kapalı mekânlardan sosyal yaşama açılması; belediyelerin engellilere uygun alt-üst geçit, trafik sinyalizasyonu, kavşaklar, uygun kaldırım yükseklikleri, otobüsler, park, tuvalet, sinema ve tiyatro gibi müşterek mekânları oluşturmaya bağlıdır.¹⁵⁴ Bu bağlamda, Şişli Belediyesi'nin sosyal belediyecilik yelpazesinde hazırladığı birçok proje içinde engelli vatandaşlara ilişkin uygulamalar, üzerinde ayrıntılı olarak durulmayı gerekli kılmaktadır. Şişli Belediyesi'nin engelliler özelinde yürütmüş

¹⁵⁴DPT, “8. Beş Yıllık Kalkınma Planı Yerel Yönetimler İ Özel İhtisas Komisyonu Raporu”, Ankara, 2001, s. 125-56.

olduğu sosyal belediyecilik etkinliklerinden birisi de "Engelliler Koordinasyon Merkezi & Mavi Masa" projesidir.

“Şişli Belediye Başkanlığının, 08.09.2005 tarih ve 469 sayılı Encümen Kararına istinaden kurulan Engelliler Koordinasyon Merkezinin kuruluş amacı; Şişli ilçe sınırları içinde yaşayan engelli insanlarımıza ait bilgilerin eksiksiz olarak toplanması, engellilere ve ailelerine yerel yönetim olarak sağlık, eğitim, rehabilitasyon, istihdam, hukuki haklar konusunda danışmanlık yapılması, gündelik yaşamı kolaylaştıracak, sosyal yaşama uyumlarını sağlayacak, üretim sürecine dahil olmalarının önünü açacak çeşitli faaliyetler yapılması, sakatlanmalar, sakat doğum nedenleri, engellilerin yaşadıkları sorunların kaynağının ve çözümlerinin neler olduğu konuları başta olmak üzere; toplumun duyarlılığını ve bilgisini arttırıcı çalışmalar yapılması, engellilerin yasal hakları konusunda bilgilendirme faaliyetlerinin yürütülmesi, engellilerin rehabilitasyonu ve eğitimleri, meslek edinmeleri için eğitim çalışmaları, sağlık koşullarının iyileştirilmesi için sağlık hizmet desteği sağlanması, istihdam edilmeleri için çeşitli iş projelerinin gerçekleştirilmesidir”.¹⁵⁵ Engelliler Koordinasyon Merkezi ile engellilerin toplum içinde eğitim ve üretim kapasitesinin geliştirilmesi, sosyal yaşam içinde daha fazla yer almalarının sağlanması ve engellilerin sorunlarını konuşma, tartışma ve çözüm önerileri getirmeleri sağlanmaktadır.

“Engelliler Koordinasyon Merkezi, Belediye Mavi Masa ile irtibatlı olarak çalışmakta ve Mavi Masa engelli vatandaşların her türlü sorunu için koordinasyon merkezine yönlendirmektedir. Koordinasyonun çözemediği problemlere Mavi Masa ile ortak çözüm yolları aranacaktır”.¹⁵⁶ Şişli belediyesinin bu çalışmasında görevli eleman, çevreden gelen öneri ve katkıları, doğrudan doğruya Şişli ilçe yönetiminde gündeme taşımaktadır.

Vatandaşa en yakın hizmet sunma noktasında yer alan belediyeler, geçmişte ve özellikle günümüzde, sosyal siyasetin bir tür "yerel uygulayıcısı"

¹⁵⁵ Şişli Belediyesi “Engelli Koordinasyon Merkezi”,
(Erişim) <http://www.sislibelediyesi.com/site/pager.asp?ID=8> 16 Temmuz 2013

¹⁵⁶ Şişli Belediyesi “Engelli Koordinasyon Merkezi”,
(Erişim) <http://www.sislibelediyesi.com/site/pager.asp?ID=8> 16 Temmuz 2013

konumunda yer almaktadır. Sosyal refah devleti anlayışının da etkisiyle, 20. yüzyılın başından itibaren, belediyecilik anlayışı/algılaması, merkezî sosyal siyaset uygulamalarının yerel seviyeye indirgenmesi misyonunu gündeme getirmekte ve böylece refah belediyeciliği, çağdaş belediyecilik, sosyal belediyecilik gibi farklı adlarla isimlendirilen yeni bir olguyu tesis etmektedir. Türkiye'de gerek sosyal demokrasi, gerekse muhafazakâr demokrasi geleneklerinde adı sıklıkla anılmaya başlayan ve özellikle “Yeni Kamu Yönetimi Reformu” ile sınırları ve özellikleri daha fazla belirginleşen sosyal belediyecilik, seçim zamanında pek çok belediyenin "vaatlerin öznesi" rolünü üstlenmek durumunda kalmıştır. Bu anlamdaki çalışmalarla, Türkiye'de sosyal belediyecilik alanında ödüller alan ve bu hususta gelişmekte olan bazı belediyelerin kendilerine model olarak alabileceği bir belediye olan Şişli Belediyesi örnek belediyeler arasına girmiştir.

3.2.11.Görme Engelliler Projesi

Altı Nokta körler Derneği ile beraber geliştirilen ve İstanbul Kalkınma Vakfı tarafından desteklenen projede, ilçede yaşayan görme engelli vatandaşların kişisel ve mesleki gelişimlerinin sağlanarak, sosyal ve ekonomik hayata dahil olmalarını kolaylaştırarak, daha iyi yaşam standartlarına kavuşmaları hedeflenmektedir. Proje ile görme engellilerin en rahat çalışabilecekleri ve en yüksek oranda iş bulabilecekleri bir iş kolu olan Çağrı Merkezleri alanında iş bulmalarını sağlanmaktadır. Ayrıca mesleki gelişimin yanı sıra, psiko sosyal destekler ve diğer destek hizmetleri vasıtası ile sosyal ve kişisel anlamda gelişimin sağlanarak sosyal hayata intibakları kolaylaştırılmaktadır.¹⁵⁷

3.2.12.Yaşama Yeni Bir Kapı Aç Projesi

Belediyenin “Yaşama Yeni Bir Kapı Aç” projesi ile Türkiye'nin en kapsamlı engelli eğitim ve istihdam projesi ile de, engelli bireyler ve ailelerinin yaşadığı sorunların azaltılması, proje süresinde ve sürdürülebilirliğinde evdeki engelli bireylerin meslek sahibi olmasına çalışılmaktadır. Bu projede eğitimci olarak yetiştirilen engellilerin öncelikle evlerdeki engellilere verilecek

¹⁵⁷ Şişli Belediyesi, 2012b: 57

montaj işlerinde destek vererek, projenin genişletilmesi aşamasında diğer ilçelerde ve illerde görev alarak diğer istihdam projelerinde olduğu gibi kısıtlı sayıda engellinin istihdamının sağlanması yerine çok sayıda engellinin meslek sahibi olması ve istihdamı planlanmıştır.

3.2.13.Şişli Meslek Yüksekokulu

Belediyenin eğitime yönelik yaptığı çalışmalardan biri de Şişli Meslek Yüksekokulu'nun hizmete açılmasıdır. "İstanbul Şişli Vakfı (İŞVAK) bünyesinde eğitim verecek olan okulda Moda Tasarım, Bankacılık ve Sigortacılık, Yerel Yönetimler, Sağlık Kurumları İşletmeciliği, Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı, Mimari Restorasyon, Yaşlı Bakımı, Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik, Çocuk Gelişimi, Saç Bakımı ve Güzellik Hizmetleri gibi bölümler yer almaktadır".

Şişli Meslek Yüksekokulu'nda toplam öğrenci kapasitesinin %70'ine yakınının, başarıları ve ihtiyaçları ölçüsünde burslu olarak okutulması planlanmaktadır. İstanbul Şişli Meslek Yüksekokulu'nda eğitim görecektiren öğrenciler, okulun sağlayacağı bağlantılar ile eğitim hayatları boyunca bölgedeki firmalarda staj yapma olanağı bulabileceklerdir.

İstanbul'daki iş ve finans dünyasının büyük bölümünü bünyesinde bulunduran Şişli ilçesi, bu yapısı itibariyle, Şişli Meslek Yüksekokulu'ndan mezun olan öğrencilere de daha kolay iş bulma olanakları sunmaktadır. Bu konuda Şişli Belediyesi de firmalarla yüksekokul arasında karşılıklı koordinasyon ve işbirliği sağlamada projeye destek vermektedir.¹⁵⁸

3.2.14.Okullar Hayat Olsun Projesi

Kamu kaynaklarının verimli ve etkin olarak kullanılmasında gelişmiş ülkelerin çoğunda, okullardan okul saatleri dışında da yararlanılması eğilimleri gitgide artmaktadır. Okullar okul saatleri dışında, hafta sonlarında ve okulların tatile girdiği yaz aylarında hizmet veren kuruluşlar durumuna gelmiştir. Okullarda boş zamanlarda, yalnızca öğrencilere değil, aynı

¹⁵⁸İstanbul Şişli Meslek Yüksekokulu, "Şişli Meslek Yüksekokulu Açıldı", (Erişim) <http://www.sisli.edu.tr/acilis.htm> , 12 Kasım 2012.

zamanda okul çevresindeki bölgelerde yaşayan yetişkinlere de hizmet sunulmaktadır. Öğrencilere verilen kurslarla eğitim kalitesinin artırılması hedef alınırken, yetişkinlere göre mesleki, sosyal ve kültürel hizmetlerle okul ortamı, eğlenme ve dinlenme etkinliklerini de kapsayan öğrenme alanlarına dönüşmektedir.

Yetişkinlere meslek ve beceri kazandırılması, sosyal ve kültürel çerçevedeki eğitimlerle destek olunması ve boş zamanların okul kapsamında değerlendirilmesinin öğrenme sürecine ve eğitim kalitesine olan etkisi oldukça önemlidir. Bu bağlamda etkinlik gösteren okullar, kendilerini kuşatan toplumla bütünlük sağlayan öğrenme merkezleri durumuna gelmektedir.

“Milli Eğitim Bakanlığı’nın, Türkiye Belediyeler Birliği ve Katılımcı (Gönüllü) Belediyeler işbirliğinde geliştirilen “Okullar Hayat Olsun” projesi, okulların örgün eğitim dışındaki zamanlarda belediyelerle işbirliği içinde topluma hizmet sunan merkezlere dönüştürülmesi ve kamu yönetimi mekanizması olan merkezi ve yerel yönetimlerin kaynak ve olanaklarını işbirliği içinde halkın hizmetine sunmasıdır. Projenin amacı şöyle belirlenmiştir”:¹⁵⁹

- “Okulların toplum hizmetine açılması”,
- “Okul bahçelerinin düzenlenmesi ve ağaçlandırılması”,
- “Okulların eğitim-öğretim saatleri dışında, hafta sonlarında ve yaz aylarında dersliklerinin, kütüphanelerinin, bilgi teknolojileri sınıflarının, çok amaçlı salonlarının, konferans salonlarının, spor salonlarının ve okul bahçelerinin belediyelerle işbirliği içinde velilerin ve mahallelinin hizmetine açılması”,
- “Okul bahçelerinin fiziki yapılarına uygun projelere göre yeniden düzenlenerek Orman ve Su İşleri Bakanlığı, belediyeler ve ilgili sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği içinde peyzaj ve tasarımının yapılması ve ağaçlandırılması”,

¹⁵⁹ T.C. Milli Eğitim Bakanlığı “Okullar Hayat Olsun Projesi”,
(Erişim) http://www.meb.gov.tr/haberler/html_haberler/okullarhayatbulsun.pdf , 12 Kasım 2012.

- “Okulların öğrenciler ve yetişkinler için birer “*hayat boyu öğrenme merkezi*” ve eğlenme, dinlenme aktivitelerine imkân veren “*yaşayan güvenli alanlar*” haline dönüştürülmesidir”.

Projenin Yaşama Geçirilmesindeki Nedenler ise Şöyle Değerlendirilmiştir:

- “Okullardan gündüz saatlerinin ancak % 30’u civarındaki kısmında yararlanılması”,
- “Çoğu yerleşim yerinde okul binaları ve bahçeleri dışında halka hizmet üretilebilecek bu büyüklükte başka fiziki kapasitenin bulunmaması”,
- “Öğrenciler, aileler ve halkın okullarda mevcut olan eğitsel kaynaklardan ve imkânlardan yeterince yararlanamaması”,
- “Bilgi toplumunda eğitim ve hayat boyu öğrenme hizmetlerine yönelik talep artışı ve bu hizmetler için gereken bina, bakım ve diğer maliyetlerin yüksekliği”,
- “Kıt kaynakların etkin kullanılması”,
- “Gençlerin ve çocukların şiddet ve zararlı alışkanlıklardan korunması”,
- “Çocuklar ve gençler için yeterli oyun ve spor alanlarının bulunmaması”,
- “Büyükşehirlerde mahallelinin öğrenme, eğlenme ve dinlenme aktiviteleri için okul bahçeleri dışında alanların olmaması”,
- “Belediyelerin toplumun ekonomik, sosyal ve fiziki kalkınmasından sorumlu belediyeçilik anlayışı gereği eğitimden sağlığa, spor aktivitelerinden zararlı alışkanlıklarla mücadeleye kadar birçok alanda toplumsal sorumluluk gereği hizmet üretmekte oluşları”,

- “Belediye hizmetlerinin yerellik prensibi gereğince sunulması gerekliliği”,
- “Gelişmiş birçok ülkede okullardan okul saatleri dışında da yararlanılması”.

Okullar sadece öğrencilere değil, aynı zamanda okul çevresindeki mekânlarda yaşayan mahalleli yetişkinlere de hizmet vermektedir. Projeye göre okullar toplumla bütünleşen öğrenme merkezleri ve açık okullar haline gelmektedir. Bu suretle öğrenme süreçleri iyileşerek eğitim kalitesi artacaktır. Kapsamda ayrıca örnek işbirliği alanlarına da yer verilmiştir. Bunlar:

- “Meslek edindirme kursları, sanat ve hobi içerikli tüm kurslar”,
- “Sosyal ve kültürel nitelikli toplantı ve faaliyetler”,
- “Ailelerin okullara aidiyetini artıracak toplantı, seminer ve konferanslar, aile-çocuk eğitimine ilişkin bilgilendirme ve danışmanlık hizmetleri, okuma yazma kursları vb. etkinlikler”,
- “Belediye personeline yönelik hizmet içi eğitimler olarak belirlenmiştir”.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın onayı ile “Okullar Hayat Olsun” projesi, Şişli Belediyesi'nde Yunus Emre Lisesi'nin bahçe düzenlemesi ile gerçekleşmiştir. Okul bahçesinde tüm semt sakinlerinin ve öğrencilerin zamanlarını değerlendirebilecekleri, bilgisayar ve internet kullanabilecekleri alanlar oluşturulmuştur.

Şişli Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü tarafından hazırlanan peyzaj projesine göre, okul bahçesinde anaokulu öğrencileri için bahçe ve oyun alanı düzenlenmiş, gençlerin ve öğrencilerin gösteriler yapması ve sosyal etkinliklerde bulunması için tiyatro ve konserler vermesi planlanmıştır. Mahalle halkı ve öğrenciler için açık hava spor aletleri konularak, halkın ve öğrencilerin spora teşviki sağlanmaktadır. Yine aynı amaca yönelik olarak, Nişantaşı Nuri Akın Anadolu Lisesi'nde de Okullar Hayat Olsun projesi uygulanmaya başlanmıştır.

3.2.15.Şişli'nin Liderleri Projesi

Liderlik, belirli bir amaç, hedef doğrultusunda, mevcut olmadığı durumlarda bir grubu ya da ekibi oluşturmak, var ise bireylerde ekip ruhu uyandırarak eyleme dönüştürmek, yönlendirmek ve yönetmek suretiyle başarıya ulaştırabilmektir.¹⁶⁰ “Sokrates’in “iyiyi kötüden ayırma yeteneği, neyi yapıp neyi yapmayacağını bilmek” olarak ele aldığı erdem, bir liderde olması gereken en önemli niteliklerdir”.¹⁶¹

Bu noktadan hareketle liderlik kavramında anlaşılması gereken unsurları şöyle değerlendirebiliriz:

- “Öncelikle amaç ve hedeflerin belirlenmesi”,
- “Sonra bu hedefleri gerçekleştirecek uygun bir kuruluş içinde bir ekip oluşturulması”,
- “Belirlenen amaç veya hedefin ortak amaç ya da hedef olarak benimsetilmesi”,
- “Grubun bireylerinin ekip ruhuna sahip kılınması”,
- “Grubun hedef doğrultusunda eyleme geçirilerek yönlendirilmesidir”.

Şişli Belediyesi'nin de sosyal hizmetler kapsamında yaşama geçirdiği projelerden birisi de “*Şişli'nin Liderleri*” dir. Belediye tarafından her yıl düzenlenen ve ilköğretim okullarına yönelik olarak başlattığı ve geleceğin liderlerini yetiştirmek amacıyla düzenlediği Liderler Kampı’nda her hafta 7-14 yaş grubuna dahil öğrenciler, 300 kişilik ikişer grup halinde 600 lider öğrenci, 4 günlük eğitim almaktadırlar. Gösteri, sunum, tiyatro, folklor, müzik, kişisel ve takım sporları gruplarına ayrılmaktadırlar. Her 100 lidere 10 veli eşlik etmekte ve her 25 öğrenciyi sosyal hizmet uzmanı bir eğitmen bilgilendirerek

¹⁶⁰Taner Acuner, A Tabak,. “**Liderlik Sürecinde Durumsallık Yaklaşımı Kapsamında, İzleyici Kavramının Teorik İncelenmesi**, KHO Bilim Dergisi, C.13, S.1, 2003, s.41.

¹⁶¹Baran Dural, “**Atatürk’ün Liderlik Sırları**”, Okumuş Nam Yayınları, İstanbul, 2002, s.33.

sorunlarıyla ilgilenmektedir. Kamp sonunda Şişli'deki liderler kulübünde, lider olan öğrencilerin sertifikaları verilerek, eğitimlere devam edilmektedir.¹⁶²

Lider öğrencilere kamplarda; doğa, sevgi, zirve yürüyüşleri, şelale, yüzme, dağ yürüyüşü, müzik, tiyatro, folklor, liderlik eğitimi, davranış biçimi, özgüven dersleri, sofr kuralları, ilk yardım dersleri, animasyon çalışmaları, voleybol, basketbol, atletizm ve penaltı yarışmaları düzenlenmektedir. Grupların etkinlikleri kaydedilerek yeni gelen gruplara hediye edilmektedir. Kampta başarı sağlayan lider öğrenciler, bir sonraki yıl eğitmen yardımcısı olarak görev almaktadırlar.

Her sene değişik bölgelerde yapılmakta olan kamplara ilgi oldukça fazla olmaktadır. Sömestr tatillerinin de çoğu zaman kamplarda değerlendirilmesiyle liderlik eğitiminin önemi gençlere aktarılmaktadır. Şişli Belediyesi Liderler Kampı'nın 7. Etabı da düzenlenerek, geleceğin liderlerinin toplanmasına devam edilmektedir.¹⁶³

3.2.16.Yol Arkadaşım Projesi

İnsanları bir amaç için bir araya getirmek, dayanışma sağlamak, sosyalleşme sürecine katkı sağlamak, belediyelerin sosyal sorumluluk kapsamında değerlendirilen işlevlerinden olmaktadır. Sosyal sorumluluk kavramsal olarak, bir kuruluşun ekonomik ve yasal koşullara, iş etiğine, örgüt içindeki ve çevresindeki bireylerle diğer kuruluşların beklentilerine uygun bir çalışma stratejisi ve politikası uygulamasına, insanları mutlu ve memnun etmeye yönelik gerekler olmaktadır.¹⁶⁴

Belediyelerin sosyal sorumluluklarını, bir kamu kuruluşu olmalarından ötürü kuruluş amaçlarıyla ilgili olarak değerlendirmek mümkündür. Belediyeler, bölge halkının yerel ortak gereksinimlerini sağlamak amacıyla kurulmuş kurumlar olduklarından, sosyal sorumluluk alanları, temel

¹⁶² Şişli Belediyesi, "Şişli'nin Liderleri", (Erişim) <http://sislibelediyesi.com/site/pager.asp?ID=90>, 12 Kasım 2012.

¹⁶³ Şişli'nin Liderleri,(Erişim), http://www.sislininliderleri.com/index.php?option=com_content&view=cate gory&layout=b log&id=1&Itemid=50 , 12 Kasım 2012.

¹⁶⁴ Ali Halıcı, "İşletmelerde Sosyal Sorumluluk Stratejileri: Çanakkale İlinde Bir Araştırma" **Yönetim ve Ekonomi**, C.7, S.1, Celal Bayar Üniversitesi, Manisa, 2001, s.12.

işlevlerinin gerçekleştirilmesi, yani kuruldukları bölgede gerekli yerel gereksinimlere çözüm üretilmesi, halka sunulması ve vatandaşların beklentilerinin giderilmesidir.

Belediyelerin kendilerinden beklenen görevleri yerine getirebilmelerinin bir ölçüsü olarak ele alınan vatandaş memnuniyetinin sağlanması, belediyelerin yerel halkın isteklerine duyarlı olmasını ve bunların, kuruluşa yön vermesini gerektirmektedir. Dolayısıyla belediyeler, yerel kamusal gereksinimlerin istenen düzeyde sağlanabildiği oranda işlevlerini yerine getirebilmekte ve halkın memnuniyetini artırabilmekte, dolayısıyla sosyal sorumluluklarına uygun olarak eyleme geçmesi mümkün olmaktadır.¹⁶⁵

Türkiye’de sosyal sorumluluk kapsamında sosyal belediyeçilik projeleri, oldukça çeşitlilik sunmaktadır. Şişli Belediye’sinin gerçekleştirmiş olduğu projelerin en anlamlılarından biri de, Feriköy Emekliler Dinlenme Evi’nde, “*Yol Arkadaşım*” projesi kapsamında genç ve yaşlı nesli bir araya getirerek paylaşımı ve dayanışmayı güçlendirme yönünde olmuştur.

Üniversite gençlerinin sosyal sorumluluk projeleri kapsamında, Şişli Belediyesi ile gerçekleştirdikleri bu projede gerçek bir dayanışma ve birliktelik sergilenmiştir. “Kemerburgaz Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu yetkilileri, öğrencilerin farkındalıklarını ve akademik performanslarını artırmanın yanı sıra, sosyal bilinci yüksek bireyler yetiştirmek, takım ruhunu geliştirmek ve aktif olarak toplumda gönüllü çalışmalarını desteklemek amacıyla, Şişli Belediyesi ile ortak olarak “*Yol Arkadaşım*” projesini hayata geçirmişlerdir”.

15 üniversite öğrencisinden oluşan bu projede, Feriköy Emekliler Dinlenme Evi’nde, yaşlı bireylerden oluşan 52 kişilik müzikli terapi grubuyla perküsyon çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Projedeki amaç, iki nesli bir araya getirerek yaşlı bireylerin zamanlarını değerlendirmelerine yardımcı olmak ve

---

¹⁶⁵ M. Es- S. Bozali- Ö. Akın, “*Halkın Yerel Yönetim Hizmetlerinden Memnuniyeti: Biga Örneği*” **Uluslar arası Çanakkale Kongresi**, İstanbul 2007 s.18.

müzik çalışmaları yapmak, aynı zamanda öğrencilerin sosyal sorumluluk bilinçlerini arttırmak olmuştur.¹⁶⁶

3.3.3. Avrupa Birliği Uyum Sürecindeki Eğitim Projeleri

Belediyeler arasında ilk kez uygulamaya konulmuş olan Avrupa Birliği Merkezi 2005 yılında açılarak, başarılı projelere imza atmıştır. “2009 yılında **Aynalar-Mirrors**” Projesi, Devlet Planlama Teşkilatı ve Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı tarafından **Eylem 1.2 Ulusötesi Gençlik Girişimleri** programı kapsamında kabul edilmiştir”. “Almanya Münih Belediyesi ortaklığında yürütülen 2010 yılında gerçekleştirilen proje ile genel anlamda Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde gençlerin karşılıklı önyargılardan kurtulması ve böylelikle üyelik sürecine destek sağlanması amaç edinilmiştir”.

“2010 yılında gerçekleştirilen Leonardo Hareketlilik Projesi ile, AB Merkezi tarafından hazırlanan ve AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi'ne sunulan “**vatandaşlara daha iyi hizmet aracı olarak iyi yönetim projesi**” gerçekleştirilmiştir”. Leonardo mesleki eğitim programı kapsamında, eğitim etkinlikleri aracılığıyla kişilerin bireysel gelişiminin, yeterliliklerinin, kazanımlarının, bilgi kullanımının ve istihdamın artırılmasına yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Mesleki eğitim alanındaki yeterliliklerin ve yenilikçi yöntemlerle uygulamaların aktarılması, geliştirilmesi ve güncelleştirilmesinin yanı sıra, kişisel gelişimin desteklenmesi, mesleki eğitim sistemlerine yenilikçiliğin ve kalitenin kazandırılması ve iş dünyası ile mesleki eğitim kurumları arasındaki işbirliği sağlanmaktadır.

¹⁶⁶ Kobilife, “Eğitim Sektöründe Rekabet Artıyor”, (Erişim) <http://www.kobilife.com/?p=1078> , 12 Kasım 2012.

SONUÇ

Günümüzün global dünyasının sürüklendiği ekonomik ve sosyal gelişmelerin sonucunda merkezi yönetimler, halkın beklentilerini karşılamakta zorluk çekmekte, etkin ve verimli hizmet sunmada çeşitli zorluklarla karşılaşmakta ve işlevlerini yerine getirmede yetersiz kalmaktadırlar. Merkezi yönetimin bazı sosyal görevlerinin yerel yönetimlerce sunulmasının önemi, hizmette yerel yönetimin halka yakın olmasından kaynaklanmaktadır. Yerel yönetimlerin özellikle verdikleri hizmetlerde ön plana çıkması ve yerelleşmeye artan baskının önemli nedenlerden olduğu anlaşılmaktadır. Gelişmiş ülkelerde belediyeler, geçen yüzyılın başından başlayan kentsel hizmetlerin yanında sosyal politika hizmetlerinin sunulmasında sorumluluklar üstlenmeye başlamıştır. Türkiye’de sosyal belediyeçilik anlayışı 1970 yılında başlamış ve hayata geçmiştir. Ancak belediyeler o yıllarda idari ve mali açıdan güçlü olamadığından sosyal politika süreci 1990’lı yılların başına kadar etkili olamamıştır.

Türkiye’de ilk belediye teşkilatının temelleri 1854 yılında Osmanlı devleti zamanında atılmıştır. Türkiye cumhuriyeti ise ilk resmi adımı 1580 sayılı belediye kanunu ile 1930 yılında atmıştır. Bu kanunda sosyal politika anlayışı yer almış, fakat bazı nedenlerden kaynaklı uygulanamamıştır. Bu kanunda değişiklikler yapılarak 75 yıl yürürlükte kalmıştır. 2005 yılında 5393 sayılı yeni kanun ilgili kanunun yerini almıştır. 5393 sayılı belediye kanunu ile daha çağdaş, demokratik, katılımcı ve sosyal olmayı amaçlamasından dolayı kentlerin sosyal kalkınmasına yönelik düzenlemeleri bulunmaktadır. Kanun ile; engelli, yaşlı, çocuk, kadın, yoksul ve yardıma muhtaç olan yöre halklarının korunmasında ilgili kanuna tabi belediyelere önemli sorumluluklar yüklenmiştir. Daha önceleri yerel gereksinimlerin sağlanmasında yeterli görünen küçük yerel yönetim birimleri; teknik bilgi, eksik personel ve mali yetersizlikler gibi nedenlerle yöre halklarının tüm isteklerini yerine getiremez konuma gelmişlerdir. Ekonomik düzeydeki gelişme ile insanların bir bölümü temel gereksinimlerini sağlama kaygısından kurtulma, ilgi alanlarını kültür, sosyal güvenlik, eğlence gibi daha yüksek gereksinimlere yöneltme eğilimine girmişlerdir. Bu da kültür sarayları, festivaller, kütüphane, spor ve eğlence siteleri gibi alanlardaki yerel hizmetlerin daha fazla sağlanmasını gerekli

kılmıştır. Sosyal hizmetler kapsamında belediyeçilik hizmetlerinde sosyallik özellikleri kazandırma, sosyal denetim ve iyileştirme, pedagojik ve kültürel hizmetler, sosyal danışmanlık ve rehberlik gibi etkinlikler bulunmaktadır. Eyleme geçirmek, rehberlik etmek, toplumsal kesimlere ilişkin olarak danışmanlık hizmeti vermek, belirli günlerde ve olaylarda yönlendirmek, halka sorunlarını nasıl ve hangi kurum ve kuruluşlarla çözebilecekleri konusunda yardımcı olmak, belediyelerin genel sosyal hizmet etkinlikleri olmaktadır.

Şişli Belediyesi, sosyal politika kapsamı içinde yer alan eğitimde yapmış olduğu hizmetlerle, daha da geniş bir sosyal hizmet alanı oluşturmayı ve sunmayı amaçlamaktadır. Şişli Belediyesi sosyal hizmeti eğitim alanında yaygınlaştırmak için sekiz kültür merkezi, dört kütüphane, üç okul öncesi eğitim kurumu, bir adet bilim merkezi, dört tiyatro salonu ve altı kurs merkezi gibi eğitim faaliyet alanlarını yöre halkının hizmetine sunmuştur. Bu sunulan hizmetlerin içinde Örgün ve Mesleki Eğitim Kursları, Tiyatro, Sinema ve Konser Hizmetleri, Kütüphane Hizmetleri, Yaz Okulları ve Spor Eğitimleri, Eğitim Seminerleri, Kreş, Anaokulu ve Gündüz Bakımevleri Hizmetleri, Şişli Çocuk Kulübü ve Avrupa Birliği Uyum Sürecindeki Eğitim Projeleri gibi hizmetler yer almaktadır. Şişli Belediyesi, sosyal hizmetin eğitim alanında yöre halkının kendini geliştirmesi, güncel ve küresel eğitimlerden geri kalmamasını hedeflemektedir.

Şişli Belediyesi, Dünya yerel yönetim birimlerinin uyguladığı hizmetleri ve projeleri araştırarak, yöre halkının kültür ve değerlerine göre uygulanmaya çalışmakta olduğunu iddia etmektedir. Şişli Belediyesi, çalışmalarının, eksikliklerinin ve fazlalıklarının farkında olduğunu, bilinçli bir sosyal politika izlediğini belirtmektedir. Bu farkındalığın yöre halkına olumlu yansıdığı ve yöre halkının almış olduğu eğitimler sonucunda okuryazarlık, iş imkânı ve kendini geliştirebilme gibi artılar kazandığını, sosyal hayata ayrıcalıklı birer birey olarak katıldıklarını ifade etmektedir.

KAYNAKÇA

ACUNER Taner - Tabak Akif, “**Liderlik Sürecinde Durumsallık Yaklaşımı Kapsamında, İzleyici Kavramının Teorik İncelenmesi**, **KHO Bilim Dergisi**, C.13, 2003.

AKÇAY CENGİZ, **Türk Eğitim Sistemi** Ankara, Anı Yayıncılık, 2006.

AKDOĞAN Yalçın, “**Sosyal Belediyecilik**” Sayı 3. 2006.

ALTAN Ömer Zühtü, “**Sosyal Politika**”, Anadolu Üniversitesi Yayını, Sayı 1744, Eskişehir, 2007.

Ankara Büyük Şehir Belediyesi, **Yerel Yönetimler**, Ankara, Bem Yayınları, 1991.

AYDIN Murat **Sosyal Politika ve Yerel Yönetimler**, İstanbul, Yedirenk Yayıncılık, 2008.

AYMAN Birgül Güler, “**Belediyeleşme Sürecinin Sayısal Özellikleri**”, ÇYYD, I, 6, 1992.

AYMAN Birgül GÜLER, “**Küreselleşme ve Yerelleşme**”, **Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi**, Cilt 6, Sayı 3, 1997.

BATUHAN Hüseyin, “**Demokrasi İçin Eğitim: Çağdaş Kültürümüz Olgular-Sorunlar**”, Cem Yayınevi, İstanbul, 1991.

Belediye Yönetimi, TODAİE Yayın Haziran 2007.

BOZKURT Ömer, TURGAY Ergun, **Kamu Yönetimi Sözlüğü** (ed. Seriyeye Sezen), Ankara, TODAİE Yayınları, 1998.

BUCAK Esergül Balcı, “**İl ve İlçe Eğitim Örgütlerinin Durumu ve Bunun Yönetimsel Doğurguları**”, **Eğitimde Yansımalar VI-2000 Yılında Türk Milli Eğitim Örgütü ve Yönetimi**, 2000.

BUCAK, Esergül Balcı **Eğitimde Yerelleşme**, Detay Yayıncılık, Ankara, 2000.

ÇALIŞKAN Abdülkerim, **Sosyal Refahın Sağlanması Devlet Etkinliği ve Türkiye Örneği**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, S.B.E., İzmir, 2001.

ÇELİK Aziz, **“Muhafazakar Sosyal Politika Yönelimi”** Hak Yerine Yardım-Yükümlülük Yerine Hayırseverlik”, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, Sayı 42, 2010.

ÇENGELCİ Ethem, **“Sosyal Refahın Gerçekleştirilmesinde Sosyal Yardımların Rol ve Önemi”**, Sosyal Hizmetler Yüksel Okulu Dergisi, Cilt 11, Sayı 1/2/3.

ÇINAR Tayfun, AYMAN Birgül G., **“Yerel Maliye Sistemi”** TODAİE Yayını, No:313, Yerel Yönetimler Araştırma ve Eğitim Merkezi No:17, Şubat 2004.

ÇUKURÇAYIR Mehmet Akif, **Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi**, Ankara, Yargı Yayınevi, 2000.

Devlet Planlama Teşkilatı DPT **“Sosyal Hizmetler ve Yardımlar Özel İhtisas Komisyonu Raporu”**, 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı, Ankara, 2001.

Devlet Planlama Teşkilatı DPT, **“Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı”** 2001-2005, TBMM Kararı, Karar No: 697, Karar Tarihi: 27.6.2000, Ankara, 2000.

DİLİK Sait, **“Sosyal Güvenlik ve Sosyal Hizmetler Arasındaki İlişkiler”**, A.Ü. SBF Dergisi, Sayı 1-4, Ocak-Aralık, 1980.

DİNÇER Nabi, ERSOY, T. **“MEHTAP Tavsiyelerinin Uygulama Durumunu Değerlendirme Araştırması”**, TODAİE, Ankara, 1974.

DÖNMEZ Mustafa, **“Merkezi İdare ve Mahalli İdareler Arasında Görev ve Kaynak Bölüşümü”**, Yerel Yönetim ve Denetim Dergisi, 4(6), 1999,

DPT, **“Dokuzuncu 5 Yıllık Kalkınma Planı”**, Sosyal Güvenlik İhtisas Raporu, Ankara, 2007.

DPT, “**Gelir Dağılımının İyileştirilmesi ve Yoksullukla Mücadele**”, Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Ankara, 2001.

DURAL Baran, “**Atatürk’ün Liderlik Sırları**”, Okumuş Nam Yayınları, İstanbul, 2002.

DURSUN Davut, “**Türkiye’de Yerel yönetimlerin Doğuşu ve Siyasi/İdari Gelişme, Türkiye’de Yönetim Geleneği**”, (ed. Davut Dursun, Hamza Al), İstanbul, İlke Yayıncılık, 1998.

EKİN Nusret, ALPER Yusuf, AKGEYİK Tekin, “**Türk Sosyal Güvenlik Sisteminde Arayışlar: Özelleştirme ve Yeniden Yapılanma**”, İstanbul, İTO Yayınları, 1999.

ERGUN Turgay, “**Kamu Yönetimi: Kuram, Siyasa, Uygulama**”, Ankara, TODAİE Yayını, Sayı 322, 2004.

ERSÖZ Halis Yunus, , “**5272 Sayılı Yasa Öncesinde Türkiye’de Belediyeler**”, Sosyal Siyaset Konferansları, İstanbul, 2006.

ERSÖZ Halis Yunus, “**Doğuşundan Günümüze Sosyal Politika Anlayışı ve Sosyal Politika Kurumlarının Değişen Rolü**”, İktisat Fakültesi Mecmuası, Cilt 53, Sayı 2, 2000.

ERYILMAZ Bilal , **Kamu Yönetimi**, Umuttepe Yayın, 2012

ERYILMAZ Bilal., “**Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılanması**” Birleşik Yayıncılık, İstanbul.

ES M. - BOZALİ S. - AKIN Ö., “*Halkın Yerel Yönetim Hizmetlerinden Memnuniyeti: Biga Örneği*” **Uluslar arası Çanakkale Kongresi**, İstanbul 2007 s.18.

FALAY Nihat, “**Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Mali Yapısına İlişkin Eğilimler**”, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt 5, Sayı 2, 1997.

GERAY Cevat, (1994a), “**Yerel Yönetimlerin Eğitim ve Kültür İşlevleri**”, Çağdaş Yerel Yönetimler, Cilt 3, Sayı 6, Kasım 1994a.

GERAY Cevat, Hamamcı, Can. “**Belediyecilik Eğitimi**” Türk Belediyecilik Derneği, Mahalli İdareler Eğitim Araştırma Geliştirme Merkezi, Araştırma Dizisi, 1994.

GEREK Oral, NÜVİT İlhan, **Sosyal Güvenlik Hukuku**, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2004.

GÖZLER Kemal, “**İdare Hukuku Dersleri**”, Bursa, Ekin Kitabevi, 2008.

GÖZÜBÜYÜK Şeref “**Yönetim Hukuku**”, Ankara, Seçkin Yayınları, 1987.

GÖZÜBÜYÜK Şeref, **Türkiye'nin Yönetim Yapısı**, Tuhan Kitapevi Yay., Ankara, 2010

GÜLMEZ Mesut, “**İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi**”, TODAİE Yayını, Ankara, 2001,

GÜLÖKSÜZ Yiğit, İlhan Tekeli, “**1973-1980 Dönemi ve 1980 Sonrası Dönem Belediyeciliği**” İçinde, **Türk Belediyeciliğinde Yol Bildiri ve Tartışmalar**, IULAEMME, Ankara, Maya Yay. 1990

GÜNEY Salih, **Davranış Bilimleri**, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2000,

GÜVEN Sami , **Sosyal Politikanın Temelleri**, Bursa, Ezgi Kitabevi, 1995.

GÜZEL Ali - OKUR Ali Rıza, ” **Sosyal Güvenlik Hukuku**”, 9.bs., İstanbul, Beta Yayınları, 2003.

HALICI Ali, “**İşletmelerde Sosyal Sorumluluk Stratejileri: Çanakkale İlinde Bir Araştırma**” Yönetim ve Ekonomi, C.7, S.1, Celal Bayar Üniversitesi, Manisa, 2001.

HAMAMCI Can , “**Belediye Yönetimi**”, TODAİE Yayın, 2007.

KALABALIK Halil, “**Avrupa Birliği Ülkeleriyle Karşılaştırmalı Yerel Yönetim Hukuku Teori - Uygulama**”, Ankara, Seçkin Yayınları, 2005.

KAYA (Kamu Yönetimi Araştırma Projesi), **“Yerel Yönetimler Araştırma Grubu Raporu”**, Ankara, TODAİE Yayını, 1992.

KELEŞ Ruşen, **“Yerinden Yönetim ve Siyaset”**, İstanbul, Cem Yayınevi, 1994.

KESSLER Gerhard, **“İçtimai Siyaset”**, çev. Orhan Tuna, İstanbul, 1945.

KILAVUZ Raci, **“Etkililik-Verimlilik Kavramlarının Analizi ve Kamusal Mal-Hizmet Sunumunda Etkililik”**, Türk İdare Dergisi, Sayı 418, 2000.

KOÇER H.Ali, **“Türkiye’de Modern Eğitimin Doğuşu ve Gelişimi (1773-1923)”**, Talim ve Terbiye Dairesi Yayını, İstanbul, 1970.

KORAY Meryem, TOPÇUOĞLU Alper, **Sosyal Politika**, Bursa, Ezgi Kitabevi, 1995.

KOŞAR Nesrin Güran, **“Sosyal Hizmetlerde Sosyal Yardım Alanı: Yoksulluk ve Sosyal Hizmet”**, Ankara, 2000.

MEHTER Hamdi, **Belediye Mevzuatı**, Şark Matbaası, Ankara, 1980.

MÜTEVELLİOĞLU, S.N. **“Türkiye’de Meslek Eğitimi ve İşgücü Piyasası”**, İktisat Dergisi, S.369, Temmuz,1997.

NİRON Demet Gören, **Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimin Güçlendirilmesinde Standartların Belirlenip Uygulanmasının Önemi: Avrupa Ülkeleri İle Uyumlu Okul Öncesi Eğitim Model Önerisi**, Uluslararası Eğitim Kongresi, İstanbul, 2011,

NORTON A, **“Western European Local Government in Comparative Perspective, Local Government in Europe”**, (Ed. Richard Batley – GerryStoker), New York, St. Martin Press 1994.

ORTAYLI İlber, **“Tanzimattan Cumhuriyete Yerel Yönetim Geleneği”**, (bölüm VI-X)

ÖKMEN Mustafa, **“Küreselleşme Sürecinde Yerelleşme Eğilimleri ve Yerel Yönetimler, Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar I: Reform”**, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2005.

ÖNER Şerif, **“Katılımcı Demokrasi Açısından Belediye Kanunu”** Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar-I, (Der. Özgür, H.;Köseçik, M.) Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2005.

ÖNER Şerif, **“Türkiye’de Merkezi Yönetim ile Belediyeler Arasındaki İlişkilerin Yasal – Siyasal ve Ekonomik Analizi”**, Türk İdare Dergisi, Yıl 69, Sayı 414, 1999.

ÖZDEMİR Süleyman **“Refah Devleti ve Üstlendiği Temel Görevler Üzerine Bir İnceleme, AB–Türkiye & Endüstri İlişkileri”**, İstanbul, Beta Yay., 2004.

ÖZDEMİR Süleyman, **“Küreselleşme Süresinde Refah Devleti”**, İTO Yayını, sayı 57, 2007.

ÖZEL Mehmet, **“Yerel Yönetimleri Geliştirme Açısından Devlet, yerel Yönetim Ve Küreselleşme Kavramları Üzerine”**, Türk İdare Dergisi, Yıl 75, Sayı 441, Ankara, 2003.

ÖZTÜRK Azim, **21. Yüzyıl Türkiye’si İçin Yerel Yönetim Modeli**, İstanbul, Ümraniye Belediyesi Kültür Yayınları, 1997.

PARLAK Bekir, **“Yerel Yönetimler Yerel Siyaset ve Kentsel Politikalar”** Dora Yay. 2010,

SENCER Yakut, **“Türkiye’de Kentleşme”**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1979.

SEYYAR Ali, **“Sosyal Güvenlik Terimleri”** Ansiklopedik Sözlük, İstanbul, Papatya Kitabevi, 2005.

SÖZER Ali Nazım, **“Türkiye’de Sosyal Hukuk”**, İzmir, Fakülteler Kitabevi, 1998,

SÖZER Ali Nazım, **Sosyal Sigorta İlişkisi**, İzmir, Dokuz Eylül Üniversitesi Yay, 1991.

ŞAHİN Fatih, “**İnsan Hakları ve Sosyal Hizmet İlişkisi**”, “**Değişen Türkiye’de İnsan Hakları Açısından Sosyal Hizmetler**”, SHU Derneği Yayını, Sayı 6.

ŞENKAL Abdülkadir, “**Küreselleşme Sürecinde Sosyal Politika**,” İstanbul, Alfa Yayınları, 2005.

TEKELİ İlhan, ORTAYLI İlber, **Türkiye’de Belediyeciliğin Evrimi**, Ayyıldız Matbaası, Belediyecilik Araştırma Projesi Türk İdareciler Derneği Bilimsel Araştırmalar Dizisi Birinci Kitap, Ankara, 1978.

TODAİE, “**Kamu Yönetimi Araştırması Genel Rapor**,” Ankara, TODAİE Yayınları, Sayı 238.

TOKSÖZ Fikret, “**İyi Yönetişim El Kitabı**”, Tesev Yayınları, 2008.

TOSUNER Mehmet, “**Mahalli İdarelerde Vergilendirme Yetkisi**”, DEÜİİBF Dergisi, XX, 2, 1995.

TUNALI İhsan, “**Türkiye’de İşgücü Piyasası ve İstihdam Araştırması**” Türkiye İş Kurumu Yayını, Ankara, 2003.

TUNCAY Aziz Can, “**Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri**”, 9. bs., İstanbul, Beta Yayınları, 2000.

ÖZTÜRK Turgut, **Milli Eğitim Mevzuatı**, Metinler Matbaacılık Tic. San. Ltd. Şti. İstanbul, 1986,

Türk Belediyecilik Derneği, Konrad Adenauer Vakfı, “**Yerel Yönetimlerin Eğitim ve Kültür İşlevleri**”, Ankara, 1993.

Tüsiad, “**Türk Sosyal Güvenlik Sisteminde Yeniden Yapılanma**”, İstanbul, Tüsiad Yayınları, 1997.

TÜSİAD, “**Yerel Yönetimler, Sorunlar, Çözümler**” İstanbul, TÜSİAD, Eylül 1995.

TOKİ ve IULA, **Türkiye’de Yerel Yönetim Sisteminin Geliştirilmesi**, İstanbul, Kent Basımevi, İkinci Baskı, 1993,

UĞURLU Ayşe, ”**Sosyal Güvenlik**”, Türkiye’de Çalışan Çocuklar Semineri, Ankara, DSE Yay., 2002.

ULUSOY Ahmet, **Mahalli İdareler: Teori-Uygulama-Maliye**, Ankara, Altıncı Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2010

VARCAN Nezih - FALAY Nihat, Yerel Yönetimler, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1754.

WALTER Friedlander A., “**Sosyal Hizmetin Kavram ve Metodları**”, çev. Elkin Besin, Ankara, SSB, S.H. Genel Müdürlüğü Yayını, Sayı 43, 1965.

YALÇINDAĞ Selçuk, “**Güçlü ve Özerk Yerel Yönetimler Demokrasimizin ve Yönetim Sistemimizin Temel Kuruluşları Olmalıdır**”, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt 1, Sayı 2, Mart 1992.

YALÇINDAĞ Selçuk, “**Saydam ve Dürüst Belediyecilik**” Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, C.4, Ocak 1995.

YAMAN Fatih Turan, **Kamu Yönetimi**, Ders Notu.

YAMAN Fatih Turan, **Sosyal Belediyecilik**, Kentleşme Okulu Dersleri Notları

YAMAN Fatih Turan, **Yerel Demokrasi ve Yerel Siyaset**, Ders Notu.

YAMAN Fatih Turan, **Yerel Yönetimlere Giriş**, Ders Notu.

YAYMAN Hüseyin, “**Türkiye’de Belediyeciliğin Siyasallaşması: 1970’li Yıllar**”, Yerel Yönetimler Sempozyumu (1-2 Kasım 2000) Bildiriler Kitabı,

TODAE Yerel Yönetimler Araştırma ve Eğitim Merkezi”, Ankara 2002.

YAZGAN Turan, “**Gelir Dağılımı Açısından Sosyal Güvenlik**”, İstanbul, İ.Ü. İktisat Fakültesi, 1975.

YENER Zerrin; **'Tartışma Toplantısında Yaptığı Konuşma'**, Yerel Yönetimler ve Sosyal Hizmetler, Ankara: TBD, 1998.

YILDIRIM Uğur – GÖKTÜRK İsmail, "Toplumsal Sorunların Çözümünde Yeni Belediyecilik Anlayışı", Sosyal Belediyecilik Yaklaşımı" İçinde, 1. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyumu Bildiriler Kitabı.

ZENGİN Eyüp, **"Yerel Yönetimler ve Özelleştirme"**, **"Yerel Yönetim ve Denetim"**, cilt 4, sayı 10, 1999.

5216 Sayılı Kanun, **Büyükşehir Belediye Kanunu**

Türkiye Cumhuriyeti 1982 Anayasası, 127. Madde, 9.11.1982 tarihli ve 17863 mükerrer sayılı Resmî Gazete

Şişli Belediyesi, **Faaliyet Raporu**, 2012.

Şişli Belediyesi, **Performans Planı**, 2012.

Şişli Belediyesi, **Stratejik Planı**, 2010-2014.

İNTERNET KAYNAKLARI

http://tr.wikipedia.org/wiki/Yerel_y%C3%B6netim, (Erişim: 15 Eylül 2012)

<http://www.anayasa.gen.tr/1982ay.htm> , (Erişim: 15 Eylül 2012)

2828 Sayılı Kanun (Erişim) <http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/614.html> ,
(Erişim: 25 Ekim 2012)

2828 Sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu

<http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/614.html>, (Erişim: 25 Ekim 2012)

2972 Sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun, <http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/665.html>,
(Erişim: 13 Eylül 2012)

5393 Sayılı Kanun, Belediye Kanunu

5216 Sayılı Kanun, Büyükşehir Belediyesi Kanunu

Anayasa Mahkemesi Kararı, Resmi Gazete, 29.12.2007,

“<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/12/20071229-18.htm>” , (Erişim:
11 Kasım 2012.)

Hamza Ateş, “**Sosyal Belediyecilik**” 2009.[www.musiad](http://www.musiad.org.tr/img/yayinlarraporlar/cerceve_dergisi_49_13pdf)

[.org.tr/img/yayinlarraporlar/ cerceve_dergisi_49_13pdf](http://www.musiad.org.tr/img/yayinlarraporlar/cerceve_dergisi_49_13pdf), 2009

Halis Yunus Ersöz, , Türkiye’de Belediyelerin Meslek ve Beceri Edindirme

Kursları ve İstihdam” <http://ismek.ibb.gov.tr/ism/yayinlarimiz.asp?RegID=30> ,
(Erişim: 11 Kasım 2012)

<http://www.sislibelediyesi.com>, (Erişim: 22 Ekim 2012)

İstanbul Şişli Meslek Yüksekokulu, “Şişli Meslek Yüksekokulu Açıldı”,

<http://www.sisli.edu.tr/acilis.htm> , (Erişim: 12 Kasım 2012)

Kobilife, “Eğitim Sektöründe Rekabet Artıyor”,
<http://www.kobilife.com/?p=1078> , (Erişim: 12 Kasım 2012)

M.Lamih Çelik, “Belediye Kanunu İle İlgili Anayasa Mahkemesi Kararları” Türk Hukuk Sitesi,(Erişim) http://www.turkhukuksitesi.com/makale_733.htm , 11 Kasım 2012

sislibelediyesi.com/site/dokumanlar/performansprogrami (Erişim: 12 Kasım 2012)

Sosyal Politikalar Dergisi, “Bir Sosyal Politika Aracı Olarak Yerel Yönetim Yetişkin Eğitimi Etkinlikleri: İSMEK Örneği” (Erişim)
<http://www.sosyalpolitikalar.com.tr/derg-boeluemler/kapak-/kapak-dosyasi/33-bir-sosyal-politika-arac-olarak-yerel-yoenetim-yetikin-eitimi-etkinlikleri-smek-oerne.html> , (Erişim: 12 Kasım 2012)

Şişli Belediyesi “Bilim Merkezi”,
<http://www.sislibelediyesi.com/site/pager.asp?ID=22> , (Erişim: 12 Kasım 2012)

Şişli Belediyesi “Eğitime Katkılarımızla Gurur Duyuyoruz”,
<http://www.sislibelediyesi.com/site/frame.asp?pg=egitim/main.asp> ,
 (Erişim:12 Kasım 2012.)

Şişli Belediyesi “Stratejik Planı” 2010-2014,
<http://sislibelediyesi.com/site/sayfagetir.asp?ID=76> , (Erişim: 13 Kasım 2012)

Şişli Belediyesi “**Stratejik Planı**” 2011-2014
<http://www.sislibelediyesi.com/site/pager.asp?ID=76>, (Erişim: 25 Ekim 2012)

Şişli Belediyesi “Tarihçe”,
 (<http://www.sislibelediyesi.com/site/pager.asp?ID=43>,
 (Erişim: 12 Kasım 2012.)

Şişli Belediyesi Strateji Geliştirme Müdürlüğü, “2011 Faaliyet Raporu”, 2012,
<http://www.sislibelediyesi.com/site/sayfagetir.asp?ID=75>, (Erişim: 26 Ekim 2012)

Şişli Belediyesi, “Şişli’nin Liderleri”,

<http://sislibelediyesi.com/site/pager.asp?ID=90> , (Erişim: 12 Kasım 2012)

Şişli Kaymakamlığı verileri, <http://www.sisli.gov.tr/ekonomi.html> (Erişim: 22 Ekim 2012)

Şişli’nin Liderleri,

http://www.sislininliderleri.com/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=1&Itemid=50 , (Erişim: 12 Kasım 2012)

T.B.M.M. Büyükşehir Belediyesi Kanunu,

<http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5215.html>, (Erişim: 19 Ekim 2012)

T.C. Anayasası <http://www.anayasa.gen.tr/1982ay.htm> , (Erişim: 17 Eylül 2012)

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı “Okullar Hayat Olsun Projesi”,

http://www.meb.gov.tr/haberler/html_haberler/okullarhayatbulsun.pdf,
(Erişim: 12 Kasım 2012)

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Türkiye Belediyeler Birliği ve Katılımcı (Gönüllü) Belediyeler İşbirliğinde Geliştirilen “Okullar Hayat Olsun” Projesi Uygulama Protokolü”, (Erişim: 13 Aralık 2011)

http://www.meb.gov.tr/haberler/html_haberler/OHBulsunProtokol.pdf ,
(Erişim: 12 Kasım 2012)

T.C. Şişli Kaymakamlığı, Proje Hazırlama ve Uygulama Birimi, Sosyal Dönüşüm Projesi, <http://www.sisli.gov.tr/sosyaldonusum.html> , (Erişim: 13 Kasım 2012)

TDH, Eğitim Hizmetleri, “Şişli’ye 22 Yeni Okul Kazandırdık”,

<http://www.tdhkure.tr.gg/E&%23286%3B&%23304%3BT&%23304%3BM-H&%23304%3BZMETLER&%23304%3B.htm> , (Erişim: 12 Kasım 2012)

T.C. Şişli Kaymakamlığı, “İlçemiz Hakkında”,

<http://www.sisli.gov.tr/ilcemizhakkinda.html>, (Erişim: 16 Temmuz 2013)

Vikipedi, “Şişli Belediye Başkanları Listesi”, http://tr.wikipedia.org/wiki/%C5%9Ei%C5%9Fl_i_belediye_ba%C5%9Fkanlar%C4%B1_listesi, (Erişim: 16 Temmuz 2013)

Halis Yunus Ersoz, İstanbul Üniversitesi; İktisat Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü Öğretim Üyesi <http://www.sosyalpolitikalar.org> (Erişim: 12 Kasım 2012)

Ak Parti, (Erişim), <http://web.akparti.org.tr/yerelyonetimler/> (Erişim: 18 Eylül 2012)

Ak Parti, (Erişim), <http://web.akparti.org.tr/yerelyonetimler/>, (Erişim: 11 Kasım 2012)

<http://www.sosyalhizmetuzmani.org/>, (Erişim: 17.Kasım.2013)

İbrahim Cılgı, Gençlerin Gelişiminde ve Madde Kullanımlarını Önlemede Gençlik Merkezlerinin Rolü, <http://www.sosyalhizmetleruzmani.org> (Erişim: 13 Aralık 2013)

<http://www.ankara.bel.tr/kulturel-hizmetler/belmek> (Erişim: 17 Kasım 2013)

<http://www.sosyalhizmetleruzmani.org>, (Erişim: 17 Kasım 2013)

<http://www.ankara.bel.tr/sosyal-hizmetler/cocuk-hizmetleri/sokakta-calisan-cocuklar-merkezi> (Erişim: 14 Aralık 2013)

<http://www.uskudar.bel.tr/tr-tr/haberler/Sayfalar/Haber.aspx?hid=3825> (Erişim: 14 Aralık 2013)

Şişli Kaymakamlığı, “Coğrafi Konum”, (Erişim)
<http://www.sisli.gov.tr/cografya.html> 16 Temmuz 2013 (Erişim: 15 Aralık 2013)

Şişli Belediyesi “Tarihçe”,
<http://www.sislibelediyesi.com/site/pager.asp?ID=43>, (Erişim: 12 Kasım 2012)

Şişli Kaymakamlığı verileri, <http://www.sisli.gov.tr/ekonomi.html> (Erişim:22 Ekim 2012)

Vikipedi, “Şişli Belediye Başkanları Listesi”, http://tr.wikipedia.org/wiki/%C5%9Ei%C5%9Fli_belediye_ba%C5%9Fkanlar%C4%B1_listesi, (Erişim: 16 Temmuz 2013)

Şişli Belediyesi “Temel Politika ve Öncelikler”, http://sislibelediyesi.com/site/dokumanlar/performansprogrami_2011.pdf (Erişim:16 Temmuz 2013)

Şişli Belediyesi “Temel Politika ve Öncelikler”, http://sislibelediyesi.com/site/dokumanlar/performansprogrami_2011.pdf (Erişim: 16 Temmuz 2013)

Şişli Belediyesi “Stratejik Planı” 2010-2014, <http://sislibelediyesi.com/site/sayfagetir.asp?ID=76>, (Erişim:13 Kasım 2012)

<http://www.sislibelediyesi.com/site/frame.asp?pg=faaliyetler/mudurlukFaaliyetleriAyr.asp?ID=33> (Erişim: 16 Aralık 2013)

<http://www.sisli.gov.tr/egitimkultur.php> (Erişim: 17 Aralık 2013)

<http://www.sislibelediyesi.com/site/frame.asp?pg=faaliyetler/mudurlukFaaliyetleriAyr.asp?ID=14> (Erişim: 18 Aralık)

Şişli Belediyesi, 2012b:5

Şişli Belediyesi, 2012c:104

TDH, Eğitim Hizmetleri, “Şişli’ye 22 Yeni Okul Kazandırdık”,(Erişim) <http://www.tdhkure.tr/gg/E&%23286%3B&%23304%3BT&%23304%3BM-H&%23304%3BZMETLER&%23304%3B.htm> , 12 Kasım 2012.

<http://www.sislibelediyesi.com/site/frame.asp?pg=faaliyetler/mudurlukFaaliyetleriAyr.asp?ID=33>

Şişli Belediyesi, 2012c:131

Şişli Belediyesi, 2012b:134

Şişli Belediyesi “Engelli Koordinasyon Merkezi”,

<http://www.sislibelediyesi.com/site/pager.asp?ID=8> (Erişim:16 Temmuz 2013)Şişli Belediyesi, 2012b: 57

İstanbul Şişli Meslek Yüksekokulu, “Şişli Meslek Yüksekokulu Açıldı”,
<http://www.sisli.edu.tr/acilis.htm> , (Erişim: 12 Kasım 2012)

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı “Okullar Hayat Olsun Projesi”,
http://www.meb.gov.tr/haberler/html_haberler/okullarhayatbulsun.pdf ,
(Erişim: 12 Kasım 2012.)

Şişli Belediyesi, “Şişli'nin Liderleri”,
<http://sislibelediyesi.com/site/pager.asp?ID=90>, (Erişim: 12 Kasım 2012)

Şişli'ninLiderleri,
http://www.sislininliderleri.com/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=1&Itemid=50 , (Erişim: 12 Kasım 2012)

Kobilife, “Eğitim Sektöründe Rekabet Artıyor”,
<http://www.kobilife.com/?p=1078> , (Erişim: 12 Kasım 2012)

http://www.kecioren.bel.tr/OKUL_ONCESI_EGITIME_BUYUK_DESTEK-585-haber.html

ÖZET

ÖRENÇ Ayhan, Belediyelerin Eğitim Alanındaki Sosyal Hizmetleri (Şişli Belediyesi Örneği), Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2014

Türkiye’de sosyal politikaların uygulanmasında yetkili kamu birimi, merkezi yönetim olmakla beraber son yıllarda yerel yönetimler ve özellikle belediyeler halka yönelik sosyal politika ve hizmetlerini geliştirme ihtiyacı duymaktadır. Günümüzde merkezi devletin yerel düzeydeki sosyal politikaları, yerel yönetimlerin dolaylı ya da dolaysız desteği ile başarılı olabilmektedir. Aslında yerel yönetimlerin, halkın sosyal gereksinimlerini yerinde ve doğru olarak belirlemede ve bu gereksinimleri doğrudan karşılamada merkezi yönetimlere göre daha avantajlı bir konumda oldukları söylenebilir.

Kâr amacından çok bölge halkına hizmet veren kuruluşlar olan belediyeler, her geçen gün halkın yeni istek ve gereksinimlerinin ortaya çıkmasıyla verdikleri hizmetleri yenilemekte ve geliştirmektedirler. Hızlı gelişmeye ayak uyduran belediyeler, kanunların verdiği yetkiler ve görevler çerçevesinde birçok hizmeti halka sunarlar. Belediyelerin sundukları hizmetler arasında eğitime yönelik çalışmalar da bulunmaktadır. Bu tez çalışmasında da Şişli Belediyesi örneğinde Türkiye’de uygulanan sosyal politikalar kapsamında belediyelerin eğitim hizmetleri işlenecektir.

Anahtar kelimeler:

1. Sosyal politika
2. Yerel yönetimler
3. Belediye
4. Şişli Belediyesi
5. Eğitim

ABSTRACT

ÖRENÇ Ayhan, Municipalities In The Field Of Education And Social Services (Şişli Municipality Example), Master thesis, İstanbul, 2014.

In Turkey application of social policies had been made by state agencies however through the recent years especially local administrations feel the need to develop and actively apply social policies concerning public needs. Nowadays state government's tools for successfully applying social policies can be defined as local administrations. Especially it can be assumed that local administrations have more opportunities in determining and fulfilling public's needs compared to government agencies.

Municipals, being a non-profit government agency, renew and upgrades public's current needs and desires. Keeping up with the newest developments municipals present public with services that are legislated with law. Among these services education stand as one of the most important. Present study investigates the educational aspect of social policies through Şişli municipal example.

Key words:

1. Social policy
2. Local governments
3. Municipality
4. Şişli municipality
5. Education